

דברי המדרש. אלא קובצין אותו
מיד אחר יציאת בית הכנסת אם
הוא אדם חשוב, ואם לאו
מתקבצים מניין וקובצין אותו בעת
שאומר השלית ציבור הפיוטים
ושאר דברים כדומה לה, ומחזירים לבית הכנסת, וכן עיקר, עכ"ל:

קל וחומר לשמחת יום טוב, ובזמנינו הכל נקרא מת מצוה. ועוד, ד
אם הוא אדם חשוב קובצים אותו מיד אחר יציאת בית הכנסת, ואם
עכ"ל. ועכשיו נוהגים לקבצו בשחרית, ועל פי הרוב נמשך בשעת ה
אדם חשוב שצריכים רבים לזומו ויציאהו לבית הקברות אחר יציאת
תמ"ג [ס"ק ב]. ועיין מ

(יז***): משבימים. ורש"ל כתב שקוברים קודם אכילה, דאי אפשר להקדים כל כך, [מ"א ס"ק כ"א], ואם הוא אדם חשוב קוברים אותו מיד אחר יציאת בית

תקבו (ריש הסימן) כתב הר"ן כה. צריך אני להציע דברי הש"ס בקצרה.
תנן ריש פרק ב' בכיצה (טו, בן) יום טוב שחל בערב שבת לא יבשל
כתחלה ביום טוב לצורך שבת אלא אם כן הניח מערב יום טוב ערוב

תקבו [א] ומג"א ריש הסימן] בתב הר"ן. קמ"ה ע"ב, דקיימא לן [סימן תקיג סעיף ה] כרבה [כלה ב, כ] דכלה שנוצרה בשנת שאתר יום טוב אסורה

ה' (שם פסוק יג) קודם תפלה, ג"כ, במג"א (ס"ח כא) בשם המשאית בנימין חלום כתיב שיוכלו האוונים להתפלל בו, ואינו נראה דאם כן אף בחול יהיה כן. ואפשר ליישב, בחולו דשומן הפילות היעבור קצר יש שנות להאוונים להתפלל אף אחרי הקבורה שאחר התפלה, מה שאין כן ביום טוב: (הדגות בפי תפלה)

[ב] קודם תפלה בזה היינו
 כשלא היגע זמן קריאת
 שמע. בכל בור סימן קריאת
 [א] [ח] סתם בברית מן כאן,
 אך בלבד [עקיף] [יג] נתן
 טעם שלא להרחיק באכל,
 אלא ביום טוב ראשון אפילו
 בליילה קורבין אותו למחר
 אחראי אכילה. (ו) (נחמיה)
 כמבאשת בנימין בחורשי
 דרים עמקו הכפר, בחורשי
 זה זה לדעתו [הפס] [עקיף] [ד]
 שמונת לקבור ביום שני על
 ימי ישראל, אבל אכילת [סס]
 [עקיף] שמונת ביום שני
 שני לקבור על ידי גור, דין
 יום שני שני מכו יום טוב
 ראשון וקורבין
 התפלה:

תקבוט שרש פשיק אים שוב
שחל להיות מברכ
שבת וברך, נ"ב, הנה מנאיר
ההלחנה בפרק י' פסחים
[מג, ב] דלרנה אין לרבי שנת
נעשין בימי טוב, ויבקר ההימר
למחרת הויאל קר דלרנה לא
נעשין בימי טוב, וקסא לי מן
ה"ס דנמוחה ונמוחה בפרק
ה"ס דרבי יאשמאל [בבא, ח] דלמנאיר
שם בנביתא מנה דבר כדמריס
דכדריס שם הנמוח לנחמה דברי
הנדקוס שמוחיס עזרת אחר
השבת, וקסא דרי שיקר שנת
הנדקוס עזרת אחר השבת
ממני ששש רעבי הוי אחר
שיבאל ודאש עזרתו ויס אחר
השבת ודקון לאחר השבת, ויהי
לחם הנדקוס דכריס בפשיטת
ויבקר חסן קדמא רעבי אחר
שיבאל שנת (בבא) [אין ויקון
הנדקוס בערב שנת ויהי חסן
שני ימים ועוד עדיק דלא יוכל
להבין מיום טוב דלשבת, חסל
הנדקוס לאחר השבת א' אחר
הנדקוס שנת ימים טוב ובעל
כחך דליחא לנמוח, ומדוע
לאחר דכריס עזרת אחר
שנת דלמך אין לרבי שנת
נעשין בימי טוב קר מנה

(ב) פ.מ. במדרשים
 שלפנינו:
 (ג) גוסף ממסדורת א"מ"ד
 מנ"ל:

3. ממשמעות המשנה [שם], כ"י [נמוד קלו ד"ה ומ"ש אגל]:

צינונים לרמב"א

תקכו א' ומרדכי סוף פרק במה מדליקין [שנה רמז ל']:

עטרת זקנים

תקכו א' ומותר להניח שירוב זה אפילו ספק חשיבה, אף אחר שאמר חזן ברבי יכול לערב, דכל זמן שהציבור לא התפללו תפלה יום טוב לא היו קבלת יום טוב (הראב"ן כ"ך עמוד ל' סימן קס"ה):

הגהות והערות

1. גופה ממדורות למענה תר"ך, וכלשון הגמרא דלקמן:
2. גופה ע"פ מלחמת השקל, לנשי שרד, מקור חיים, תוספת שבת, חתם סופר וכנס שלמה, ובענין זה הגיהו יד אפרים, הגר"ב פרענקל ולקוטי חנר בן חיים:
3. עיין ספר תוספות יום טוב מהדורת מכון חכמת שלמה, כאן:
4. עיין ספר תוספות יום טוב מהדורת מכון חכמת שלמה, כאן:
5. עיין ספר תוספות יום טוב מהדורת מכון חכמת שלמה, כאן:
6. עיין רמ"י ב"ה טו, א' ד"ה אמר רבא, אך הדברים דלקמן מסודרים יותר בהשגת הראב"ד [יום טוב ג, ב]:

על ידי הוואל ואי מקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי ליה, מכל מקום איסורא איכא ועל ידי עירוב שרי. [2] וכן הוא בגמרא [שם מו, ב] ועיין סוף סימן תקי"ב [ב"י עמוד פג ד"ה והא"ל]. וכתבו התוספות בפסחים דף מ"ו [שם ד"ה רנה] דאם ביטל סמוך לחשיכה דליכא למימר שיקלעו ליה אורחים לוקה, וכן כתבו המרדכי ריש פרק ב' דביצה [רמז תרס"ח] וב"י [עמוד קלו ד"ה והרמב"ם] בשם הגהות מיימוניות [יום טוב ו אות א]. ומה שכתב הרב ב"י [שם ד"ה וכתבת] דמזו"ל בגמרא [פסחים שם] שמדאורייתא זרכי שבת [2] נעשים ביום טוב וכו', כבר השיגוהו ה"ס של שלמה [ביצה שם סימן ג] דדוקא רב חסדא [פסחים שם] איז ליה האי סברא, אבל אן קיימא לן [רמב"ם שם הלכה טו] כרבה [שם]. ונראה לי שגם דעת הרמב"ם [שם ג, א] כן, ואם כן ליכא פלוגתא בזה, וסבירא ליה [2] כמו שכתב המאור [פסחים יד, ב] דעל ידי הוואל שרי לכתחלה לבטל מיום טוב לשבת דחשוב כשעת הדחק, רק שחכמים אסרוהו שלא יבא לבטל

מיום טוב לחול או כדי שיכור שיכור מנה [יפה] 12 לשבת כדאיתא בגמרא [ביצה טו, ב], ואם כן אסור לבטל סמוך לחשיכה דכיון 2 שהוא איסור דאורייתא [2] לא שרינן [אלא] 11 על ידי הוואל. ואף על גב שהתוספות [2] כתבו ריש ביצה [ג, ב ד"ה וה"ה] דביטול לא שייך הכנה, לא כתבו כן אלא למאן דלית ליה הוואל, ע"ש, 2 וכלאו הכי דנריהם תמוהים וזריזים ישו"ע עם הגמרא דפסחים, ע"ש, אבל אן קיימא לן דמדאורייתא אסור לבטל מיום טוב לשבת סמוך לחשיכה, ולכן נהגו כשחל יום טוב בערב שבת מקדימין להתפלל ערבית. [1] ועיין סימן תי"ו סעיף ב' דהכנה מועטת אסור, ועיין סוף סימן תרס"ו:

¹¹ [שם]

ערך לחם למהריק"ש

תקכו סוף סעיף א [ועל ידי שירוב מבש"ל וכו']. פירש רמ"י ז"ל 11 שהוא מערב זרכי שבת עם של יום טוב והו' כלל הכל יחד, ודבר זה משום היכר:

ביאור הגר"א

יערים כו': [ב] אב"ל כו' ועל ידי כו'. מתחיתן שם [טו, ב]: [2] [הנהגה ומותר להניח כו'. כמו שכתוב בפרק ב' דשבת ל"ד א', ועיין שם תוספות ד"ה לא כו':

לבושי שרד

תקכו (ה) בג"א ריש הסימן לא שרי אלא על ידי הוואל, כ"ל:

גליון מהרש"א

אלא מה שפירש הר"ן טעם עירוב תבשילין כיון דכאמת על ידי הוואל לא הותר כי אם מדאורייתא, על זה השיג הר"ן [המאור] דנתי דלמך האופה מיום טוב לחול אינו לוקה אבל אסורא איכא, מכל מקום מיום טוב לשבת גם איסורא דרבנן ליכא אז לא משום גזירה שיבטלו מיום טוב לחול, ואף דהו' גזירה לגזירה דהא אם יבטל לחול גם כן לא יהיה כי אם דרבנן, כבר כתב הרמב"ן [מלחמות פסחים טו, א] דכששטא קרובה גזרו גזירה לגזירה: [ד] [שם] כמו שכתב המאור וכמו שכתב רמב"ן [הג"ל] על דבריו, כ"ל: [ה] [שם] בתרבו ריש ביצה. דף ב' ע"ב ד"ה וה"ה, הקשו לדין [דכן סוגיהם התוספות] דקיימא לן כרבה לענין הכנה ואם כן מדאורייתא אין זרכי שבת נעשין ביום טוב, וקיימא לן כרב חסדא דלא אמרינן הוואל, אם כן משום עירוב תבשילין איך הותרו איסור דאורייתא, וכתבו דאפיה וביטול אינם רק מיקון ואין זו משום הכנה כמו צביה שהוא דבר חדש. וכתב המג"א דתוספות לא כתבו כן אלא לדידהו דסבירי דלענין הוואל פסקין כרב חסדא, אבל לדין דקיימא לן גם כזה כרבה אין זרכי לחדש לן דבר כזה. וב"א חבי דבריהם תמוהים. דאם כן מה הקשה רבה לרב חסדא בפסחים [מו], בן לדין דלית לך הוואל איך אופין מיום טוב לשבת, ומה קשיא הא גבי אפיה אין זו משום הכנה וכלא הוואל נמי מותר מדאורייתא: [1] [שם] ועיין סימן תי"ו סעיף ב' דהבבא, אם קויה שביטה ביום טוב ערב שבת, יעמוד שם בליתו מקום ויתשוב בלבו ולא יאמר כלום, משום הכנה:

הבמות שלמה

הכ"י ומה שהשיג עליו ה"ס של [שלמה], ועיין בחיבורי לי"ד מהדורה ה' סימן קנ"ו [נפוז טעם ודע מהדורה קמא סימן קס"ג] כתבתי לק"ק וזלוינו מה שהנחתי קמא ראה מן הש"ס [פסחים שם] דלא קיימא לן כחזון דלמך דלמך הוואל, או ז"ל כהקדש לא אמרינן הוואל, ע"ש ודוק. ועיין גם בחיבורי על חיי"מ מהדורה ה' סימן קי"ג שם הנחתי ראה מן הרמב"ם [מסדרין ומספין ח, ט] 11 דסבירא ליה גם כן דהלכה כרב חסדא ולא כרבה, ע"ש היבא לט מהסלסול, ודוק:

הוואל, אחי שפיר, דהרי התוספות כתבו בפסחים [שם ד"ה הוואל (הראב"ן)] דכל היכא דלפטר בלא הוואל אין לעשות על ידי הוואל, אם כן הכה נמי אם יתקן שיהיה ערב שבת לא יהיה יכול לתקן זרכי שבת רק על ידי הוואל, לכן מיקון טפי אחר השבת דלא יכול להכין זרכי יום טוב ביום טוב עממי ולא יטורף להוואל. אך למאן דלמך דלמך שבת נעשין ביום טוב בלא הוואל קשה בטור לטיל דהו' להם לדחות המזקקים בזה, וקשיא להן מאן דלמך מגרייתא דמנחות הג"ל, וי"ע קמא ודוק, ועיין בגמ"א כאן [שק"א] [ריש הקומץ] מה שכתב בשם

תקבו (פניא ריש הסימן א) שרי על ידי עירוב בלא הואיל ואף על גב כו, כצ"ל:

תקבו (א) בקדירה. עיין ט"ז. עיין סימן תקכ"ג (סעיף א). וביצה י"ז ב' ברש"י (ד"ה לשנה) ראש השנה היה, אלמא בראשון נזכר, ואמאי עציב, למחר ביום שני יבשל בקדירה אחת הרבה שיהא

מחצית השקל

ליה הואיל. אבל רמב"ן (מלחמות פסחים טו, א) כתב דאפילו לרב אשי י"ל דסבירא ליה כרבה ומיום טוב לשבת אפילו לכתחלה מותר מן הדין דהוי כשעת הדחק אלא דגורנין שלא יאפה לחול, ואף על גב דהוי גזרה לגזירה מכל מקום מצינו כמה פעמים היכי דהגזירה קרובה גזרינן גזרה לגזרה, והאריך, ע"ש. אם כן י"ל דגם הרמב"ם סבירא ליה דמטעם הואיל יש להתיר לכתחלה מיום טוב לשבת דהוי כשעת הדחק, ואף על פי כן הצריכו חכמים עירוב תבשילין כדי שלא יאפה מיום טוב לחול, ואף על גב דהוי גזרה לגזרה צריך לומר דסבירא ליה כזה כהרמב"ן דכתיב גזונא גזר גזרה לגזרה. ובהו אתי שפיר מה שכתב ואיסור זה מדברי סופרים שלא יבשל מיום טוב לחול: ואם כן אסור כו. ר"ל, דלפי מה שכתב מ"א דלכולי עלמא לא קיימא לן כרב חסדא אלא דצורכי שבת אין נעשים ביום טוב מן התורה, ועל ערוב תבשילין גרידא אין להתיר לבשל מיום טוב לשבת וכדאמר ליה רבה לרב חסדא ומשום עירוב תבשילין שרינן איסור דאורייתא, אלא דמתירים על ידי ערוב תבשילין דגם לרבה ליכא איסור תורה דהא אמרין הואיל. ואם כן סמוך לחשכה דליכא למימר הואיל וכמו שכתב לעיל בשם תוספות דפסחים, אין להתיר משום ערוב תבשילין גרידא: דאורייתא ולא שרי אלא על ידי הואיל, כצ"ל: ואף על גב דהתוספות כתבו ריש ביצה כו. וז"ל, אך תימה הואיל והכנה דאורייתא האין אופים מיום טוב לשבת, וכי תימא על ידי ערוב תבשילין וכי אתי תקנתא דרבנן לעקור הכנה דאורייתא. ונראה ליישב דרבה גופיה אויל לטעמיה דאית ליה הואיל כו, ואפילו לדידן ניהא דכל דבר אפיה ובישול לא שייך ביה הכנה שאינו מחוסר רק תיקון בעלמא, רק גבי ביצה שהוא דבר חדש שלא היה בעולם כו, עכ"ל. הרי שכתבו דאפיה ובישול כיון דהוי בעולם לא מיקרי הכנה ומותר אפילו בלי הואיל, דהא כתבו ואפילו לדידן כו, על כרחך כונתם דהתוספות פוסקים כרב חסדא ולא אמרין הואיל, ולא קיימא לן כזה כרבה דאית דמן התורה צורכי שבת נעשים ביום טוב דהא קיימא לן כזה כרבה דאית ליה הכנה מיום טוב לשבת אסור מן התורה, ואם כן נתייר איסור תורה דהיינו הכנה על ידי ערוב תבשילין. ולזה כתבו דאפיה ובישול לא מיקרי הכנה ואין בו איסור תורה ומותר על ידי ערוב תבשילין, אם כן אפילו סמוך לחשכה דליכא למימר הואיל ראוי להתיר משום ערוב תבשילין גרידא, כיון דאפיה ובישול ליכא איסור תורה מיום טוב לשבת דלא הוי הכנה גמורה: לא כתבו כן אלא למאן דלית ליה הואיל כו. ר"ל, דהתוספות לא חדשו סברא זו דבאפיה ובישול לא מקרו הכנה אלא מהכרח קושיותם שיתטעם דסבירא להו דלא קיימא לן כרבה דאית ליה הואיל, וכיון דקיימא לן כרבה דאית ליה הכנה וצורכי שבת אין נעשים ביום טוב מן התורה משום הכנה, לזה הוצרכו לחדש דאפיה ובישול לא מקרו הכנה, אבל לדעת הפוסקים וכדקיימא לן כרבה דאית ליה הואיל בלאו הכי לא קשה מידי ושפיר אופים ומבשלים מיום טוב לשבת על ידי ערוב תבשילין. וכיון דאין הכרח, מהיכי תיתי נחדש דין חדש דבאפיה ובישול לא מקרי הכנה, אדרבה נשאה סברא חיצונה דהוי הכנה, ואם כן שוב אין להתיר אפיה ובישול מיום טוב לשבת על ידי ערובי תבשילין גרידא כי אם בצירוף דאית לן הואיל: ובפ"א הכי דברייהם תפוזים. ר"ל, דהא קושית התוספות היא קושית הש"ס רבה לרב חסדא במסכת פסחים. אלא על כרחך עיקר כונתם למה שכתבו לבסוף ואפילו לדידן דלית לן הואיל ואית לן הכנה דרבה כו, ר"ל דלית לן צורכי שבת מן התורה נעשים ביום טוב וכמו שכתב מהר"ם לובלין (ביצה) שם (ד"ה והיה), אם כן תיקשי מאי מקשה רבה לרב חסדא לדידן כו. וכי משום ערוב תבשילין שרינן איסור דאורייתא, הא אפילו לרבה דסבירא ליה צורכי שבת אין נעשים ביום טוב מן התורה משום הכנה מכל מקום באפיה ובישול דלא הוי הכנה גמורה ליכא איסור תורה: אב"א אגן קיימא לן כו. חזר ארלעיל שכתב שהתוספות לא כתבו כן אלא למאן דלית ליה הואיל, ועל זה כתב אבל אגן קיימא לן כרבה דאית ליה הואיל, (ו)אפילו בישול ואפיה הוי הכנה ואין לסמוך על ערוב תבשילין גרידא אלא בצירוף הואיל, אם כן סמוך לחשכה דליכא למימר הואיל אין לסמוך על ערוב תבשילין גרידא ואסור לבשל: סקדימין כו. כדי שלא יבשלו לצורך שבת סמוך לחשכה:

אוצר מפרשים

כתוב (שמות טו, ה) והכינו את אשר יביאו, מיום ששי שהוא חול דקא, ועל זה תירצו דבישול לא מקרי הכנה לענין זה, וכיון דבפשלת הבישול אין איסור משום מלאכה שהרי צרכי שבת נעשים ביום טוב מותר לכתחלה בשבת דמשום הכנה ליכא. ואמנם למאן דאמר הואיל לא קשה מידי מהכנה, דכיון דראוי ליום טוב עצמו על ידי אורחים אמרין יום טוב לעצמו הכין ומותר בשבת (התם פסחים) כמבואר:

הא קיימא לן (סימן תקנ"ט סעיף ה) כרבה ריש ביצה (ב, ב) דאית ליה הכנה וביצה שנולדה בשבת אחר יום טוב אסורה מן התורה הואיל ומאתמול נגמרה, הרי דאפילו הכנה דבידי שמים אסור מן התורה מיום טוב לשבת, קל וחומר הכנה דבידי דהיינו אפיה ובישול דאסור מן התורה מיום טוב לשבת. ועיין מה שכתב מ"א סוף ס"ק זה בשם התוספות ריש ביצה: מכל מקום איסורא איכא. היינו כי היכי דלא תיקשי אם כן לרבה למה לן עירוב תבשילין, לכן כתב דרבה לא אמר אלא (ד)על ידי הואיל אינו לוקה, אבל מכל מקום אסורא איכא לכן בעינן ערוב תבשילין: וכתבו התוספות בפסחים. ד"ה רבה כו, שהקשו לרבה הא דאמרין במסכת שבת (נ"ה, א) הרוה חלות דבש ביום טוב רבי אליעזר אומר סופג ארבעים וחכמים אומרים אין כאן אלא שבות, ואמאי לוקה לרבי אליעזר, וגם רבנן הוי מודו ליה דסופג ארבעים אלא דסבירא להו דרבש בכורות לא מיקרי מחובר וליכא אלא שבות, ואמאי לוקה נימא הואיל. ועוד, דאמרין (עירובין לה, ב) אין יום טוב מכין לשבת, מן התורה היכי משכחת לה נימא הואיל. ותירצו דמשכחת לה ברודה סמוך לשקיעת החמה (וכן האי דעירובין) דאפילו יבאו אורחים אין שהות ביום לאכול, עת"ד, והביא מ"א דבריהם. והם הצעה למה שכתב מ"א סוף ס"ק (זה) דאין לבשל על ידי ערובי תבשילין ביום טוב סמוך לחשכה: ומה שכתב הרב ב"י דמבואר כו. הרב ב"י כתב כן ליישב דעת הרמב"ם (יום טוב ו, א) שכתב וז"ל, יום טוב שחל ערב שבת אין אופין ומבשלים ביום טוב לשבת ואיסור זה מדברי סופרים שלא יבשל מיום טוב לחול, שקל וחומר הוא לשבת אינו מבשל כל שכן לחול, לפיכך אם עשה עירוב תבשילין כו. והביא הרב ב"י בשם הגהות מיימוניות שהרמב"ם פוסק כרב חסדא דסבירא ליה מן התורה צורכי שבת נעשים ביום טוב אלא רבנן אסרוהו שלא יאמרו אופין מיום טוב לחול, דאי כרבה סבירא ליה הא לרבה מן התורה אין אופים מיום טוב לשבת כנוצר לעיל, ולמה כתב שהוא מדברי סופרים. ואי כונתו דמותר מן התורה משום הואיל אלא דמכל מקום איסור דרבנן איכא כמו שכתב לעיל בשם הר"ן, על כרחך לא אסרו רבנן משום גזרה שלא יאמרו אופין מיום טוב לחול (ד)משמע דלחול יותר יש לאסור לאפות מלאפות מיום טוב לשבת, ולכן גזרינן ואסרינן אפיה לצורך שבת אטו אפיה לצורך חול, ובאמת שניהם שוין, דבלי סברת הואיל שניהם אסורים מן התורה, ועל ידי הואיל שניהם בין לחול ובין לשבת מותרים מן התורה. ועל כרחך מטעם אחר אסרוהו חכמים. ועל זה כתב הרב ב"י דגם הרמב"ם סבירא ליה כרבה, והא דכתב דמן התורה צורכי שבת נעשים ביום טוב, אף על גב דרבה משמע דלכתחלה לא הוי סבירא ליה האי סברא דאמרו ליה לרב חסדא ומשום ערובי תבשילין שרינן איסור דאורייתא כנוצר לעיל, מכל מקום לבתר דשמעה מרב חסדא הודה לו רבה, ולא מצינו בש"ס מחלוקת כזה: כבר השיגוהו הים ש"ל שפ"ה. דעל כרחך רבה סבירא ליה דמן התורה אין צורכי שבת נעשים ביום טוב וכנוצר לעיל: ונראה ל"י שגם דעת הרמב"ם כן ואם כן ליכא פלוגתא כו. ר"ל, דגם דעת הרמב"ם לפסוק כרבה, ואם כן ליכא פלוגתא בין הפוסקים אי קיימא לן כרבה או כרב חסדא, וכולי עלמא סבירא להו דלרבה לולי טעם הואיל אין צורכי שבת נעשים ביום טוב מן התורה: וסבירא ליה כמו שכתב בעל המאור וכמו שכתב רמב"ן על דבריו, כצ"ל. ור"ל, לפי מה שכתב מ"א דגם הרמב"ם סבירא ליה כרבה וסבירא ליה דאין צורכי שבת נעשים ביום טוב מדאורייתא, אם כן מה זה שכתב הרמב"ם יום טוב שחל ערב שבת אין אופין כו. ואיסור זה מדברי סופרים כו, על זה כתב מ"א דסבירא ליה כבעל המאור ורמב"ן. (ד)לבעל המאור אף על גב דמטעם הואיל מכל מקום לכתחלה אסור, מכל מקום מיום טוב לשבת דהוי כשעת הדחק אפילו לכתחלה מותר, אלא הצריכו עירוב תבשילין מטעמא דרבא כדי שיבורר מנה כו, ומשמע מדבריו דלטעמיה דרב אשי כו. שיאמרו כו. קל וחומר לחול ליכא למימר הכי, דאם כן טעמא דעירוב תבשילין משום דלולי עירוב תבשילין יש לגזור שמה יאפה מיום טוב לחול הא הוי גזרה לגזרה, דהא מיום טוב לשבת דהוי כשעת הדחק יש להתיר אפילו לכתחלה אלא דגורנין שיאפה מיום טוב לחול, והא גם אם יאפה מיום טוב לחול ליכא כי אם איסור דרבנן דהא אית ליה הואיל. ומשמע דעל כרחך רב אשי כרב חסדא סבירא ליה ולית

ב (שם) שהוא איסור דאורייתא לא שרי אלא על ידי, כצ"ל:

(התם פסחים)

ג (שם) ובפ"א הכי דברייהם תפוזים וצריכים ישוב. נ"ב, והו קושית מהר"ם לובלין שם (ביצה ב, ב ד"ה והיה). לא הכניתי מה ענין תוספות לש"ס דפסחים, דהש"ס מיייר מאיסור מלאכה מיום טוב לשבת ומשני צרכי שבת נעשים ביום טוב, ועל זה הוקשה להתוספות תינת משום איסור מלאכה דיום טוב ליכא איסורא, על כל פנים היאך מותר לאכול בשבת דבר שלא הוכן מיום חול שהרי

ג. טור [עמוד קל] בשם ר"ת [תוספות שם י, ב ד"ה אחר; עמוד זה ג, ב ד"ה והשלכות] ורבינו שמשון הזקן [הנחל בראש בית פ"ב סימן א] ובעל הלכות גדולות [סימן טז עמוד רטו; מרדכי שם רמז תרעב ובשם ירושלמי א'; הנחות מייטות יום טוב ו א' ב בשם רבו של רש"י א']:

ד. [הגהות מיי] [ב"י] [עמוד קל ד"ה והר"ן] דסומכין על ר"י [תוספות הנ"ל] והר"ף [א' ושאר פוסקים] רמב"ם שם הלכה ג; ר"ן שם א ד"ה אחר רבא; מגיד משנה שם בשם הגאונים בשם שער תשובה סימן מג וקב"ל; רמב"ן במלחמות שם ח, א; רשב"א נחזיקו שם י, ב ד"ה אחר, ובשם הקדוש בית מועד שער ד פ"א הלכה ב; שם בגמרא דף ט"ז [פ"ב] כרבי אבה וברב; ו. שם [נ"א] וכליטא בתרא:

ז. כרבי זירא [שם]; ח. כרייתא שם [פ"ב]; ט. שם; ר"ף שם ח, ב; רמב"ם שם ו, ד; ראש שם פ"ב סימן ה; *פ. רמב"ם שם; מגיד משנה שם בשם ירושלמי נדרים פ"ו ב; *פ. כרייתא שם כפירוש המגיד משנה שם והטור סימן שית עמוד מד:

צינונים לרמ"א

ז [אור וזרע הלכות יום טוב סימן שמו בשם] [א' ירושלמי א'; ב' דברי עצמו];

עשרת זקנים

ב [ואם לא עשה אלא מתבטל לצד מותר, אבל פת לבד לא מוגי לבשל לשבת];

ג אפילו מין דגים קטנים בו הרי זה פוסק עליהם. ודגים קטנים מלוחים אף על פי שאין בהם משום ביטול גוי אפילו הכי קרא תבטיל לענין עירוב תבטילין לסמוך עליהן, דהא דרשו משום ביטול גוי לא משום דלא הוי תבטיל אלא הותם משום אקרוי בעתה הוא וכל שנאכל כמות שהוא חי אין קירוב דעת בביטולו, אבל מכל מקום כיון דתבטיל הוא סומכין עליו משום עירוב, אפילו מלוח גוי ובשולן גוי נמי סומכין עליו. אבל מלוחים לבד אין מוטיל אפילו כשמלחן ישראל, דרובא תבטיל בעינן [פרק ב' דבריהם, ח ביי עמוד קל ע"ה נרמץ [השלכות]; עמוד קמ ד"ה דגים והראש שם סימן ה];

א ספק השיבה. ד' ואם קיבל עליו [שבת] [יום טוב] [א' כגון] שאמר ברכו, אסור, עיין סוף סימן רס"א. ונראה לי דמי שהוא צבית הכנסת ולא הניח עירוב תבטילין ואם ילך לביתו להניח עירוב תבטילין יעבור זמן מנחה, יתפלל מנחה ולא יניח עירוב תבטילין,

דיוכל להקנות קמחו לאחרים [בכספ"ף ב]; ב דייבא. ונראה לי דאפילו במקום שמלפתין בו את הפת בטלה דעתן דלכלי נהמא בנהמא, [א' וכן משמע בגמרא] ונראה לי דהוא הדין שאר מיני לפת וקטניות במקום שאין דרך ללפת בהן הפת אסור לערב בהן. ורש"י [שם ד"ה דמלפת וד"ה ופת] כתב דענין דבר שאינו אוכל בכל יום, שהוא מוכחא מילתא שושה לכבוד שבת: ג בבב"ש. פירש רש"י [שם ע"ב ד"ה כצנ] [ב] צומחין או צמחין. וצ"ל סימן פ"א [טור עמוד קפה] מבוואר דאם נשרה יום שלם דדבר לא מקרי כבוש

[דרכי משה א' ב ד"ה ז'], ועיין בב"י [עמוד קל ד"ה דפי; י"ד שם סוף הסימן]. ונראה לי דאם אינו ראו לאכילה על ידי הכניסה או העישון אין מערבין בו, [א' אכל [במלח] [במלח] אף על פי שהוא ראו לאכילה אין מערבין] כדאמרין [סוף הסעיף] דגדים קטנים, [א' דאיתא בחולין [א' ב] מליח הרי הוא כבוש, משמע דמליח אינו כבוש, מיהו אם היה כבוש צ"ל או צומחין ושהא צמחו כדי שיטנו על האור ויתחיל להרמח או כבוש לא ק"ה:

שערי תשובה

תקכו [ד' מעישון. עיין באר היטב. ועיין חכם צבי סימן ק"ל שדעתו דלכתחלה אין להניח עירובי תבטילין רק במבושל באש ממש, ובדיעבד סומכין בין על הכבוש בין על המליח שלא תבטיל דעירובי תבטילין דרבנן והרבה הקילו בו, ולכן אם הניח עירובי תבטילין בהעירגו מהני בדיעבד, ואף לכתחלה כשאין לו דבר אחר דשעת הדחק כדיעבד דמי. ולא יבדק רק דאמר תנאי הנהוג בדין יהא שרי כו', וכן בכבוש יש להגות כן שלא להניח כי אם בשעת הדחק ולהתנות בלא ברכה, ע"ש];

בשול, מכאן שאין אופין אלא על האפיו ולא מנשלין אלא על המבושל, על כן צריך כאן פת בשביל מה שיאפה פת לצורך שבת, ומנשלין בשביל מה שימכור, ורבי פוסקים סבירא להו כרבי יהושע, רק ר"ת וקצת דעות סבירא להו כרבי אלעזר, על כן כשר לכל הפחות דיעבד כרבי יהושע, [ט"ז ס"ק ד]. אכל על הפת לחוד לא מהני לכולי עלמא אף לאפות [א' אסור לעשות עירוב תבטילין לפני ערב יום טוב, ע"ש, והיד אהרן [א' ונראה שם הפסוקים ע"ה] ונראה לי דמי שהוא צבית הכנסת ולא הניח עירוב תבטילין ואם ילך לביתו להניח עירוב תבטילין יעבור זמן מנחה, יתפלל מנחה ולא יניח עירוב תבטילין, דיוכל להקנות קמחו לאחרים, מ"א [שם]; (ב) ימים עירוב תבטילין, דאיתא דרבי אלעזר ליק מקרא דאשר תאפו אפו ואשר תבטילו

בשול, מכאן שאין אופין אלא על האפיו ולא מנשלין אלא על המבושל, על כן צריך כאן פת בשביל מה שיאפה פת לצורך שבת, ומנשלין בשביל מה שימכור, ורבי פוסקים סבירא להו כרבי יהושע, רק ר"ת וקצת דעות סבירא להו כרבי אלעזר, על כן כשר לכל הפחות דיעבד כרבי יהושע, [ט"ז ס"ק ד]. אכל על הפת לחוד לא מהני לכולי עלמא אף לאפות [א' אסור לעשות עירוב תבטילין לפני ערב יום טוב, ע"ש, והיד אהרן [א' ונראה שם הפסוקים ע"ה] ונראה לי דמי שהוא צבית הכנסת ולא הניח עירוב תבטילין ואם ילך לביתו להניח עירוב תבטילין יעבור זמן מנחה, יתפלל מנחה ולא יניח עירוב תבטילין, דיוכל להקנות קמחו לאחרים, מ"א [שם]; (ב) ימים עירוב תבטילין, דאיתא דרבי אלעזר ליק מקרא דאשר תאפו אפו ואשר תבטילו

בשול, מכאן שאין אופין אלא על האפיו ולא מנשלין אלא על המבושל, על כן צריך כאן פת בשביל מה שיאפה פת לצורך שבת, ומנשלין בשביל מה שימכור, ורבי פוסקים סבירא להו כרבי יהושע, רק ר"ת וקצת דעות סבירא להו כרבי אלעזר, על כן כשר לכל הפחות דיעבד כרבי יהושע, [ט"ז ס"ק ד]. אכל על הפת לחוד לא מהני לכולי עלמא אף לאפות [א' אסור לעשות עירוב תבטילין לפני ערב יום טוב, ע"ש, והיד אהרן [א' ונראה שם הפסוקים ע"ה] ונראה לי דמי שהוא צבית הכנסת ולא הניח עירוב תבטילין ואם ילך לביתו להניח עירוב תבטילין יעבור זמן מנחה, יתפלל מנחה ולא יניח עירוב תבטילין, דיוכל להקנות קמחו לאחרים, מ"א [שם]; (ב) ימים עירוב תבטילין, דאיתא דרבי אלעזר ליק מקרא דאשר תאפו אפו ואשר תבטילו

(ג) אפילו ספק השיבה. כתב הראב"ן [וכך ב עמוד לג סימן קסח] אפילו לא עירב עד אחר ברכו יכול לערב כל זמן שהציבור לא התפללו תפלת יום טוב, כי קבלת יום טוב לא הוה [א' עד תפלת יום טוב, ע"ש]; (ד) בפת ותבטיל. דהכי סבירא ליה לרבי אלעזר [א' שם

טו, ב] דליף מקרא [שמות טו, כג] דאשר תאפו אפו ואשר תבטילו בשול, מכאן שאין אופין אלא על האפיו ולא מנשלין אלא על המבושל, על כן צריך כאן פת בשביל מה שיאפה פת לצורך שבת, ומנשלין בשביל מה שימכור, ורבי יהושע [וכידוע שם ר"ת פ"ב סימן א] ובעל הלכות גדולות [סימן טז עמוד רטו; מרדכי שם רמז תרעב ובשם ירושלמי א'; הנחות מייטות יום טוב ו א' ב בשם רבו של רש"י א']; ד. [הגהות מיי] [ב"י] [עמוד קל ד"ה והר"ן] דסומכין על ר"י [תוספות הנ"ל] והר"ף [א' ושאר פוסקים] רמב"ם שם הלכה ג; ר"ן שם א ד"ה אחר רבא; מגיד משנה שם בשם הגאונים בשם שער תשובה סימן מג וקב"ל; רמב"ן במלחמות שם ח, א; רשב"א נחזיקו שם י, ב ד"ה אחר, ובשם הקדוש בית מועד שער ד פ"א הלכה ב; שם בגמרא דף ט"ז [פ"ב] כרבי אבה וברב; ו. שם [נ"א] וכליטא בתרא:

ז. כרבי זירא [שם]; ח. כרייתא שם [פ"ב]; ט. שם; ר"ף שם ח, ב; רמב"ם שם ו, ד; ראש שם פ"ב סימן ה; *פ. רמב"ם שם; מגיד משנה שם בשם ירושלמי נדרים פ"ו ב; *פ. כרייתא שם כפירוש המגיד משנה שם והטור סימן שית עמוד מד:

באר היטב

תקכו (א) ספק. וכמו המ"א [ס"ק א] ואם קיבל עליו [שבת] [יום טוב] כגון שאמר ברכו אסור, עיין סוף סימן רס"א. אכל הט"ז [ס"ק ג] ועטרת זקנים [ס"ק א] כתבו משם ראב"ן דאפילו לא עירב עד אחר ברכו יכול לערב כל זמן שהציבור לא התפללו תפלת יום טוב, ע"ש, והיד אהרן [א' ונראה שם הפסוקים ע"ה] ונראה לי דמי שהוא צבית הכנסת ולא הניח עירוב תבטילין ואם ילך לביתו להניח עירוב תבטילין יעבור זמן מנחה, יתפלל מנחה ולא יניח עירוב תבטילין, דיוכל להקנות קמחו לאחרים, מ"א [שם]; (ב) ימים עירוב תבטילין, דאיתא דרבי אלעזר ליק מקרא דאשר תאפו אפו ואשר תבטילו בשול, מכאן שאין אופין אלא על האפיו ולא מנשלין אלא על המבושל, על כן צריך כאן פת בשביל מה שיאפה פת לצורך שבת, ומנשלין בשביל מה שימכור, ורבי פוסקים סבירא להו כרבי יהושע, רק ר"ת וקצת דעות סבירא להו כרבי אלעזר, על כן כשר לכל הפחות דיעבד כרבי יהושע, [ט"ז ס"ק ד]. אכל על הפת לחוד לא מהני לכולי עלמא אף לאפות [א' אסור לעשות עירוב תבטילין לפני ערב יום טוב, ע"ש, והיד אהרן [א' ונראה שם הפסוקים ע"ה] ונראה לי דמי שהוא צבית הכנסת ולא הניח עירוב תבטילין ואם ילך לביתו להניח עירוב תבטילין יעבור זמן מנחה, יתפלל מנחה ולא יניח עירוב תבטילין, דיוכל להקנות קמחו לאחרים, מ"א [שם]; (ב) ימים עירוב תבטילין, דאיתא דרבי אלעזר ליק מקרא דאשר תאפו אפו ואשר תבטילו

בשול, מכאן שאין אופין אלא על האפיו ולא מנשלין אלא על המבושל, על כן צריך כאן פת בשביל מה שיאפה פת לצורך שבת, ומנשלין בשביל מה שימכור, ורבי פוסקים סבירא להו כרבי יהושע, רק ר"ת וקצת דעות סבירא להו כרבי אלעזר, על כן כשר לכל הפחות דיעבד כרבי יהושע, [ט"ז ס"ק ד]. אכל על הפת לחוד לא מהני לכולי עלמא אף לאפות [א' אסור לעשות עירוב תבטילין לפני ערב יום טוב, ע"ש, והיד אהרן [א' ונראה שם הפסוקים ע"ה] ונראה לי דמי שהוא צבית הכנסת ולא הניח עירוב תבטילין ואם ילך לביתו להניח עירוב תבטילין יעבור זמן מנחה, יתפלל מנחה ולא יניח עירוב תבטילין, דיוכל להקנות קמחו לאחרים, מ"א [שם]; (ב) ימים עירוב תבטילין, דאיתא דרבי אלעזר ליק מקרא דאשר תאפו אפו ואשר תבטילו

בשול, מכאן שאין אופין אלא על האפיו ולא מנשלין אלא על המבושל, על כן צריך כאן פת בשביל מה שיאפה פת לצורך שבת, ומנשלין בשביל מה שימכור, ורבי פוסקים סבירא להו כרבי יהושע, רק ר"ת וקצת דעות סבירא להו כרבי אלעזר, על כן כשר לכל הפחות דיעבד כרבי יהושע, [ט"ז ס"ק ד]. אכל על הפת לחוד לא מהני לכולי עלמא אף לאפות [א' אסור לעשות עירוב תבטילין לפני ערב יום טוב, ע"ש, והיד אהרן [א' ונראה שם הפסוקים ע"ה] ונראה לי דמי שהוא צבית הכנסת ולא הניח עירוב תבטילין ואם ילך לביתו להניח עירוב תבטילין יעבור זמן מנחה, יתפלל מנחה ולא יניח עירוב תבטילין, דיוכל להקנות קמחו לאחרים, מ"א [שם]; (ב) ימים עירוב תבטילין, דאיתא דרבי אלעזר ליק מקרא דאשר תאפו אפו ואשר תבטילו

(ג) אפילו. עיין ט"ז. משמע דיום טוב חלוק משבת דלא הוה קבלה ברכו ובשבת הוה קבלה ברכו, עיין סימן רס"א [סעיף ד] וסימן רס"ג [סעיף י], וזה חידוש. ועיין מ"א אות א', מה שכתב שבת היינו יום טוב, וחל יום טוב שני בשבת, אי נמי חמישי ששי וצריך תנאי, משמע דקבלת יום טוב ברכו (בשבת) [כשבת] ו. ועיין אליה רבה אות ג' וסימן רס"ג אות ל"ה, ואי"ה במ"א יבואר: **(ד) בפת ותבשיל.** עיין ט"ז. ופת לחוד לא מהני לבשל, עטרת וקנים [ס"ק] ב' ובאליה רבה [ס"ק] ד' בשם רש"ל [גם של שלמה ביצה פ"ב סימן ב] אף לאפות אסור, וכן כתב העולת

שבת [ס"ק ד] בשם הגהות אשרי פרק (ג') [ב] דיו"ט [שם סימן ה אות א], יע"ש: **(ה) לאפוקי דייסא.** עיין ט"ז. להניח ערובי תבשילין דווקא בערב יום טוב, וזה תלי בשני הטעמים בגמרא [שם טו, ב]. מה שכתב המחבר [סעיף ג] "בסופר" היינו נאכל בעינן על כל פנים שנשאר כזית, ויאפה ויבשל עליו: **(ו) אפילו שילוק.** עיין ט"ז. רש"י [שם] י"ז ב' [ד"ה שלוק]. ומשמע אף למאן דאמר בעלמא שלוק (החת) [נחת] מבישול ב', כאן בעינן ראוי לאכילה ללפת שלא על ידי הרחק, וכמאכל בן דרוסאי לא, והוא הרין כל כיוצא בזה:

ביאור הגר"א

[ד] [נפיש בן עירוב זה כו'. ירושלמי ¹²] עירובי תבשילין כך הם, פת כביצה ותבשיל כזית ואומר ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות עירוב, ומתנה ואומר ברוך אתה שרי לן לבשולי ולאפויי מיום טוב לחבירו ומיום טוב לשבת ולמי שסומכין על עירוב זה עד מוצאי יום טוב האחרון, ובלבד שיהא עירובו שמור עד מוצאי יום טוב האחרון. אכלו או שאבד צריך לערב ביום טוב האחרון, עכ"ל הירושלמי והביאו הגהות מיימוניות [יום טוב ו אות ב] ומרדכי [ביצה ומו חרעב]. והא דקאמר מיום טוב לחבירו פירש ראב"ה [סימן תשטח] כגון אם חל יום טוב ערב שבת ושבת. ובגמרא [שם] דרש פרק ב' ט"ז ב' אין אופין אלא על האפוי ואין כו', והא דקאמר בית הלל [שם] תבשיל אחד, היינו בשביל תבשיל, וכן מאי דקאמר בגמרא [שם טז, א] לא שנו אלא תבשיל כו' היינו אם אינו רוצה כי אם לבשל: **[ה] ואם לא עשאו כו'.** דרשטא דמתניתין [שם טז, ב] ובית הלל אומרים תבשיל אחד, וכן לישנא דגמרא [שם טז, א] לא שנו אלא תבשיל כו', משמע דבתבשיל לבד סגי. ושם י"ז ב' ובית הלל אומרים מערב בתבשיל אחד ועושה כו' ובית שמאי אומרים אין אופין כו', ועלה קאמר בית הלל מערב כו'. ולא קיימא לן בירושלמי הג"ל כו' רבי אלעזר ¹³ היא, ורבי יהושע פליגי עליה בירושלמי [שם] דרש פרק ב' רבי אליעזר אומר אופין כו' ורבי יהושע אומר אופין ומבשלין על המבושל כו', ע"ש, והגמרא לא חש להביא רק רישא דברייתא סמך על עירובי תבשילין. וכתבו תוספות [הג"ל] ומכל מקום אומר ר"י לא מלאני לבי לעבור כו' וכן עמא דבר. ובירעבד סומכין על הר"י ושאר פוסקים, אבל לכתחלה יעשה כר"ת. ומה שהקשה [ר"י בתוספות שם] עליו דרבי יהושע פליגי עלה, מכל מקום סתמא דתלמודא מיידי דרבי אלעזר. ונראה לי ראייה לדבריו ממה שכתוב [שם] כ"א [ע"ב] כ"ב [ע"א] הריני דמי א דאנת כו' אלא אמר אביי כו' וחננא כו', ואם איתא מאי איריא אין סומכין, אפילו אופין נמי לא, אלא דאף לבית הלל צריך גם כן פת, אבל דעת ר"י [הג"ל] ור"ן [שם י, א ד"ה אמר רבא] ורמב"ם [יום טוב ו, ג] ושאר פוסקים דבתבשיל לבד סגי, וכן הוא להדיא בתוספתא [שם פ"ב הלכה ב] הערשה תבשיל מערב יום טוב אופה ומבשל עליו לשבת ומטמין עליו את החמין, ורשאיין בני מבר ¹⁴ לעשות תבשיל ולאפות ולבשל עליו, ורבי אליעזר שמותי הוא אבל בית הלל פליגי להדיא כנזכר לעיל. ומה שכתוב [במשנה שם כא, ב] אין סומכין את החמין כו', אפשר לומר דלרבותא נקט דאפילו חמין שהוא כעין תבשיל אפילו הכי אסור, וכן עיקר: **[ו] [נפיש ג] בין בבוש. שם [טו, ב] תנן אכלו כו': [ז] [הג"ל] ויש כו'. ירושלמי הג"ל [ס"ק ד]: [ח] [נפיש ה] או מבישין. כתב המגיד משנה [שם הלכה ד] שהוא ירושלמי פרק ו' דגדרים ¹⁵].** **[ט] אפילו מין כו'.** [ביצה] שם וקוליים האספנין כו', וכמו שכתוב בפרק חבית [שבת קמח, ב] שהדחתן כו'.

מחצית השקל

[פ"ק א] ספק כו'. ואם קיבל עליו כו' אסור. היינו אפילו עדיין וודאי יום הוא, כן הוא סוף סימן רס"א. אבל בסימן שצ"ג הביא הרב ב"י [עמוד קצט ר"ה ו"ט] ואפילו קבל: שו"ע סעיף ב' שני דעות בזה, ועיין בספר תוספת שבת שם [סימן רס"א ס"ק יג]: **(פ"ק ב) דייסא.** נראה לי דאפילו כו' וכן משמע בגמרא כו'. דאיתא דף ט"ז אמר אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא, ופריך מאי שנא פת דלא משום דבעינן מידי דמלפתי ופת לא מלפתי, והא דייסא נמי לא מלפתי דאמר רבי זירא הני בבליי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא [ר"ל שמלפתי פת עם דייסא] ואמר רב נחומי בריה דרב זכריה משמיה דאביי מערבים בדייסא, אלא מידי דלא שכיח בעינן ופת שכיחא ודייסא לא שכיחא. איכא דאמרי אבל פת לא מאי טעמא, אילימא מידי דלא שכיח בעינן והא דייסא לא שכיח ואמר רב נחומי בריה דרב זכריה משמיה דאביי אין מערבים בדייסא, אלא מידי דמלפת בעינן ופת ודייסא לא מלפתי. ופסקו הפוסקים כלשנא בתרא דבעינן מידי דמלפת, ומכל מקום מוכח מלשנא קמא דמידי דמלפת היינו מה שכל העולם מלפת בו, אבל אם פרטיים מלפתיים בו לא מהני ובטלי דעתן, דאם לא כן מאי פריך ללשנא קמא והא דייסא דלא מלפתי ואפילו הכי אמר אביי דמערבים בדייסא והא אביי בבבל היה דשם מלפתיים ולדידהו אמר דמערבים בדייסא, דהא הם מלפתיים בדייסא ולהכי קרי (ל"י) [להן] רבי זירא טפשאיין דאכלי נהמא בנהמא, אלא על כרחך דגם בני בבל בטלה דעתן ואפילו לדידהו לא מיקרי מידי דמלפת, ובוה לא מצינו דלשנא בתרא חולק: ורש"י כתב כו' שהוא מוכחא כו'. ר"ל, שרש"י כתב אהא דאמרין פת לא מלפתי וז"ל, הלכך לא מוכחא מלתא הדיא שהרי בכל יום יש לחם, עכ"ל. וכתב מהרש"א [ד"ה בפריש"ן וז"ל, אין פירושו שהרי הוא בכל יום ושכיתו, דהא קאמר בדייסא נמי דלא מלפתי ולא שכיח, אלא ר"ל שהרי הוא עשוי בכל יום בחול ואינו עשוי לשבת כמו דבר המלפת שעשוי לשבת ומוכח מלתא, והשתא דייסא נמי דלא מלפתי עשוי בכל יום בחול ואינו עשוי לשבת, ומיהו לא שכיחא היא, עכ"ל: (פ"ק ג) בבוש. פירש רש"י כו'. דאזיל לטעמיה, ר"ל דרש"י [פסחים ע, א ד"ה בבשן] סבירא ליה דלא מיקרי בכוש אלא בחומץ, הובא בטור יו"ד בב"י ריש סימן ק"ה [עמוד רע"ד ד"ה וכתב], ע"ש: בדבר זה, אפילו במים, דלא כרש"י: ועיין בב"י כו' אב"י בפ"ה כו'. ר"ל, דהרב ב"י כתב

שם פ"ק א אב"י בפ"ה, וכתב: ¹²

הגהות והערות

- [א] תימן
- [ב] תימן ע"פ חכם סופר,
- [ג] הנהגות מהגר"ש, מהר"ם
- [ד] הנהגות מהגר"ם
- [ה] הנהגות מהגר"ם
- [ו] הנהגות מהגר"ם
- [ז] הנהגות מהגר"ם
- [ח] הנהגות מהגר"ם
- [ט] הנהגות מהגר"ם
- [י] הנהגות מהגר"ם
- [יא] הנהגות מהגר"ם
- [יב] הנהגות מהגר"ם
- [יג] הנהגות מהגר"ם
- [יד] הנהגות מהגר"ם
- [טו] הנהגות מהגר"ם
- [טז] הנהגות מהגר"ם
- [יז] הנהגות מהגר"ם
- [יח] הנהגות מהגר"ם
- [יט] הנהגות מהגר"ם
- [כ] הנהגות מהגר"ם
- [כא] הנהגות מהגר"ם
- [כב] הנהגות מהגר"ם
- [כג] הנהגות מהגר"ם
- [כד] הנהגות מהגר"ם
- [כה] הנהגות מהגר"ם
- [כו] הנהגות מהגר"ם
- [כז] הנהגות מהגר"ם
- [כח] הנהגות מהגר"ם
- [כט] הנהגות מהגר"ם
- [ל] הנהגות מהגר"ם
- [לא] הנהגות מהגר"ם
- [לב] הנהגות מהגר"ם
- [לג] הנהגות מהגר"ם
- [לד] הנהגות מהגר"ם
- [לה] הנהגות מהגר"ם
- [לו] הנהגות מהגר"ם
- [לז] הנהגות מהגר"ם
- [לח] הנהגות מהגר"ם
- [לט] הנהגות מהגר"ם
- [מ] הנהגות מהגר"ם
- [מא] הנהגות מהגר"ם
- [מב] הנהגות מהגר"ם
- [מג] הנהגות מהגר"ם
- [מד] הנהגות מהגר"ם
- [מה] הנהגות מהגר"ם
- [מז] הנהגות מהגר"ם
- [מח] הנהגות מהגר"ם
- [מט] הנהגות מהגר"ם
- [נ] הנהגות מהגר"ם
- [נא] הנהגות מהגר"ם
- [נב] הנהגות מהגר"ם
- [נג] הנהגות מהגר"ם
- [נד] הנהגות מהגר"ם
- [נה] הנהגות מהגר"ם
- [נו] הנהגות מהגר"ם
- [נז] הנהגות מהגר"ם
- [נח] הנהגות מהגר"ם
- [נט] הנהגות מהגר"ם
- [ס] הנהגות מהגר"ם
- [סא] הנהגות מהגר"ם
- [סב] הנהגות מהגר"ם
- [סג] הנהגות מהגר"ם
- [סד] הנהגות מהגר"ם
- [סה] הנהגות מהגר"ם
- [סז] הנהגות מהגר"ם
- [סח] הנהגות מהגר"ם
- [סט] הנהגות מהגר"ם
- [ע] הנהגות מהגר"ם
- [עא] הנהגות מהגר"ם
- [עב] הנהגות מהגר"ם
- [עג] הנהגות מהגר"ם
- [עד] הנהגות מהגר"ם
- [עה] הנהגות מהגר"ם
- [עז] הנהגות מהגר"ם
- [עח] הנהגות מהגר"ם
- [עט] הנהגות מהגר"ם
- [פ] הנהגות מהגר"ם
- [פא] הנהגות מהגר"ם
- [פב] הנהגות מהגר"ם
- [פג] הנהגות מהגר"ם
- [פד] הנהגות מהגר"ם
- [פה] הנהגות מהגר"ם
- [פז] הנהגות מהגר"ם
- [פח] הנהגות מהגר"ם
- [פט] הנהגות מהגר"ם
- [צ] הנהגות מהגר"ם
- [צא] הנהגות מהגר"ם
- [צב] הנהגות מהגר"ם
- [צג] הנהגות מהגר"ם
- [צד] הנהגות מהגר"ם
- [צה] הנהגות מהגר"ם
- [צז] הנהגות מהגר"ם
- [צח] הנהגות מהגר"ם
- [צט] הנהגות מהגר"ם
- [ק] הנהגות מהגר"ם
- [קא] הנהגות מהגר"ם
- [קב] הנהגות מהגר"ם
- [קג] הנהגות מהגר"ם
- [קד] הנהגות מהגר"ם
- [קה] הנהגות מהגר"ם
- [קז] הנהגות מהגר"ם
- [קח] הנהגות מהגר"ם
- [קט] הנהגות מהגר"ם
- [קכ] הנהגות מהגר"ם
- [קכא] הנהגות מהגר"ם
- [קכב] הנהגות מהגר"ם
- [קכג] הנהגות מהגר"ם
- [קכד] הנהגות מהגר"ם
- [קכה] הנהגות מהגר"ם
- [קכז] הנהגות מהגר"ם
- [קכח] הנהגות מהגר"ם
- [קכט] הנהגות מהגר"ם
- [קל] הנהגות מהגר"ם
- [קלא] הנהגות מהגר"ם
- [קלב] הנהגות מהגר"ם
- [קלג] הנהגות מהגר"ם
- [קלד] הנהגות מהגר"ם
- [קלה] הנהגות מהגר"ם
- [קלז] הנהגות מהגר"ם
- [קלח] הנהגות מהגר"ם
- [קלט] הנהגות מהגר"ם
- [קמ] הנהגות מהגר"ם
- [קמא] הנהגות מהגר"ם
- [קמב] הנהגות מהגר"ם
- [קמג] הנהגות מהגר"ם
- [קמד] הנהגות מהגר"ם
- [קמה] הנהגות מהגר"ם
- [קמז] הנהגות מהגר"ם
- [קמח] הנהגות מהגר"ם
- [קמט] הנהגות מהגר"ם
- [קנ] הנהגות מהגר"ם
- [קנא] הנהגות מהגר"ם
- [קנב] הנהגות מהגר"ם
- [קנג] הנהגות מהגר"ם
- [קנד] הנהגות מהגר"ם
- [קנה] הנהגות מהגר"ם
- [קנז] הנהגות מהגר"ם
- [קנח] הנהגות מהגר"ם
- [קנט] הנהגות מהגר"ם
- [קס] הנהגות מהגר"ם
- [קסא] הנהגות מהגר"ם
- [קסב] הנהגות מהגר"ם
- [קסג] הנהגות מהגר"ם
- [קסד] הנהגות מהגר"ם
- [קסה] הנהגות מהגר"ם
- [קסז] הנהגות מהגר"ם
- [קסח] הנהגות מהגר"ם
- [קסט] הנהגות מהגר"ם
- [קע] הנהגות מהגר"ם
- [קעא] הנהגות מהגר"ם
- [קעב] הנהגות מהגר"ם
- [קעג] הנהגות מהגר"ם
- [קעד] הנהגות מהגר"ם
- [קעה] הנהגות מהגר"ם
- [קעז] הנהגות מהגר"ם
- [קעח] הנהגות מהגר"ם
- [קעט] הנהגות מהגר"ם
- [קפ] הנהגות מהגר"ם
- [קפא] הנהגות מהגר"ם
- [קפב] הנהגות מהגר"ם
- [קפג] הנהגות מהגר"ם
- [קפד] הנהגות מהגר"ם
- [קפה] הנהגות מהגר"ם
- [קפז] הנהגות מהגר"ם
- [קפח] הנהגות מהגר"ם
- [קפט] הנהגות מהגר"ם
- [קצ] הנהגות מהגר"ם
- [קצא] הנהגות מהגר"ם
- [קצב] הנהגות מהגר"ם
- [קצג] הנהגות מהגר"ם
- [קצד] הנהגות מהגר"ם
- [קצה] הנהגות מהגר"ם
- [קצז] הנהגות מהגר"ם
- [קצח] הנהגות מהגר"ם
- [קצט] הנהגות מהגר"ם
- [ר] הנהגות מהגר"ם
- [רא] הנהגות מהגר"ם
- [רב] הנהגות מהגר"ם
- [רג] הנהגות מהגר"ם
- [רד] הנהגות מהגר"ם
- [רה] הנהגות מהגר"ם
- [רז] הנהגות מהגר"ם
- [רח] הנהגות מהגר"ם
- [רט] הנהגות מהגר"ם
- [רו] הנהגות מהגר"ם
- [רז] הנהגות מהגר"ם
- [רה] הנהגות מהגר"ם
- [רי] הנהגות מהגר"ם
- [רס] הנהגות מהגר"ם
- [רסא] הנהגות מהגר"ם
- [רסב] הנהגות מהגר"ם
- [רסג] הנהגות מהגר"ם
- [רסד] הנהגות מהגר"ם
- [רסה] הנהגות מהגר"ם
- [רסז] הנהגות מהגר"ם
- [רסח] הנהגות מהגר"ם
- [רסט] הנהגות מהגר"ם
- [רע] הנהגות מהגר"ם
- [רעא] הנהגות מהגר"ם
- [רעב] הנהגות מהגר"ם
- [רעג] הנהגות מהגר"ם
- [רעד] הנהגות מהגר"ם
- [רעה] הנהגות מהגר"ם
- [רעז] הנהגות מהגר"ם
- [רעח] הנהגות מהגר"ם
- [רעט] הנהגות מהגר"ם
- [רפ] הנהגות מהגר"ם
- [רפא] הנהגות מהגר"ם
- [רפב] הנהגות מהגר"ם
- [רפג] הנהגות מהגר"ם
- [רפד] הנהגות מהגר"ם
- [רפה] הנהגות מהגר"ם
- [רפז] הנהגות מהגר"ם
- [רפח] הנהגות מהגר"ם
- [רפט] הנהגות מהגר"ם
- [רצ] הנהגות מהגר"ם
- [רצא] הנהגות מהגר"ם
- [רצב] הנהגות מהגר"ם
- [רצג] הנהגות מהגר"ם
- [רצד] הנהגות מהגר"ם
- [רצה] הנהגות מהגר"ם
- [רצז] הנהגות מהגר"ם
- [רצח] הנהגות מהגר"ם
- [רצט] הנהגות מהגר"ם
- [רס] הנהגות מהגר"ם
- [רסא] הנהגות מהגר"ם
- [רסב] הנהגות מהגר"ם
- [רסג] הנהגות מהגר"ם
- [רסד] הנהגות מהגר"ם
- [רסה] הנהגות מהגר"ם
- [רסז] הנהגות מהגר"ם
- [רסח] הנהגות מהגר"ם
- [רסט] הנהגות מהגר"ם
- [רע] הנהגות מהגר"ם
- [רעא] הנהגות מהגר"ם
- [רעב] הנהגות מהגר"ם
- [רעג] הנהגות מהגר"ם
- [רעד] הנהגות מהגר"ם
- [רעה] הנהגות מהגר"ם
- [רעז] הנהגות מהגר"ם
- [רעח] הנהגות מהגר"ם
- [רעט] הנהגות מהגר"ם
- [רפ] הנהגות מהגר"ם
- [רפא] הנהגות מהגר"ם
- [רפב] הנהגות מהגר"ם
- [רפג] הנהגות מהגר"ם
- [רפד] הנהגות מהגר"ם
- [רפה] הנהגות מהגר"ם
- [רפז] הנהגות מהגר"ם
- [רפח] הנהגות מהגר"ם
- [רפט] הנהגות מהגר"ם
- [רצ] הנהגות מהגר"ם
- [רצא] הנהגות מהגר"ם
- [רצב] הנהגות מהגר"ם
- [רצג] הנהגות מהגר"ם
- [רצד] הנהגות מהגר"ם
- [רצה] הנהגות מהגר"ם
- [רצז] הנהגות מהגר"ם
- [רצח] הנהגות מהגר"ם
- [רצט] הנהגות מהגר"ם
- [רס] הנהגות מהגר"ם
- [רסא] הנהגות מהגר"ם
- [רסב] הנהגות מהגר"ם
- [רסג] הנהגות מהגר"ם
- [רסד] הנהגות מהגר"ם
- [רסה] הנהגות מהגר"ם
- [רסז] הנהגות מהגר"ם
- [רסח] הנהגות מהגר"ם
- [רסט] הנהגות מהגר"ם
- [רע] הנהגות מהגר"ם
- [רעא] הנהגות מהגר"ם
- [רעב] הנהגות מהגר"ם
- [רעג] הנהגות מהגר"ם
- [רעד] הנהגות מהגר"ם
- [רעה] הנהגות מהגר"ם
- [רעז] הנהגות מהגר"ם
- [רעח] הנהגות מהגר"ם
- [רעט] הנהגות מהגר"ם
- [רפ] הנהגות מהגר"ם
- [רפא] הנהגות מהגר"ם
- [רפב] הנהגות מהגר"ם
- [רפג] הנהגות מהגר"ם
- [רפד] הנהגות מהגר"ם
- [רפה] הנהגות מהגר"ם
- [רפז] הנהגות מהגר"ם
- [רפח] הנהגות מהגר"ם
- [רפט] הנהגות מהגר"ם
- [רצ] הנהגות מהגר"ם
- [רצא] הנהגות מהגר"ם
- [רצב] הנהגות מהגר"ם
- [רצג] הנהגות מהגר"ם
- [רצד] הנהגות מהגר"ם
- [רצה] הנהגות מהגר"ם
- [רצז] הנהגות מהגר"ם
- [רצח] הנהגות מהגר"ם
- [רצט] הנהגות מהגר"ם
- [רס] הנהגות מהגר"ם
- [רסא] הנהגות מהגר"ם
- [רסב] הנהגות מהגר"ם
- [רסג] הנהגות מהגר"ם
- [רסד] הנהגות מהגר"ם
- [רסה] הנהגות מהגר"ם
- [רסז] הנהגות מהגר"ם
- [רסח] הנהגות מהגר"ם
- [רסט] הנהגות מהגר"ם
- [רע] הנהגות מהגר"ם
- [רעא] הנהגות מהגר"ם
- [רעב] הנהגות מהגר"ם
- [רעג] הנהגות מהגר"ם
- [רעד] הנהגות מהגר"ם
- [רעה] הנהגות מהגר"ם
- [רעז] הנהגות מהגר"ם
- [רעח] הנהגות מהגר"ם
- [רעט] הנהגות מהגר"ם
- [רפ] הנהגות מהגר"ם
- [רפא] הנהגות מהגר"ם
- [רפב] הנהגות מהגר"ם
- [רפג] הנהגות מהגר"ם
- [רפד] הנהגות מהגר"ם
- [רפה] הנהגות מהגר"ם
- [רפז] הנהגות מהגר"ם
- [רפח] הנהגות מהגר"ם
- [רפט] הנהגות מהגר"ם
- [רצ] הנהגות מהגר"ם
- [רצא] הנהגות מהגר"ם
- [רצב] הנהגות מהגר"ם
- [רצג] הנהגות מהגר"ם
- [רצד] הנהגות מהגר"ם
- [רצה] הנהגות מהגר"ם
- [רצז] הנהגות מהגר"ם
- [רצח] הנהגות מהגר"ם
- [רצט] הנהגות מהגר"ם
- [רס] הנהגות מהגר"ם
- [רסא] הנהגות מהגר"ם
- [רסב] הנהגות מהגר"ם
- [רסג] הנהגות מהגר"ם
- [רסד] הנהגות מהגר"ם
- [רסה] הנהגות מהגר"ם
- [רסז] הנהגות מהגר"ם
- [רסח] הנהגות מהגר"ם
- [רסט] הנהגות מהגר"ם
- [רע] הנהגות מהגר"ם
- [רעא] הנהגות מהגר"ם
- [רעב] הנהגות מהגר"ם
- [רעג] הנהגות מהגר"ם
- [רעד] הנהגות מהגר"ם
- [רעה] הנהגות מהגר"ם
- [רעז] הנהגות מהגר"ם
- [רעח] הנהגות מהגר"ם
- [רעט] הנהגות מהגר"ם
- [רפ] הנהגות מהגר"ם
- [רפא] הנהגות מהגר"ם
- [רפב] הנהגות מהגר"ם
- [רפג] הנהגות מהגר"ם
- [רפד] הנהגות מהגר"ם
- [רפה] הנהגות מהגר"ם
- [רפז] הנהגות מהגר"ם
- [רפח] הנהגות מהגר"ם
- [רפט] הנהגות מהגר"ם
- [רצ] הנהגות מהגר"ם
- [רצא] הנהגות מהגר"ם
- [רצב] הנהגות מהגר"ם
- [רצג] הנהגות מהגר"ם
- [רצד] הנהגות מהגר"ם
- [רצה] הנהגות מהגר"ם
- [רצז] הנהגות מהגר"ם
- [רצח] הנהגות מהגר"ם
- [רצט] הנהגות מהגר"ם
- [רס] הנהגות מהגר"ם
- [רסא] הנהגות מהגר"ם
- [רסב] הנהגות מהגר"ם
- [רסג] הנהגות מהגר"ם
- [רסד] הנהגות מהגר"ם
- [רסה] הנהגות מהגר"ם
- [רסז] הנהגות מהגר"ם
- [רסח] הנהגות מהגר"ם
- [רסט] הנהגות מהגר"ם
- [רע] הנהגות מהגר"ם
- [רעא] הנהגות מהגר"ם
- [רעב] הנהגות מהגר"ם
- [רעג] הנהגות מהגר"ם
- [רעד] הנהגות מהגר"ם
- [רעה] הנהגות מהגר"ם
- [רעז] הנהגות מהגר"ם
- [רעח] הנהגות מהגר"ם
- [רעט] הנהגות מהגר"ם
- [רפ] הנהגות מהגר"ם
- [רפא] הנהגות מהגר"ם
- [רפב] הנהגות מהגר"ם
- [רפג] הנהגות מהגר"ם
- [רפד] הנהגות מהגר"ם
- [רפה] הנהגות מהגר"ם
- [רפז] הנהגות מהגר"ם
- [רפח] הנהגות מהגר"ם
- [רפט] הנהגות מהגר"ם
- [רצ] הנהגות מהגר"ם
- [רצא] הנהגות מהגר"ם
- [רצב] הנהגות מהגר"ם
- [רצג] הנהגות מהגר"ם
- [רצד] הנהגות מהגר"ם
- [רצה] הנהגות מהגר"ם
- [רצז] הנהגות מהגר"ם
- [רצח] הנהגות מהגר"ם
- [רצט] הנהגות מהגר"ם
- [רס] הנהגות מהגר"ם
- [רסא] הנהגות מהגר"ם
- [רסב] הנהגות מהגר"ם
- [רסג] הנהגות מהגר"ם
- [רסד] הנהגות מהגר"ם
- [רסה] הנהגות מהגר"ם
- [רסז] הנהגות מהגר"ם
- [רסח] הנהגות מהגר"ם
- [רסט] הנהגות מהגר"ם
- [רע] הנהגות מהגר"ם
- [רעא] הנהגות מהגר"ם
- [רעב] הנהגות מהגר"ם
- [רעג] הנהגות מהגר"ם
- [רעד] הנהגות מהגר"ם
- [רעה] הנהגות מהגר"ם
- [רעז] הנהגות מהגר"ם
- [רעח] הנהגות מהגר"ם
- [רעט] הנהגות מהגר"ם
- [רפ] הנהגות מהגר"ם
- [רפא] הנהגות מהגר"ם
- [רפב] הנהגות מהגר"ם
- [רפג] הנהגות מהגר"ם
- [רפד] הנהגות מהגר"ם
- [רפה] הנהגות מהגר"ם
- [רפז] הנהגות מהגר"ם
- [רפח] הנהגות מהגר"ם
- [רפט] הנהגות מהגר"ם
- [רצ] הנהגות מהגר"ם
- [רצא] הנהגות מהגר"ם
- [רצב] הנהגות מהגר"ם
- [רצג] הנהגות מהגר"ם
- [רצד] הנהגות מהגר"ם
- [רצה] הנהגות מהגר"ם
- [רצז] הנהגות מהגר"ם
- [רצח] הנהגות מהגר"ם
- [רצט] הנהגות מהגר"ם
- [רס] הנהגות מהגר"ם
- [רסא] הנהגות מהגר"ם
- [רסב] הנהגות מהגר"ם
- [רסג] הנהגות מהגר"ם
- [רסד] הנהגות מהגר"ם
- [רסה] הנהגות מהגר"ם
- [רסז] הנהגות מהגר"ם
- [רסח] הנהגות מהגר"ם
- [רסט] הנהגות מהגר"ם
- [רע] הנהגות מהגר"ם
- [רעא] הנהגות מהגר"ם
- [רעב] הנהגות מהגר"ם
- [רעג] הנהגות מהגר"ם
- [רעד] הנהגות מהגר"ם
- [רעה] הנהגות מהגר"ם
- [רעז] הנהגות מהגר"ם
- [רעח] הנהגות מהגר"ם
- [רעט] הנהגות מהגר"ם
- [רפ] הנהגות מהגר"ם
- [רפא] הנהגות מהגר"ם
- [רפב] הנהגות מהגר"ם
- [רפג] הנהגות מהגר"ם
- [רפד] הנהגות מהגר"ם
- [רפה] הנהגות מהגר"ם
- [רפז] הנהגות מהגר"ם
- [רפח] הנהגות מהגר"ם
- [רפט] הנהגות מהגר"ם
- [רצ] הנהגות מהגר"ם
- [רצא] הנהגות מהגר"ם
- [רצב] הנהגות מהגר"ם
- [רצג] הנהגות מהגר"ם
- [רצד] הנהגות מהגר"ם
- [רצה] הנהגות מהגר"ם
- [רצז] הנהגות מהגר"ם
- [רצח] הנהגות מהגר"ם
- [רצט] הנהגות מהגר"ם
- [רס] הנהגות מהגר"ם
- [רסא] הנהגות מהגר"ם
- [רסב] הנהגות מהגר"ם
- [רסג] הנהגות מהגר"ם
- [רסד] הנהגות מהגר"ם
- [רסה] הנהגות מהגר"ם
- [רסז] הנהגות מהגר"ם
- [רסח] הנהגות מהגר"ם
- [רסט] הנהגות מהגר"ם
- [רע] הנהגות מהגר"ם
- [רעא] הנהגות מהגר"ם
- [רעב] הנהגות מהגר"ם
- [רעג] הנהגות מהגר"ם
- [רעד] הנהגות מהגר"ם
- [רעה] הנהגות מהגר"ם
- [רעז] הנהגות מהגר"ם
- [רעח] הנהגות מהגר"ם
- [רעט] הנהגות מהגר"ם
- [רפ] הנהגות מהגר"ם
- [רפא] הנהגות מהגר"ם
- [רפב] הנהגות מהגר"ם
- [רפג] הנהגות מהגר"ם
- [רפד] הנהגות מהגר"ם
- [רפה] הנהגות מהגר"ם
- [רפז] הנהגות מהגר"ם
- [רפח] הנהגות מהגר"ם
- [רפט] הנהגות מהגר"ם
- [רצ] הנהגות מהגר"ם
- [רצא] הנהגות מהגר"ם
- [רצב] הנהגות מהגר"ם
- [רצג] הנהגות מהגר"ם
- [רצד] הנהגות מהגר"ם
- [רצה] הנהגות מהגר"ם
- [רצז] הנהגות מהגר"ם
- [רצח] הנהגות מהגר"ם</

ח"ט. רמב"ם שם;
טור שם;
ט. הגהות מיימוניות
בפרק ה' מהלכות תענית
[אח"כ] כ"ס סמ"ג [ענין
מדבקין ג' טף רמב"ם; כ' ר"ן
תענית, א' ד"ה מתיר; מרדכי
שם רמב"ם [הגה' א']
דגדריס [פ"י הלכה א']
י. משמעות דברי רב יוסף
שם [כ"ה טו, א']
כ. שם תני רבי חיאל;
ג. שם מירמל דברי יוסף;
מ. שם דף ט"ו [ע"ג];
נ. [ר"ש שם פ"ב סימן כ"ג]
מהא דאטור דשמואל
ורבי אמי ורבי אסי שם
[טו, ב'];
נ"י. כל ז' סימן נט כב,
ד שכן המירו בעלי
הוראה;
ס. [ר"ש שם סימן ג]
מעבדל דהוא סמיה
שם;
ע. מהא דאטור דשמואל
ורבי אמי ורבי אסי [שם];
פ. שם בגמרא;
ג. פשוט שם בגמרא;
ק. שם מהא דאכרי רבי
יעקב בר אבין;
ק"י. טור עמוד קמא;
אברחם

ציונים לרמב"ם

ד"ר דרכי משה אות א
ד"ה לאפוקי, על פי
ירושלמי גדרים פ"ו
הלכה א;
ה' אור זרוע [שם סימן שמג
טף אות ט];
ו' המגיד [משנה] פרק ד'
[מ"ס טוב הלבבות, כ"ס
הרשב"א בענין הקדוש בית
מועד שער ד' פ"ב הלכה א];

עשרת זקנים

ד' סוף פערב יום טוב
אפילו ע"י עדשים, היינו
לומר דאפילו שלא נחשבילו
העדשים בערב יום טוב ולא
חזק בסכין השמנונית מערב
יום טוב אלא שנשארו
העדשים והשמנונית
משלישה או ארבעה ימים
קודם יום טוב, דאז ליכא
הוכחה כולל סמיכה עליהם
[הטור עמוד קמ ומהרמ"י
לכ"ס ספיק' ו];

ד פירות מבושלים. אבל חז"ן לא. [ו] ומיהו במגיד משנה [י"ט טוב
ג] משמע אפילו מבושלים אסור אם אין דרך ללפת בהן הפת, דבחיין
לא אקטריכא ליה למימר דפשיטא דחבשיל בעינן, עיין ספיק' ד'
ה עדשים. [ו] דוקא אם אין לו חבשיל אחר [י"ט של שלמה שם פ"ב
סימן ח], ועיין ב"י [עמוד קלט ד"ה
וכתב]. ונראה לי דוקא במקום
שמלפתין בהם את הפת:
ו ששבה. ואם שבת מחמת עצלותו
שלא היה חדר על דבר ה' ולא מחמת
אונס, נקרא פושע, דשוכח נקרא
פושע לענין תשלומין של ממון [ומ"י
סימן תכ"א ספיק' ו], וקל וחומר בדבר
אסור [י"ט של שלמה שם סימן ו].
ז"ע, דבסימן ק"ח ספיק' ח' איתא
דשוכח מקרי אונס, [ו] והוא הדין
לענין ממון כמו שכתב הב"י שם
[עמוד תד ד"ה כתוב בגמרא], ולר"ן
לומר דשוכח מחמת עצלות שאני:
ז ואבד. ולא אמרינן הרי גילה דעתו
שאני רוצה ללכת בעירוב של הגדול
[ב"י כ"ו עמוד קמא ד"ה כתב]:
ח שאינו יודע, או שלא ידע
שמחויב כל אחד לערב וסמך על
הגדול, [ו] אבל בר בי רב חשיב
כפושע [י"ט של שלמה שם]:
ט התנה ע"י. והניח עירוב
תחומין [י"ט של שלמה שם סימן י]:

חמ"ט. והרחתן הוא בישראל לאבילה הרי זה
סומך עליהם. [ו] וכן סומך על תפוחים מבושלים:
[הגה' א'] [ו] והוא הדין שאר ד פירות מבושלים: [ועל
ד' דגים קטנים מלוחים] שבישולן:

ו [י"ט סומך] [מערב יום טוב] [ו] אפילו על
ה [י"ט עדשים שבשולי קדרה] [ובן על שמנונית
שנדבק בסכין וגררו והוא שיהא בו ביות:
ז [י"ט מצוה על כל אדם לערב] [ח] ומצוה על
כל גדול העיר לערב על כל בני עירו בדי
שיסמוך עליו [י"ט מי ו] [ששבת] [א] או נאנס [י"ט] או
שהניח עירוב ז ואבד: הגה' [ו] והוא הדין ע"ס
הארץ ח [י"ט] שאינו יודע לערב: [י"ט] אבל מי שאפשר
לערב ולא עירב אלא שרוצה לסמוך על עירובו
של גדול העיר [ט] נקרא פושע ואינו יוצא בו:
ח [בשמערב על אחרים אינו צריך לפרט אלא
מניח בב"ל על כל בני העיר] [ובל מי שהוא
בתחום העיר יוצא בו: הגה' [י"ט] אבל מי שהוא חוץ
לתחום אינו יוצא בו אפילו הניח עירוב תחומין ויכול ללכת
לכאן אלא אם כן ב' [ה' התנה עליו המניח בזה]:
ט [דעת מניח בעינין שיכוון להוציא לאחר] [אבל
לא בעינין בשעת הנחה] [י"ט] רק שיודיעוהו ביום טוב

[ז] אפילו ע"י עדשים בו. כתוב במרדכי [שם רמב"ם] דוקא
בדיעבד, והב"י [עמוד קלט ד"ה וכתב] חולק על זה וכתב אפילו לכתחלה
אם אין לו בערב יום טוב שום חבשיל אלא עדשים שנשארו בשולי
קדירה או אותו שמנונית שנדבק בסכין יכול לערב עליהם, והיינו
אם גררו כמו שכתוב כאן בשו"ע.
ולי נראה דאף המרדכי סבירא ליה
כן, דכחאי גוונא היא כמו דיעבד
כיון שאין לו חבשיל אחר, והמרדכי
לא איירי אלא ביש לו חבשיל אחר.
וכתב רש"י [י"ט של שלמה שם פ"ב סימן
ח] מדלא אמרינן בגמרא [שם]
מערבין על עדשים כו' אלא סומכין
על העדשים, משמע דוקא דיעבד.
וכתב מו"מ [ב"ט שם ד"ה ומו' וד"ה
מיהו] על זה שאין זה ראיה, דהא
במשנה [שם טו, ב] אמרינן גם כן
זה הלשון אלא עושין חבשיל מערב
יום טוב וסומך עליו לשבת, והיינו
אפילו לכתחלה, ועל כל פנים משום
הדיוור מזה ראוי ליקח חבשיל גמור
לדברי הכל. וכתב רש"י [שם] ומכל
מקום נראה דלא בעי להתנות מערב
יום טוב אלא חבשיל שנשאר בלא
מתכוין כגון שולי קדירה וכדומה
לו, אבל מי שעשה חבשיל מיוחד
לשם עירוב חבשילין או שהפרישו
לשם כך אפילו היה דעתו להתנות
עליו ולבדוק עליו ושכח מלהתנות
ולבדוק עליו סומך עליו בדיעבד,
כלשונא דמתניתין ועושה חבשיל

מערב יום טוב וסומך עליו, והבב"א שצריך לבדוק עליו להתנות ולהתנות עליו להדיא אינה מעכבת כי הבב"א אינן מעכבות, עכ"ל. מה
שכתב לשון המשנה וסומך עליו בדיעבד כיון דלא התנה ולא צריך, אינו מסתבר, דהתנא לא מיירי כאן במבדל כלל אלא וסומך עליו
לכתחלה קאמר, אבל הדין מכל מקום אמת הוא כיון שהיה דעתו להתנות על זה שרי בדיעבד דודאי צרכו אינן מעכבות בכל מקום.
ועיין בספיק' ב' [ס"ק יח]: [ח] ומצוה ע"י ב"י גדול בו. קשה לי, דהא איתא ריש פרק ב' [שם טו, ב] [ו] ושלחו מנות לאין נכון לו
[נחמיה מ, י] למי שלא הניח עירוב חבשילין, דהיינו למי שלא היה לו להניח אלא מי שהיה לו להניח ולא הניח הוא פושע, ואמאי הוצרך
לזוות לשלוח מנות לאותן שלא הניחו באונס והא מי שהוא אונס מותר לו לבשל ולסמוך על גדול העיר דודאי הניח גם על אחרים כיון
שהוא מזה. ותו, דכתב הר"ן [שם מ, ב] ד"ה אמר רב [הביא ב"י] [עמוד קמא ד"ה וכתב הר"ן] דרבי יעקב בר אבין [שם טו, ב] לא היה דרכו
להניח ועל כן הוצרך להכריז, וכי ח"ו עברו על המצוה: [ט] נקרא פושע. כן כתב הר"ש [שם סימן כ"ג] והטור [עמוד קמא]. ומשמע
אפילו אם הגדול מכין להוציא. וקשה לי, דאמרינן בגמרא [שם] ההוא סמיה דהו מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל, חזי דהו עזיב
אמר ליה אמאי עזיבת, אמר ליה דלא אותבי עירוב חבשילין, אמר ליה סמוך אדידי דמערבינא על כולהו בני עירי, לשנה חזייה דהו עזיב
אמר ליה אמאי עזיבת [כו'] [כ"ו], אמר ליה פושע את, לכולי עלמא שרי לדידך אסור. פירש רש"י [ד"ה לדידך] שאין דעתי על המזידין ועל
הפושעים שאינם חרדים לדברי חכמים. משמע מזה [ו] דאלו היה דעתו אף על הפושעים האלו הו' מהני, וזה שלא כהר"ש והטור
שפסקו אפילו סומך על גדול העיר לא מהני כיון דלא עבד כמאות חכמים שיערב כל אחד לעצמו. ולפי זה קשה ממה נפשך, אם היה
אותו סומך על עירוב דשמואל בשנה אחרת ההוא אמאי היה עזיב ביום טוב כיון דלפי דעתו היה מועיל דבר זה, מה שאין כן
בשנה ראשונה לא ידע דמהני סמיכה על הגדול, ואם כן מה נחחד לסמיא ביום טוב האחר להצטרע על מה שסמך על הסמיכה. ואי
לא סמך כלל גם בפעם השני, מנא להו להרא"ש וטור דהסומך נקרא פושע כיון דבגמרא לא איירי מזה. בשלמא לרש"י ניחא דבאמת
לא היה זה פושע כיון שסומך, ואותו סמיה לא היה סומך גם בפעם השני, ונקרא פושע על השנות השכחה פעמיים והיה לו להיות
חרד וחרזי להזכיר הדבר, ושמואל לא נחמין להוציא כלל, אבל להרא"ש וטור קשה. ואין לומר שהיה עזב ביום טוב מחמת שדאג ביום
טוב שמה לא מהני סמיכה ודאגה זו צאה לו במחשבתו ביום טוב, ועל זה השיב שמואל לאיסור דסמיכה לא מהני, זה אינו, דאם כן
מאי אמר שמואל לכולי עלמא שרי ולדידך אסור דמשמע דהוא גרע מן כולי עלמא כיון שאירע לו שמי פעמים, ולהרא"ש וטור לא היה
משום שמי פעמים אלא דסמיכה לא מהני כלל. ואין לומר שזה גופיה הו' החילוק בינו לכולי עלמא דכולי עלמא [ו] לא סמכו [א] לא [ו]
שכתו, ואיך שסמך נקרא טפי פושע כיון שהיה מזכר הו' ליה לערב בפני עצמו, [י"ט] זה אינו, דאמאי התיר לכולי עלמא דלמא יש ביניהם
גם כן מי שסמך. ומו' קשה, למה נקרא פושע במה שסמך והלא אינו אלא טועה בדבר הלכה שהיה סבור דמהני סמיכה. וז"ע דבר זה
להלכה, כי לדעת רש"י ורשב"א [ש"ס ח"א סימן תרפ"ג] כמו שכתב ב"י [עמוד קמ ד"ה אכל] [י"ט] דמהני סמיכה אם הגדול מכין לכן, וכדאי
הם לשמוע להם. ולפי זה אין מזה על הגדול לבין להוציא הרבים וכמו שכתבתי בסמוך [ס"ק ח] מהתלמוד דבימי עזרא שהוצרך לומר
ושלחו מנות לאין נכון לו דהיינו שלא הניח עירוב חבשילין, דמכאן שלא היה מזה על הגדול לבין להוציא אחרים: [י"ט] רק שיודיעוהו
ביום טוב בו. קשה פשיטא, דאם לא כן היאך יבשל ביום טוב לשבת, וי"ל דקא משמע לן דלא סגי באומדן דעתו דבדודאי נחמין הגדול
לזכות לאחרים אלא צריך להודיע בפירוש דבר זה. ועכשיו שיש בנותן הבב"א לנו ולכל הדרכים בעיר הזאת אין צריך להודיעו, וכן כתב
רש"י [י"ט של שלמה שם פ"ב סימן י; ביאורו למ"ג לאין טה עמוד תד ד"ה אכל]:

פרי מגדים

משכנות וזהב

(ז) אפילו. עיין ט"ז. עיין מ"א [ס"ק כג] חולק על זה, ואי"ה שם יבואר: **(ח) ומצוה**. עיין ט"ז. ועיין אליה רבה [ס"ק] ט' דמיירי בשבא חוץ לתחום, עיין סעיף ח' [בגה] יע"ש, והיינו על ידי עידוב: **(ט) נקרא**. עיין ט"ז. עיין ב"י [עמוד קמ ד"ה ועל]. ומה שכתב [הט"ז] ולפי זה אין מצוה, עיין אות ח', לכאורה לפי זה לפי מה שכתב המחבר כהרא"ש דיעבד אין יוצא אפילו מכיון להוציא פושעים, אם

ערך להם למהריק"ש

סעיף ו או נאנס. או שאלו יודע לערב: סוף סעיף ח [שהוא בתחום העיר וכו']. אבל מי שהוא חוץ לתחום אפילו עירב עירובי תחומין ויכול לגזול אינו סומך עליו אלא אם כן פירש כמנח: סעיף ט שהניחו עליו לא בעינן, כ"ל: מי שדרכו להניח עירובי תחומין בכל שנה סומכין עליו מן הסתם:

באר היטב

(ה) עדשים. דוקא אם אין לו תכשיל אחר, יס של שלמה, ועיין כ"י, [מ"א ס"ק ה], ונ"ט [ז' ס"ק ז]. ודוקא [נמקס] שמלפמין בהם את הפת כמו שכתב סעיף ד', מ"א [שס]. ועיין יד אהרן [סגה"ט]: **(ו) ששכח**. ואם מתמת עללות שכתב נקרא פושע, יס של שלמה, ועיין מ"א [ס"ק ו]. ודוקא אם שכת פעם אחת, אבל פעם שניה פושע הו', גמרא, [ט"ז ס"ק ט]: **(ז) שאינו**. או שלא ידע שמחויב כל אחד לערב וסומך על הגדול, אבל כר כי רב משיב כפושע, יס של שלמה, [מ"א ס"ק ח]. וצריך [להכניס] [להניח עירוב] בעד אלמנות שאין יודעין לערב, אבל היודעות צריכים לערב [מ"א ס"ק ט]:

ביאור הגר"א

[ט"ז] וכן פופר כו'. עיין באר הגולה [אות ט]: [י'] [נהגה] והוא הדין שאר כו'. ירושלמי דפוק ו' דנדרים הלכה א' רבי בא רב כ"ז יהודא בשם דבית רב אחי, חביצא אין בו משום בישולי גוים ויוצאין בו משום עירובי תבשילין, רבי יוסי בי רבי בון בשם רב הונא כל אוכל שהוא נאכל כמות שהוא אין בו משום בישולי גוים ויוצאין בו משום עירובי תבשילין אם בשלו, כמו שכתוב בגמרא [ביצה טו, א] ואם צלאן כו'. ונראה שחביצא פירושו תפוחים מבושלים כן נראה לי: [יא] [נפיקה] מצוה על כו'. כמו שכתוב שם ט"ו ב'

מחצית השקל

[פ"ק ד] פירות כו'. ומיהו במגיד משנה כו'. שכתב בפרק ו' מהלכות יום טוב דין ג' לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא וכל שכן פירות דלא, עכ"ל, משמע הא דכתב אבל פירות כל שכן דלא דהטעם משום דלא מלפתי דומיא דאיסור פת, ואי סלקא דעתך דמיירי בפירות חיינן תיפוק ליה בלאו הכי אין מערבים בהן דהא בעינן תבשיל, אלא על כרחך מיירי במבושלים ואפילו הכי אין מערבין בהן, דבמקומו של המגיד משנה לא היה דרכן ללפת בהן: [פ"ק ה] עדשים [כו']. דוקא אם אין לו כו'. ודייק לה הים של שלמה מדאמרינן בגמרא [ביצה טו, א] סומך עליהן משום ערוב תבשילין, וכן הוא לשון שו"ע, ולא אמר מערבין בהן [ועיין בט"ז ס"ק ז מה שכתב]. והטעם דאסור לכתחלה, משום ביוזי מצוה: ונראה כי דוקא במקום שמלפתינן, בעדשים, דאם לא כן אפילו להניח תבשיל של עדשים אסור כל שכן בשורירי עדשים: [פ"ק ו] ששכח כו'. וצ"ע בדסימן ק"ה סעיף ח'. שכתב שם הא דקיימא לן [שם סעיף א] שגג או נאנס ולא התפלל יש לה תשלומין בתפלה הסמוכה לה, אבל הויד ולא התפלל אין לה תשלומין [שם סעיף ז], וכתב שם [סעיף ח] מי שלא התפלל כו' מפני שהיה סבור שעדיין ישאר לו זמן אחר שיגמר אותו עסק שמתעסק בו ובין כך ובין כך עבר הזמן [והיינו על ידי שכחה] מיקרי שוגג ויש לו תשלומין. ודין זה הובא בב"י בשם נמוקי יוסף פרק כיצד הרגל [בבא קמא י', ב דבור ראשון] שכתב בשם רמ"ה שלמדוהו מהא דאמר [רבא] [רבא] שם [ט]. היה אבן מונח בחיקו ונפלה והזיקה פטור מארבעה דברים, וכתב

לבושי שרד

[ג] שו"ע פ"ה דגדים קמנים מלוחים שבישילין. עיין חסד לני סימן ק"ל: [ג] מ"ז פ"ה ושלחו מנות לאין נכון לו. עיין נקטת יחזקאל סימן [ק"ה] [כא] [מג"ה ומה נהג]: [ד] שו"ע מ"ז נקרא פושע וכו'. עיין נקטת יחזקאל סימן כ"א וחסד לני סימן ק"ל: [ה] מ"ז פ"ה לא סבוכו אלא שכתו, כ"ל: [ו] שם זה אינו דאמאי התיר, כ"ל: [ז]

גליון מהרש"א

[יג] [שם פ"ק ד] ומיהו במגיד משנה. פרק ו': [יד] [שם פ"ק ח] דוקא אם אין לו. מלמדינן בגמרא [ביצה טו, א] סומך עליהן משום עירוב תבשילין, ולא אמר מערבין בו: [טו] [שם פ"ק ו] והוא הדין לענין מבוך. מוטא היטב סימן ק"ח נמג"ה [פ"ק יא]: [טז] [שם פ"ק ח] אב"ל בר בי רב חשיב כפושע. אף שלא ידע הדין, כי שגגת תלמוד עולה וזדון [אטם פ"ד משנה יג] [כ"ז]: [יז] [שם פ"ק ט] דאלו היה דעתו אף על

קצו

כן למה מצוה על גדול העיר, הא עזרא לא הניח. מה שאין כן אי כרש"י, יש לומר בימי עזרא אכשור דרי ולא היו מתרשלים, מה שאין כן עתה מצוה שמא יש מתרשלים, וצ"ע: [י] רק. עיין ט"ז. וצריך לזכות על ידי אחרים כמבואר בסעיף י' ובסימן שס"ו סעיף י', לכתחלה יזכה על ידי גדול י"ג שנים ושתי שערות, ודיעבד על ידי אשתו נמי שרי:

שערי תשובה

(ו) ששכח. עיין בכנסת יחזקאל סימן כ"א באחד ששכח ואמר לו גדול העיר סמוך אדריך, ושוב ברגל אחר שכח גם כן, אפילו הכי יכול לסמוך על גדול העיר אפילו ברגלים רצופים שלפי שהאינא כוונת המזכה אף על השוכח כמה פעמים רצופים, מכל שכן אם היה בנתיים רגל או רגלים שעשה בהן ערובי תבשילין כתיקון, ע"ש. ועיין בחכס צבי סימן ק"ל מה שכתב על דברי רש"י בביצה [טז, ב ד"ה לשנת] ומה שכתב בכנסת יחזקאל על זה, ע"ש:

(ח) התנה. והניח עירוב תחומין, יס של שלמה, בעצמן, מ"א [ס"ק יא]:

איכא דאמרי מי שלא היה כו': [יב] מי ששכח. שם [טז, ב] בההוא סמיא: [יג] או נאנס. שם ט"ו ב', ועיין רש"י [שם] ד"ה שלא היה לו כו': [יד] או שהניח כו'. כל בו [סימן ט כב, ד], ונלמד מהג"ל [ס"ק יכ"ג] כיון שאינו פושע, והוא שכתב [נהגה] והוא הדין עם הארץ כו': [טז] אב"ל כו'. עיין באר הגולה [אות ט], וכפירוש הרא"ש [שם פ"ב סימן ג], שלא כדעת רש"י שם [טז, ב] ד"ה לדידך, שאין כו': [טז] [נפיקה] ח הגה אב"ל מי כו' אלא אם כן כו'. עיין רש"י שם ד"ה עד תחום כו':

הרמ"ה הטעם, דמה שהניחו תחלה בחיקו לא מיקרי תחלתו בפשיעה דהא אפשר לשמור האבן, ומה שנפלה אחר כך על ידי שכחה והזיקה זה מיקרי אונס, ומזה למד גם ענין תפלה הג"ל. הרי דבין לענין איסור ובין לענין ממון שכחה אונס מיקרי ולא פשיעה. ועיין מה שכתב מ"א שם [ס"ק יא]: [פ"ק ו] ואבד. ולא אמרינן כו'. בא ליישב דלא תקשי פשיטא הא אפילו לא הניח כלל דהיה מקום קצת לומר דיש לקנסו אפילו הכי אם לא היה מויד רשאי לסמוך על גדול העיר, כל שכן מי שעשה כתיקון חכמים ונאבד דיש לו לסמוך על גדול העיר, לזה תירץ דהוי סלקא דעתא להיפך, דמי שהניח ואבד גרע דהרי גילה דעתו כו'. וכן הוא בב"י: [פ"ק ח] שאינו כו'. אב"ל בר בי רב, ר"ל, אפילו לא ידע שמחויב כל אחד לערב כו' מכל מקום נקרא פושע, דשגגת תלמוד עולה וזדון [אבות פ"ד משנה יג] [כ"ז], דהיה לו ללמוד, כן הוא שם [כ"ס של שלמה]: [פ"ק ט] התנה עליו. והניח עירוב תחומין, וכתב שם הטעם, דהא רב אשי [ביצה טו, ב] נתן טעם לערובי תבשילין כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת אלא אם כן התחיל מערב יום טוב לבשל לשבת, והיינו מה שהניח ערוב תבשילין הוא ההתחלה לבישול שבת, כל שכן שאין אופין מיום טוב לחול אפילו התחיל מערב יום טוב, וכיון שהוא חוץ לתחום המערב איך יוכל לסמוך על המערב, ואיך נאמר דהתבשיל שהניח המערב הוא התחלה לבישול של שבת הא אי אפשר לבא שמה ולאכול ערוב תבשילין בשבת, לכן בעינן שהניח עירובי תחומין, ע"ש:

[ג] שו"ע פ"ה דגדים קמנים שבישילין. עיין חסד לני סימן ק"ל: [ג] מ"ז פ"ה ושלחו מנות לאין נכון לו. עיין נקטת יחזקאל סימן [ק"ה] [כא] [מג"ה ומה נהג]: [ד] שו"ע מ"ז נקרא פושע וכו'. עיין נקטת יחזקאל סימן כ"א וחסד לני סימן ק"ל: [ה] מ"ז פ"ה לא סבוכו אלא שכתו, כ"ל: [ו] שם זה אינו דאמאי התיר, כ"ל: [ז]

גליון מהרש"א

הפושעים. וכן הוא להדיא בספר עבודת הקודש לרשנ"א הלכות ערוב תבשילין [נתי מועד שער ד פ"ג הלכה ג]: [יח] [שם] דבהני סמיכה אם הגדול מבוין. קצת קשה, דלדידהו כל שהגדול מכין נס להפושעים נס סמיכה דדיה לא לריך, וי"ל דדעתא קאמר, דהשטת השכחה אינו כל כך פשיעה כמו הסומך דזכר ולא הניח בעצמו ומכל מקום ילא, דלית להו כלל דנקטו להפושע:

ק"פ. עירובין פ, א: ר. היר"ף [נ"ה ת, ב] והר"ש שם [פ"ג סימן ו; רמב"ם י"ט טו, ו] מנהל דלייתו לעיל בסימן שס"ו [שניף י א"ת ה – ו]; ש. [ר"ן שם ד"ה ומ"ן] גס זה ליינתי שם [שניף ט א"ת א];

ת. גס זה ליינתי שם [שניף יד"טו א"ת ס"ג];

פ. ר"ף שם ט, ב; רמב"ם שם הלכה ח: ת"ט. טור עמוד קמג: ת"ט. מגיד משנה שם כ"ש כ"ג; רש"י הלכות גדולות [ח]; רשב"א בענין הקודש בית מועד שער ד פ"ב הלכה ד; רש"י שם סימן טז; ר"ן שם יא, א ד"ה ומדלמרי; מוספות שם כב. א ד"ה ומדליקין. שכן משמע בירושלמי שם פ"ב הלכה א:

ציונים לרמ"א

[ו] ר"ן פרק ב' [נ"ה ת, ג] ד"ה אמר רב; [פ"ג סיף י];

תוספתא

עמרת זקנים

[ח] קודם שיתחיל ב', ונראה להאדינא שנוחא שכל אחר מערב לבדו, שאין צריך לידע ולשאל למחר אם ערבו עליו [רש"י בבבא אר"י ל"ח פ"ט ע"ג סקו ד"ה אג];

הגהות והערות

- [ג] בכ"ה הדפוסים ל"ן א"ת ר' לנדר הנוהל בתחלת הסניף, וא"ת העגרתסו לנ"ן ע"פ המנזאר כ"י;
- [ד] נוסף ע"פ דמשק אליעזר;
- [ה] תוקן בתקנת דפוסים ממנהגות ויילנא תר"ו, וכן הוא בגן המלך שם;
- [ו] בה"מ נדפס ספר כפני עלמו;
- [ז] בכ"ה הדפוסים כפני "סימן שס"ו", ולפניו תוקן ע"פ מח"ש של רבינו;
- [ח] בה"מ נדולת שלפניו תחת ע"ש סימן נח עמוד רטו ונהגות הר"ש ערובי שם א"ת י;
- [ט] תוקן ע"פ מח"י;

י סומכין ע"יו. פירוש, אם שכת אין צריך להודיעו, עיין סניף ו': **יא המערב לאחרים וכו'.** וז"ס של שלמה [שם] כתב דאם אין אשתו אוכלת עמו אף על פי שמעלה לה מזונות צריכה עירוב כיון שאינה אוכלת מתבשילו, ולכן מוכנה על ידה, מגו דזכיא לנפשה זכיא לאחרינא. ולא דמי לעירובי חצירות [סימן שסו סניף י], דהתם צעל הבית תליא מלתא אכל הכא כל מי שאוכל מתבשיל אחר צריך עירוב אחר, עכ"ל. ואם כן צריך להניח עירוב צעד האלמנות שאין יודעות לערב צעממן, אכל היודעות צריכין לערב צעממן: **יב בן הקרקע.** פירוש, ממקום שהעירוב מונח עליו:

יב [כא] (י.) חוזר ונוטלו מיד הזוכה (י.) ומברך על מצות עירוב י ואומר בדין יהא שרי לן לאפווי ולבשולי י [כב] ולאטמוני י [יא] ולאדלוקי שרגא

כן עירב צפת ואין מבשילין אלא אם כן עירב מתבשיל ואין טומנין אלא אם כן היו לו חמין טמונים מצעד יוס, הא אם היה לו מיהו עניד ואף על גב דמוכחא מילתא. אלא אמר אביי כגון שעירב ליה ולא עירב ליה, פירש רש"י [ד"ה שערן] אפה (ובישול) [ובישל] מצעד יוס לשם עירוב ולא טמן חמין, ותנניה היא אליבא דבית שמאי. מזה אנו לומדים מדברי בית שמאי (ובית) [לביית] הלל, דאפילו לבית

פרי מגדים

משבצות זהב

(יא) ולאדלוקי שרגא. עיין ט"ז. ועיין אליה רבה [ס"ק ט] ט"ז דיעבד שרי, ולכתחלה אם צריך לשחוט מיום טוב לשבת טוב לכלול בעירוב:

ערך להם להחריק"ש

סוף סניף י [ובל מי שמוכים על ידו בעירובי שבת וכו']. עיין סימן שס"ו [שניף י]; שניף יב ולאדלוקי שרגא. פי צריך (שיחב) [שחמר] [ט] כל דבר שאסור לעשותו גלג עירוב:

שערי תשובה

(י.) חוזר ונוטלו מיד הזוכה ב'. עיין בבברי יוסף [א"ת ח] בשם טור ברקת [ס"ק ט ד"ה חוזר ונטלו] שכתב לא כך נהגו רבותי, אלא המוכה על ידו עומד עמו, והמערב נוטל העירוב בידו ואומר בדין עירובא כו' ולכל בני המדינה, ואחר כך נותן העירוב ביד המוכה ואומר לו זכה כו'. אך השביל לקט [סוף סימן רמ"ן והטור [עמוד קמג] כתבו כהשו"ע, ע"ש. ועיין בגן המלך [סוף שו"ת בית ורדים] סימן ק"ב שרעתו שמי שהוא רגיל לערב לאחרים אין צריך (לזכור) [לזכות] [ט] לאחרים, וראה מפרק כל הגט בסופו [ניסיון ל, א] דאוקימנא במכיר כהונה כו', ע"ש. ובקונטרס טוב עין [סימן יח א"ת צ דין ייד] (בסוף שם הגדולים שחיבר מהר"י אזולאי [ט]) כתב שיש מי שחולק עליו [כסא אליהו א"ת ג] ודחה דאיתו על פי הרשב"א [שם ד"ה אמר] והרשב"א ז"ל [שם ד"ה מחי'ן]. והמחבר [נוטק עין] כתב שם דבדיעבד יש לסמוך על מה שכתוב בגן המלך, ע"ש: (י.) **ומברך על מצות עירוב.** ואם עושה עירוב חצירות ועירוב תבשילין יחד עיין לעיל סימן שס"ו י"ד אפרים על סניף י"ן מה שכתבתי בזה, וכן כתוב בשו"ת פרי האדמה [ח"א יוס טוב ו]. דסגי בברכה אחת ומברך על מצות עירובין. ועיין שם סימן ע"ב [שניפין א, י"ן] בשיעור העירוב:

ביאור הגר"א

[יז] [שניף ט נהג] ואם דרך. מאבזה דשמואל ורב אמי ורב אסי לא הוו מכריזי ורבי יעקב לא היה דרכו להניח עליהם [נסרא שם]; [יח] [שניף י] המערב ב'. עירובין פ' א': [יט] וב"מ ב'. דחד טעמא לה, דצריך לזכות על ידי אחר וכל שידן כידו אינו יכול לערב על ידן: [כ] [שניף יא] צריך ב'. שם ע"ט ב': [כא] [שניף יב] חוזר ב' [ומברך ב' דין ייד]. ירושלמי הג"ל [ס"ק ד:]; [כב] **ולאטמוני ולאדלוקי שרגא.** שכל אלו אי אפשר לעשות בלא עירוב. לאטמוני, כמו שכתוב שם [ביצה] כי"א ב' ואי דלא אנה עירובי תבשילין מאי טעמא דבית הלל. ולאדלוקי, כמו שכתוב [שם] מי שלא הניח כו' ומדליקין לו את הנר, משמע נר אחד כדי חייו. ועיין לקמן סניף י"ט:

מחצית השקל

[פ"ק י] סומכין ב'. אין צריך להודיעו עיין סניף ז'. ר"ל, שלא טענה מה שכתב רמ"א סומכין עליו כוונתו שכל אחד יוכל לסמוך עליו לכתחלה כיון דדרכו בכך, על זה כתב מ"א דליתא, דודאי הסומך עליו לכתחלה מיקרי פושע וכמו שכתוב סניף (זה) [ז], ומה לי אם הגדול דרכו בכך או לא. אלא רמ"א קאי על דברי המחבר [שם] שכתב או נאנס דסומך על הגדול ואין צריך דעת מי שהניחו בשבילו רק קודם שיבשל אותו שנאנס צריך הגדול להודיעו, ומשמע כל זמן שלא הודיעו אסור למי שנאנס שיבשל לשבת ואין לסמוך על הגדול שודאי הניח והתנה על כל בני העיר דהא מצוה על גדול שיערב בשביל כל בני העיר, על זה כתב רמ"א ואם דרך הגדול כו' סומכים עליו בסתמא, ר"ל מי שנאנס אין צריך להודיעו ומותר לסמוך על הגדול שמסתמא הניח כיון דדרכו בכך: [פ"ק יא] המערב ב'. אף על פי שמעלה לה מזונות. הן אם נותן לה מעות והיא לוקחת לעצמה לחם ובשר וכל צורכי אכילה ממועות שנותן לה הבעל, ובין שהבעל נותן לה קמח ובשר וצורכי אכילה והיא מבשלת לעצמה ואוכלת בפני עצמה, כיון שאינה אוכלת מתבשילי בעלה צריכה לערב לעצמה ואינה יוצאת בעירוב בעלה. וגם כן מטעם המבואר בס"ק (ח') [ט], כיון דנתן רב אשי טעם לערובי תבשילין שיהיה נראה שלא הותר לבשל ביום טוב לצורך

ג'יוין מהרש"א

[ט] [שו"ע סניף יב] ולאדלוקי שרגא. לכתחלה טוב לומר גס "ולשחוט":

(יא) ולאדלוקי שרגא. משמע דאם לא התנה זו אסור להדליק מיום טוב לשבת, וכן כתבו התוספות בפרק ב' [שם] דף כ"ב ע"א ד"ה ומדליקין] מדלמרינן [שם ריש העמוד] מי שלא הניח עירוב תבשילין כו' מדליקין לו נר, משמע שצריך להזכיר בנדרת עירוב תבשילין יהא שרי לן לאפווי ולבשולי ולאדלוקי וכו', ואם צבילי הדלקה לא התנה משמע הכא דיהא אסור להדליק לו רק נר אחד, מדחזינן דהותרך להזכיר הדלקת הנר, עכ"ל. וקשה למה לנו להזכיר ההדלקה הא אומר אחר כך ולמיעבד כל צרכנא. ונראה לי מדליתא בפרק ב' שם [כא, ב] אין טומנין את החמין כדברי בית שמאי, ומקשינן אי אנה עירוב תבשילין אמאי אסור לבית שמאי, ומשני רבא [שם כב, א] שאני הטמנה דמוכחא מלתא דלדעתא דשבת עניד. אייתיבא אביי, חנניה אומר בית שמאי אומרים אין אופין אלא אם

שם שני טמונים מצעד יוס, הא אם היה לו מיהו עניד ואף על גב דמוכחא מילתא. אלא אמר אביי כגון שעירב ליה ולא עירב ליה, פירש רש"י [ד"ה שערן] אפה (ובישול) [ובישל] מצעד יוס לשם עירוב ולא טמן חמין, ותנניה היא אליבא דבית שמאי (ובית) [לביית] הלל, דאפילו לבית

שם שני אומרים אין אופין אלא אם שם שני טמונים מצעד יוס, הא אם היה לו מיהו עניד ואף על גב דמוכחא מילתא. אלא אמר אביי כגון שעירב ליה ולא עירב ליה, פירש רש"י [ד"ה שערן] אפה (ובישול) [ובישל] מצעד יוס לשם עירוב ולא טמן חמין, ותנניה היא אליבא דבית שמאי (ובית) [לביית] הלל, דאפילו לבית

פרי מגדים
משבצות זהב

(יא) ולאדלוקי שרגא. עיין ט"ז. ועיין אליה רבה [ס"ק ט] ט"ז דיעבד שרי, ולכתחלה אם צריך לשחוט מיום טוב לשבת טוב לכלול בעירוב:

ערך להם להחריק"ש

סוף סניף י [ובל מי שמוכים על ידו בעירובי שבת וכו']. עיין סימן שס"ו [שניף י]; שניף יב ולאדלוקי שרגא. פי צריך (שיחב) [שחמר] [ט] כל דבר שאסור לעשותו גלג עירוב:

באר היטב

(ט) **סומכין.** פירוש, אם שכת אין צריך להודיעו(הו), [מ"א ס"ק י:]; (י.) **מן.** פירוש, ממקום שהעירוב מונח עליו, [מ"א ס"ק יב]:

[עמוד קמג] כתבו כהשו"ע, ע"ש. ועיין בגן המלך [סוף שו"ת בית ורדים] סימן ק"ב שרעתו שמי שהוא רגיל לערב לאחרים אין צריך (לזכור) [לזכות] [ט] לאחרים, וראה מפרק כל הגט בסופו [ניסיון ל, א] דאוקימנא במכיר כהונה כו', ע"ש. ובקונטרס טוב עין [סימן יח א"ת צ דין ייד] (בסוף שם הגדולים שחיבר מהר"י אזולאי [ט]) כתב שיש מי שחולק עליו [כסא אליהו א"ת ג] ודחה דאיתו על פי הרשב"א [שם ד"ה אמר] והרשב"א ז"ל [שם ד"ה מחי'ן]. והמחבר [נוטק עין] כתב שם דבדיעבד יש לסמוך על מה שכתוב בגן המלך, ע"ש: (י.) **ומברך על מצות עירוב.** ואם עושה עירוב חצירות ועירוב תבשילין יחד עיין לעיל סימן שס"ו י"ד אפרים על סניף י"ן מה שכתבתי בזה, וכן כתוב בשו"ת פרי האדמה [ח"א יוס טוב ו]. דסגי בברכה אחת ומברך על מצות עירובין. ועיין שם סימן ע"ב [שניפין א, י"ן] בשיעור העירוב:

הגהות רעק"א

(ב) [שו"ע סניף יב] **ומברך על מצות עירוב.** אם רוצה לערב שני עירובים, עירוב חצירות ועירוב תבשילין, מברך ברכה אחת לשתיהן ואומר על מלאת עירובין, משום מהר"ם די גוטו"ן [סימן ל"ח (נרשם כן לעיל הנהגות רעק"א סימן שס"ו [ט] ס"ק ד):

שכל אלו אי אפשר לעשות בלא עירוב. לאטמוני, כמו שכתוב שם [ביצה] כי"א ב' ואי דלא אנה עירובי תבשילין מאי טעמא דבית הלל. ולאדלוקי, כמו שכתוב [שם] מי שלא הניח כו' ומדליקין לו את הנר, משמע נר אחד כדי חייו. ועיין לקמן סניף י"ט:

מחצית השקל

שבת כי אם הואיל שהתחיל לבשל לצורך שבת מערב יום טוב, ואין שייך לומר לגבי אשה שאוכלת לעצמה ואינה אוכלת מתבשילי בעלה שהעירוב תבשילין שהונח הוי לגבי האשה שהתחילה לבשל לצורך שבת מערב יום טוב דהיינו העירוב תבשילין, הא היא אינה רשאה לאכול מן העירוב תבשילין. אבל ודאי שאר בני בית האוכלים על שלחן בעל הבית אף על גב שלפעמים מבשלים תבשיל אחד משלהם ולא משל בעל הבית מכל מקום יכולים לסמוך על ערוב תבשילין, דהא על כל פנים יכולים לאכול מן הערוב תבשילין דהא אוכלים משל בעל הבית, ואם כן לגביהו שפיר הוי ערוב תבשילין ההתחלה לבשל לצורך שבת מערב יום טוב: ולא דמי לעירובי חצירות, שכתב בסימן ש"ע סניף ו' דאשה המקבלת פרס מבעלה אינה אוסרת ואינה צריכה עירובי חצירות לעצמה. וכן הוא בסימן שס"ו סניף י', ועיין שם במ"א ס"ק י"ח: **בשר האלמנות.** אורחא דמילתא נקט שהאלמנות אין להם דירה בפני עצמן ודדין אצל אחרים, מכל מקום אין יכולים לסמוך על ערוב תבשילין של בעל הבית לפי שאין אוכלים משל בעל הבית וכנוכר לעיל, לכן באינה יודעת מוכה להם בעל הבית הערוב תבשילין ומניח ערוב תבשילין גם בשבילן: אבל יהודיות צריכין לערב בעצמן, ואין יכולים לסמוך על מה שזיכה להם, כמו שכתוב בסניף ז':

ת"ת. רמב"ם שם:

ציונים לרמ"א

(ט) מהרי"ל [הלכות פירות
תשלין פמוד קצט]:

הנה

הגהות והערות

- (ח) ראה הערה עו:
(טא) טיפה במקל דפוסים
תמהדות אמ"ד תקי"ד
(פדוספ):
(כב) כן הוצא בשמו גר"ן
[בינה יא, א ד"ה ומדאמרי]
ובמגיד משנה [יום טוב ו,
ח]. חולם בהלכות גדולות
שלפניו [סימן טז עמוד רעו]
וכן בדפוס גס "לאלדוקי"
לא החכר:
(כג) דפינו בהלכות גדולות
[שם] לא החכר "כל לרמב"א"
ולא "לאלדוקי גר":

עירוב לומר לאפוי ולצולי ואלדוקי ואטמוני, ואנו חופסין זה הנוסח
עיקר, ואל תשגיח בזה שכתב הרמ"א שבתשובה שאינו יכול לשחוט
מיום טוב ראשון לשבת אלא ישחוט ביום ששי אלא דמותו לשחוט
ביום ששי, אין זה ראייה, דהוא כתב לפי אותן שמחירין כל המלאכות
על ידי מה שאומר לאפוי ולצולי

קדעת הר"י [שם ט, ב] וסייעתו,
ולא בא באותה תשובה אלא לפסוק
שאסור לשחוט ביום טוב ראשון,
אבל לדעת החולקים על הר"י
וסוברים כל שלא התנה בפירוש
אסור לעשות אם כן פשיטא שאסור

לשחוט. ועוד אפשר שהרמ"א מיירי היכא שהתנה בהדיא בעירוב
תשלין ולשחוט, דשרי לדברי הכל, עכ"ל. וכתב עוד שאין לומר
דשחיטה הוה בכלל למיעבד כל זכנא, דזה אינו, שהרי הלכות
גדולות כתבו למיפא וצולי ולמיעבד כל זכנא ולאלדוקי גר [כג],
ואם איחא דכולל הכל למה לו לומר ולאלדוקי, וכל שכן לנוסח הטור
שמזכיר להדיא למיעבד כל זכנא וגם לאטמוני שהוא ממש כבישול
ואפילו הכי צריך להזכירו ולא אמרינן שנכלל בלמיעבד כל זכנא,
כל שכן שחיטה, עכ"ל. הגם שאין משיבין הארי אחר מותו, מכל
מקום אמינא כי נייס ושכיב הרב אמר להא שמעתתא. דמה שכתב
דהיתר שחיטה תלוי בהזכרת עירוב תשלין בפירוש, אם כן למה
לא תקנו באמת להזכיר דבר זה בצרכה כמו אטמוני ואלדוקי, כיון
דזכרו כמה פעמים היתר שחיטה ביום טוב היה להם להכניסו גם
בנוסח עירוב תשלין. ומה שכתב דהרמ"א כתב כן לנוסח הר"י
כו', הוא דבר בטל, שבהדיא זכר הרמ"א בפרק ב' [שם] הנוסח כמו
הטור ממש. ובתבירו של רש"ל [יש של שלמה שם] פרק ב' סימן כ"ו
כתב הוא עצמו ו"ל, ואף על גב דהר"י ורמב"ם [יום טוב ו, ח]
לא הזכירו אלדוקי שרגא מכל מקום דברי הרמ"א עיקר כו', עכ"ל.
ובזה נסתר גם מה שכתב אחר כך ועוד דאפשר דהרמ"א מיירי
שהתנה בהדיא על השחיטה כו', זה ודאי אינו, שהרי אינו בנוסח
הצרכה שלו כלל. ומה, דהא שם לא בא הרמ"א אלא לומר דמה
שמותר ביום טוב שני לעשות לשבת לא יעשה ביום טוב ראשון, אם
כן למה נקט שחיטה לענין זה מה שאינו נמנא בנוסח ולא כתב
דבריו על אפייה ובישול שהם מפורשים בנוסחאות, אין זה אלא
חימה. גם מה שכתב אחר כך שאין למדין מן הכלל דלמיעבד כל
זכנא, אם כן הווינ דברי חכמים כחוכא ואיטולולא דלמה לן נוסח
זה למיעבד כל זכנא. אלא ודאי דדברי חכמים הם ראויים ומדוייקים
וכוללו דריכים למימריהו, ומאן דלא הזכיר רק אפייה ובישול כוונתו
כיון שהם מפורשים בקרא כמו שכתבתי. גם מו"ח ז"ל [ב"ח שם דבור
ראשון] חלק על רש"ל בזה, אלא שבענין טעם לנוסח אטמוני ואלדוקי
דחק למנא טעם שהזכירו להזכיר כיון שאפשר לעשות בלעדס ואין
בהם לורך, מה שאין כן בשחיטה. וטעם זה אינו מספיק, דודאי
ההטמנה היא הכרחית לשבת וכל שכן גר של שבת. ולפי מה שכתבתי
הכל יוחא בפירוש מרווח בסיעתא דשמיא, ואין להשגיח לאסור
השחיטה מיום טוב לשבת אם היתר עירוב תשלין, כן נראה לענ"ד
ברור:

הלל [במשנה שם טו, ב] דסגי להו בתבשיל אחד על הכל מכל מקום
לענין הצרכה צריך להזכיר הכל, ואם לא צריך כלל מהני לכל מילי
דברכות אינן מעכבות וכמו שכתבתי לעיל [סוף ס"ק ז], אלא דאם
צריך והזכיר דבר אחד גרע טפי דמראה בהדיא שאינו מערב אלא
לאיתו דבר, ואם כן היה ראוי להזכיר

ולמעבד כל [כא] צרכנא מיום טוב לשבת ת"ת. לנא
[כג] ולפלוני ופלוני או לכל בני העיר הוא: הגה
[כד] ומי שאינו יודע בלשון קודש יוכל לאמרו בלשון לעו
שמבין:

דברים אלו בהדיא אפייה ובישול כיון שהם מבוארים בקרא דאסמכין
ערוכי תשלין עליה, ואם כן על כרחך צריך להזכיר בצרכה גם
שאר דברים דהיינו אטמוני ואלדוקי, דאם [לא] כן הוה ליה כמו
עירב לזה ולא לזה לזית שמאי לענין שצריך עירוב תשלין לכל מין
בפני עצמו, הכי נמי לזית הלל לענין הזכרה בצרכה, דעד כאן לא
פליגי בית הלל אלא שדי במין אחד אבל על כל פנים באיתו מין
צריך להזכיר הכל. אלא דקשה למה לו [לומר] למיעבד כל זכנא
כיון שהזכיר בפירוש מה שצריך לו, נראה לי דהך למיעבד כל זכנא
אחא לכלול שחיטה שאינה בכלל כל הפרטיים המוזכרים בהדיא. ואין
להקשות למה לי להזכיר אטמוני ואלדוקי בפירוש ולא כללם גם כן
בלמיעבד כל זכנא, נראה לי דחיי שפיר אליבא חירוצא דרצא דאמר
הטמנה שאני דמוכחא מילתא דעביד לשבתא, ואף על גב דאידחא
חירוצא דרצא כמו שכתבתי, הא לא קשיא דעד כאן לא אידחי אלא
לענין דלא תימא דבאמת לא מהני עירוב תשלין להטמנה מכת
סבא זו, אלא אמרינן דמהני אף למוכחא מילתא, אבל לענין ברכה
ודאי אמרינן לכולי עלמא דצריך להזכיר שהוא מערב אפילו למוכחא
מילתא דהיינו הטמנה, והוא הדין נמי אלדוקי שרגא דמוכחא מילתא
שעושה בשביל שבת, דהרי מדליק בעוד היום גדול ושרגא צטיהרא
מאי אהני [פ"פ חולין ט, ב], והוה אמינא דזה לא נכלל בכלל דלמיעבד
כל זכנא, על כן זכרו בפירוש להני תרוייהו. ובנוסח הלכות גדולות [כג]
לא זכר לאטמוני אלא לאדלוקי, נראה טעמו דנחא מילתא דיש בו
מוכחא מילתא סגי. אבל בנוסח הטור [עמוד קמג] ושו"ע [י"ז נזכר
חרתי מאותן דמוכחי מילתא, אבל שאר דברים שאין מוכח מילתא
כגון שחיטה ובישול זה שפיר נכללים בלמיעבד כל זכנא, ודבר זה
נראה לי הגון כפתור ופרת. א"א דעדיין צריכין אנו למודעי בזה
שכתבתי דעירוב תשלין מועיל להחיר שחיטה מיום טוב לשבת
והוא אינו מוזכר בפירוש בפוסקים, מכל מקום אמת גמור הוא
דדבר פשוט הוא דנכלל בלמיעבד כל זכנא כמו שכתבתי, וכן משמע
בתשובת הרמ"א [כלל כג סימן ח] שמביא ב"י בסמוך [עמוד קמז ד"ה
וא"פ] ו"ל, וכיון שאפשר לו לשחוט בשני שהוא כחול למה ישחוט
בראשון שהוא ודאי קודש, עכ"ל, הרי בהדיא דעירוב תשלין מחיר
גם השחיטה. אלא שרש"ל כתב בתשובה סימן ע"ח דאסור לשחוט
ביום טוב לשבת מכת עירוב תשלין, וראייתו שם דעירוב תשלין
לא מהני אלא למה שמתנה בהדיא כמו שכתבו התוספות והרמ"א
[בינה פ"ב סימן טו] לענין אלדוקי שזכרנו לעיל, לכן נהגו כשמניחין

ערך להם למהריק"ש

שם בסוף ואם אינו יודע לומר כן אומר בכל לשון שהוא מבין:

באר היטב

הנ"ל. וכן כתוב בתשובת גינת ורדים חלק א"ח כלל ד' סימן (ד') [ה] דאין
צריך לפרש ולשחוט. והשיירי כנסת הגדולה בהגהת ב"י אות יו"ד כתב דלכתלה
ראוי לומר בפירוש ולשחוט, ושכן נוהג הוא ז"ל ועיין יד אהרן [הגה"ע]:

ביאור הגר"א

[כד] [והנה] ומי שאינו כו'. בין לטעמא דרבא [שם טו, ב] כדי שיבדור
כו', בין לטעמא דרבא אשי [שם] כדי שיאמרו כו', צריך שיבין ויוצא
כו':

ביושי שרד

(ח) שם ספריא נזכר דתרי אותן דמוכחי מילתא, כל"ל:

א. טור [עמוד קמ"ד] בשם הרא"ש [ש"ת כלל כג סימן ת] ובעל העיטור [הלכות יום טוב מחלקת יד סוף קמ"ג]; רבינו ירוחם נתיב ד ח"ג ג, א; ר"ן שם ט, ב דבור ראשון; בשם רבינו אפרים; מגיד משנה שם הלכה יב; ש"ת הראשון א ח"א סימן תרפ"ה];

ב. [ב"י עמוד קמ"ד סוף ד"ה והכל, על פי הגהות מיימוניות יום טוב ב אות ב, ועל פי כל ג. [סימן נט כג, ג] בשם רבינו נתנאל];

ג. [ב"י שם על פי] [כדעת] הרא"ש [ב"ה פ"ג סימן א] והטור שם ריש העמוד לטעמיה דרב אשי בעירובי תבשילין שם בגמרא דף ט"ו [פ"ג]:

ד. משנה שם;

ה. גמרא שם טו, ב;

ו. כרייתא שם דף י"ז [פ"ג];

עברת זקנים

[ו] אלא אם כן נשתיר סמט ביה, היינו מן החבשיל דוקא;

[לוח זמנים](#)

יג אינו יבול^א לבש^ב. דיוס טוב שני הו' ודאי חול מדאורייתא, ולכן כשיכול לעשות בשני אסור לעשות בראשון. ועוד, דשבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו,^א כדאיתא סוף פרק ט"ו דשבת [קיד, ב]. ונראה לי דאם יודע שיהיה לו דיוס שני אונס שלא יוכל

לעשות כגון דיוס אידם, דשרי לאפות או לבשל דיוס ראשון ובלבד שיהיה דעתו^א ללך בשעת עירוב, (פ"ה) [ה] זה לטעם (ראשון) [שני] [א] אכל לטעם (שני) [ראשון] [א] אסור, דהא ודאי אם יום טוב דיוס חמישי ודיוס שני הוא חול ויש אונס שאינו יכול לאפות דיוס שני, דאסור לאפות דיוס חמישי לשבת^א על ידי עירוב, הכא נמי כהאי גוונא, וי"ע. [ב] לבתחילה אין לערב אלא בערב יום טוב כדי שיכירור מנה יפה לשבת (עיין סעיף א' מ"א ריש הסימן); יד נאבד^א העירוב. היינו התבשיל (עיין סעיף ב'), אכל אם נאכל הפת

אין בכך כלום, ואפילו חל שני ימים טובים דיוס חמישי ודיוס שני ומוכר דיוס טוב ראשון [ב] אינו צריך לערב (עיין סעיף כ"ב) (יס של שלמה ב"ה פ"ג סימן יח): ¹¹⁴⁴⁴⁷ **טו יבול^א לבש^ב**. ומכל מקום ייתא אותו ללחם משנה בערבית ושחרית, ולמנחה יבצע עליו (יס של שלמה שם), [ב] עיין סימן שצ"ד [סעיף ב בהגה];

[ב] [ללכר] [א] יש לו שני שמות צריך להזכירם. וקשה לי דאין הלשון מכוון, דמשמע שבשני ימים רוצה לבשל לצורך שני ימים אחרים, ואינו כן אלא דיוס אחד מבשל לצורך יום אחד, וכך היה לו לומר מיום טוב לחבירו שהוא יום טוב ושבת כו', עכ"ל [הג"ה] והאריך עוד על זה. ולענין נראה הדברים כפשוטן, דבאם יום טוב דיוס שני ושבת ואומר למיעבד כל צרכנא מיומא [טבא לן] שבשבת [א] אינו מספיק, כי כל אדם מבשל דיוס טוב שהוא בשבת טפי ממה שצריך לבשל בשבת לחוד, אם כן לא נכלל בזה היתר מותרות מה שמבשל לצורך מחר מה שהוא אינו שייך לשבת לחוד, והוא אומר מיום טוב לשבת נמצא שאין המותרות בכלל ערוב תבשילין, על כן יאמר שניהם לכלול בו גם שמבשל היום לצורך יום טוב במותרות על של שבת, כן נראה לענין, והוא נכון והגון לומר כן בכל יום טוב ראשון שהוא דיוס שני: **(יג) אם הגיה וכו'.** דאיתא בגמרא [שם טו, ב] מאי טעמא תקנו עירוב תבשילין אמר רבא כדי שיכירור מנה יפה לשבת ומנה יפה ליום טוב, רב אשי אמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לבשל קל וחומר מיום טוב לחול. וכתב הרא"ש [שם פ"ג סימן א] נפקא מינה בין אלו הטעמים דלרבא צריך לערב דוקא בערב יום טוב כדי שיכירור מנה יפה לשבת, ולרב אשי יכול לערב אפילו קודם ערב יום טוב, ויום טוב של סוכות שחל להיות בחמישי בשבת יכול לערב ערב יום טוב עירוב אחד לשבת זו ולשבת הבאה. וכיון דלא בריר לן כמאן הלכה, פסק ב"י [עמוד קמ"ד סוף ד"ה והכל] לכתחלה לאיסור ובעידוד להיתר: **(יד) לאחר שהבין ב'.** כתב רש"ל [יס של שלמה שם סוף סימן יח] מיהו היה מנהג מהר"ם [י] להניח הככר תחת (המשנה) [הלחם משנה] [י] בליל שבת ובמחרתו, ובסעודה שלישית היה בוצע עליו כיון דלחעביד ביה חדא מצוה ליעביד ביה מצוה אחתא [נרטיס סוף לט, ב], וכן נהגו בעירוב חלירות [א]:

ערך לחם למהריק"ש

סוף סעיף יג [אינו יבול^א לבש^ב מיום טוב ראשון לשבת]. כשחל יום טוב בחמישי, ואם חל יום טוב ראשון בשני מותר על ידי עירוב:

שערי תשובה

(יב) ראשון. עיין באר היטב. וכתב הרדב"ז [ח"ב] סימן תקצ"ד הביאו ברכי יוסף [אות ז], מיני עופות ומיני בשר שאם יבשלו ביום שחיתתן אינם יפים לאכול כמו הנשחטים מאחמול, מותר לשחטם ביום ראשון, ע"ש. ונראה שר"ל כשצריך להם ביום ראשון או שיאכל ממנו קצת: **(יג) העירוב.** וכתב בשו"ת פני יהושע [כת"י] [ח"ב] חלק א"ח סימן ט"ו, נאבד התבשיל והפת נשאר שהמחמיר תבא עליו ברכה והמיקל לא הפסיד, אף (שמהרא"ק בשם מהר"ל) [שמהרי"ל הלכות עירוב תבשילין סוף עמוד קב בשם מהרא"ק סימן קנ] מחמיר, מכל מקום הא הרמ"א השמיט, וגם כי בסמ"ק [סימן קצד עמוד קצד הגה אות ב] איתא להדיא שאם נאבד המבושל סומכין על האפור, ע"ש:

סעיף ב'. ואפילו חל יום טוב דיוס חמישי ודיוס שני ומוכר דיוס טוב ראשון אין צריך לערב, יס של שלמה, ועיין סעיף כ"ב, [מ"א ס"ק יד]: **(יד) לבש^ב**. ומכל מקום ייתא אותו ללחם משנה בערבית ושחרית, ולמנחה יבצע עליו, [מ"א ס"ק טו; ט"ז ס"ק יד], כמו שכתבתי בס"ק ב':

ביאור הגר"א

לערב ליום טוב אחר גם כן, ובירושלמי הג"ל [ס"ק ד] גם כן משמע שיכול לערב על יום טוב האחרון אם התנה עליו, אלא שכל בו [סימן נט כב, ג] כתב בשם רבינו נתנאל להחמיר משום דמתניתין [שם טו, ב] קתני מערב יום טוב משמע דוקא מערב יום טוב, ועוד דאין שייך טעמא [בגמרא שם] כדי שיכירור וכולהו טעמי, ועיין ב"י [שם דבור ראשון וד"ה והכל]: **[כד] [פ"ה] טו אלא אם כן ב'.** גמרא שם [טו, ב] תנן אכלו כו', לא דאית כו':

[כה] [פ"ה] יג אף על פי כו'. עיין מ"א [ס"ק יג], וכן כתב [ריב"ש דלהלן] בשם ירושלמי [א] דשבת קרובה התירו על ידי עירובי תבשילין ולא שבת רחוקה, ועיין בריב"ש [סימן טז]: **[כז] [פ"ה] יד אף הגיה כו'.** עיין ט"ז [ס"ק יג], ועיין הגהות מיימוניות [יום טוב ו אות ב] שדעתו דליום טוב אחרון מותר וליום טוב אחר אסור, וודאי שיכול לערב ליום טוב שני, אלא שנשתפק ב"י [עמוד קמ"ד ר"ה ויש, בדעת הרא"ש ביצה פ"ב סימן א] אם יכול

פרי מגדים

משבצות זהב

(יב) מיום טוב. עיין ט"ו. עיין ב"י, ולא היה הומן מספיק כעת לעיין בזה. ומה שכתב (הש"ן) כשחל יום טוב ששי שבת נכון לומר בערב יום טוב מיום טוב לחבירו לכלול מה שמבשל מיום ששי ליום שבת בשביל כבוד יום טוב, ואליה רבה אות י"ז הביאו, ויש טעות סופר שם עליונים למטה, נתחלפו השורות, יע"ש. **אמר** ההדו"ט הכותב, ראיתי לכתוב קצת בענין עירובי תבשילין, הגה ראוי ליקח פת שלם כביצה עם כזית בשו"ר או דג מבושל ראוי לאכילה, לא שיהא חצי בישולו, גם שלא יהא מצות בזווית עליו, והנוסח מבואר בסידורים. **שאלה**, הניח עירוב תבשילין לחם עם ביצה מבושלת דמשמע דיוצא ידי חובתו ללפת, במשנה (ביצה טו, ב) כרג וביצה שעליו כו', וביום טוב נולד ביצה ובשלה ונתערבה בהרבה דבר שיש לו מתירין, יש לומר כאן

מחצית השקל

(פ"ק יג) אינו יכול לבשל בו, ודאי הו"ל מדאורייתא. דהא ידעינן דיומא קמא עיקר, ונהנינן קדושה גם ביום שני משום מנהג אבותינו: ויודו דשבות קרובה ב"י. ושבות דהכא היא כמו שכתב מ"א ריש סימן זה, כיון דקיימא לן מדאורייתא צורכי שבת אין נעשים ביום טוב ואם כן משום ערוב תבשילין אין להתיר איסור דאורייתא, אלא דקיימא לן כרבה דאית ליה הואיל, ואף על פי כן איסור דרבנן איכא וכמו שכתב שם מ"א, והאי איסור דרבנן התירו חז"ל על ידי ערוב תבשילין, היינו דוקא שבות קרובה התירו דהיינו לבשל ביום טוב שהוא קרוב לשבת דהיינו ביום ששי, אבל שבות רחוקה דהיינו לבשל ביום חמישי דהשבת רחוק לא התירו שבות היכי דאפשר לבשל בקרוב דהיינו ביום ששי. ואף על גב דבר"ן (ביצה ט, ב דבור ראשון) ומגיד משנה (יום טוב ו, יב) שהזכירו טעם זה לא כתבו לשון שבות קרובה כ"י אלא שבת קרובה כ"י (ועיין בספר חמד משה ס"ק ט), מכל מקום היינו הך, ור"ל לשבת קרובה התירו שבות ולא לשבת רחוקה: **בראיתא** סוף פרק מ"ז דשבת. זהו הוסיף מ"א מדעתו ואינו כתוב בר"ן (ס"ט). וכוונת מ"א, דאמרין שם דכמו שבכל ערב שבת היו תוקעים להודיע שנכנס יום השבת ואסורים במלאכה, הוא הדין דהיו תוקעים ביום טוב שחל בערב שבת, אף על גב דביום טוב גם כן אסורים במלאכה מכל מקום היו תוקעים להודיע שכיום השבת אסורים אפילו במלאכה שמותר ביום טוב כגון מלאכת אוכל נפש, אבל אם חל יום הכיפורים בערב שבת לא היו תוקעים בקנינת שבת דהא אין בין יום הכיפורים לשבת כ"י (מגילה ו, ב). ופריך מכל מקום ליתקע כי היכי דלידעי דשבת חמיר מיום הכיפורים דיום הכיפורים מותר בקנינת ירק מן המנחה ולמעלה, פירש רש"י (ד"ה וליחקע) לנתק מן ירק תלוש העלין מן הקלחים כדי להשוותן שיהיו מוכנים לחתכן ולפרמן בלילה (ועיין לקמן סימן תרי"א במ"א ס"ק ב'), אמר רב יוסף אין דוחין שבות להתיר, פירש רש"י (ד"ה לפי) תקיעת שופר (שבות) (ס"ה) היא וקאמרת דלדחיה להודיע היתר בקנינת ירק (ור"ל, דבשבת אסור קנינת ירק מלתא דפשיטא, דהאי טעמא דמותר ביום הכיפורים כמו שאכתוב להבא לא שייך בשבת), אין דוחין שבות להודיע היתר. ורב ששת (ס"ו בריה דרבי אידי אמר שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו) (ופירש רש"י ד"ה ורב ששת וד"ה שבות לעולם דוחים שבות רחוקה להתיר אי הוי מבעיא לן האי היתר האידנא, אבל השתא דלא מיבעיא לן קנינת ירק ביום הכיפורים שחל בערב שבת שהרי בשבת לא יבשלם (ולא הוורו כי אם שיהיו מוכנים במוצאי יום הכיפורים), ולא תהיה תקיעה זו כי אם להודיענו היתר בשנה אחרת כשיחול יום הכיפורים באמצע שבוע, לא התירו, דחייב שבות התירו לצורך דבר קרוב ולא לצורך דבר רחוק). ופריך ושבות קרובה התירו והתנן יום טוב שחל בערב שבת כ"י יום טוב שחל במוצאי שבת אין תוקעים, ואמאי, ליתקע כי היכי דלידעי דשרי בשחיטה לאלתר (והוא הדין כל מלאכת אוכל נפש), אלא מחזרתא כדרב יוסף,

הגהות והערות

רא

^[ח] ישינו: בירושלמי ליתא, עיין מחזיק בדין אמת ד ד"ה והדברים:

^[חא] נוסף: ממעדות פלתיא תקע"ו, וכן הוא כרש"י שם:

^[חב] ישינו כגמרא ליתא רב "ששאל", אולם כרש"י לקמן כחזר רב "ששט":

^[חג] תוקן ע"פ משניות השקל, לטושי שרד, חתם סופר, גליון מהרש"א, הגר"ב פרענקל, לקוני כנר כן פייס וכרס שלמה:

^[חח] נוסף: ממעדות אמ"ד ת"פ, וכן הוא ב"ס של שלמה:

^[חט] ישינו: בירושלמי ליתא:

^[י] נוסף: ממעדות אמ"ד ת"פ, וכן הוא כרש"י:

^[יא] תוקן ממעדות אמ"ד תקי"ד (פרופס), וכן הגיה לטושי שרד, וכן הוא כרש"י:

^[יב] תוקן ממעדות אמ"ד ת"פ:

^[יג] עיין משניות זהב סימן תקי"ז סוף אות ב; אשל אברהם סימן תקי"ז סוף אות ג:

^[יד] תוקן ממעדות ת"פ:

^[יז] עיין משניות זהב סימן תקי"ז סוף אות ג:

^[יח] עיין הנחות אשר עירובין פ"ג סוף סימן א, שמהג מהר"ם ה"ס לאטל הכשר של עירובי מלוות מיד משפטיה. וראה מה שמבטא הערה נח:

^[יח] תוקן ע"פ לשון ה"ס של שלמה שם, וכעין זה הגיה לטושי שרד:

^[יחא] עיין סימן שלד סעיף ג כהנה ד"ס לנצות עליו "בשפחים בשבת":

לא הוה דבר שיש לו מתירין, דאם כן יהא אסור לבשל בשבת ועדיף מנתקלקל^[א], או דלמא הואיל ובתבשיל זה לית הפסד אם ימתין אסור, ולא הוה עירוב דהוה כנאבד הואיל ואסור לאכול ביום טוב. ומצה שבורה נתערב בערב פסח חמץ במצה ביום טוב נאסר יבש ביבש, למאן דאמר (סימן תמו סעיף ד ובהגה) חזור וניער אסור כהאי גוונא, ואין סומכין משום עירוב * וצ"ע. ואם אין ליום טוב כי אם דבר שנתערב כהאי גוונא צ"ע אם הוה דבר שיש לו מתירין, עיין סימן תקכ"ט (סעיף א) עונג יום טוב שוה לשבת, ולהתענות גם כן אסור ביום טוב: **(יג) אם**. עיין ט"ז. וכבר כתבנו לעיל (אות ה) מזה דלכתחלה צריך להניח ערב יום טוב העירוב דווקא: **(יד) לאהרר**. עיין ט"ז. וכן כתב המ"א אות ט"ו, ואי"ה שם יבואר:

עכת"ד הגמרא. ואם כן ניהו דאדחי תירוצ' דרב ששת בריה דרב אידי דסביירא ליה דאפילו להתיר התירו שבות קרובה, אלא אמרינן להתיר לא התירו שום שבות אפילו קרובה, אבל סברתו אמת דשבות לאסור דהתירו היינו דוקא שבות קרובה כי בזה לא נדחה סברת רב ששת בריה דרב אידי. ועיין בפסחים דף מ"ז ע"א ובספר חמד משה (ס"ט): **בשעת עירוב** וזה **צ"ע** שני, כצ"ל. ר"ל, לטעם שני דשבות רחוקה לא התירו י"ל דוקא באפשר לתקן על ידי שבות קרובה דהיינו לבשל ביום טוב שני, ואם כן כהאי גוונא דאי אפשר לבשל ביום שני הותר גם שבות רחוקה, דנרון דהכא אינו ממש דומיא דהאי דמסכת שבת דשם אפילו אי אפשר על ידי שבות קרובה מכל מקום לא הותר שבות רחוקה, דאפשר לחלק בין הכא להתם: **אבל צ"ע** ראשון **אסור**, כצ"ל. ר"ל, לטעם ראשון משום דיום טוב שני מן התורה חול: **לכתחלה ב"י**. הוא ס"ק חדש, וקאי על מה שכתוב בסעיף י"ד דלכתחלה לא יסמוך עליו ליום טוב אחר, והיינו אם מניחו ערב פסח כדי לסמוך עליו גם בשבועות הבא אחריו זה אסור לכתחלה, על זה כתב מ"א דהוא הדין אם מניח רק ליום טוב אחד אלא שמקדים להניחו איזה יום או יומים קודם יום טוב אסור לכתחלה. וטעם אחד לשני הדינים מה שכתב (רמ"א) [שור"ע] ומה שכתב מ"א, דאנו מחמירים כשני הטעמים שנתנו להנחת ערובי תבשילין וכמו שכתבתי ריש סימן זה, דרבא אמר כדי שיכבוד מנה יפה לשבת ורב אשי אמר כדי שיאמרו אין אופין מיום טוב לשבת כ"י, אם כן לרבא אם מניח ערוב תבשילין בערב פסח כדי לסמוך בעצרת הבא אחריו מכל מקום יש לחוש בעצרת ישכח ולא יזכור מן ערוב תבשילין שהניח ערב פסח ולא יכורר מנה יפה לשבת, וכמו שכתב הרא"ש (ביצה פ"ב סימן א), וכן אם מקדים להניחו קודם ערב יום טוב איכא לימחש שבערב יום טוב ישכח שהניח ערוב תבשילין ולא יכורר מנה יפה לשבת: (פ"ק יד) **נאכל בו**. **אבל אם נאכל הפת אין בכך כלום**. כמו שכתוב בסעיף ב' דבדיעבד מני כתבשיל לחוד: אינו צריך לערב (עיין פניא ב"ב) **(יש של שלמה)**. ר"ל, דלא תימא דהוי כלכתחלה כיון דאפשר להניח ערובי תבשילין ביום ראשון על תנאי כמו שכתוב סעיף כ"ב, לזה כתב דאין צריך. וסיים ים של שלמה הטעם וז"ל, מאחר שדעת הרמב"ם (יום טוב ו, י) דישל לא להתנות האידנא כלל, הובא בטור בסימן תקכ"ח (עמוד קנ) (וטעמו כיון דבקיאים בקביעא דירחא וידעינן דיומא קמא יום טוב ושיני חול, אלא משום מנהג אבותינו קבעו חז"ל לעשות גם שני יום טוב, והיינו מתורת ודאי ולא מתורת ספק, ואם כן אין יתנה אם היום קודש כ"י וכן למחר, הא ידע שיום שני חול. ועיין במגיד משנה שם פרק ו' מהלכות יום טוב שהאריך בטעם זה), וניהו דלא קיימא לן כוונתה כ"י מכל מקום לכתחלה בלא צורך למה נעשה כנגדו, עכ"ל ים של שלמה: (פ"ק טו) **יבול בו**. ומכאן פקום יניה אותו **לפ"הם** פשנה. משום הואיל ואתעביד ביה חדא מצוה יעשה בו גם מצות אחרות (בכורות פ"ה לט, ב):

לבושי שרד

(מ"י) מביא פקידן וזה **למעם שני אבל למעם ראשון אסור**, כל"ז: (ט) מ"י פקידב **שמבשלים לצרכו יש לו שני שמות**, כל"ז: (י) שם פקיד' **להניח הכבר תחת לחם המשנה**, כל"ז:

גליון מהרש"א

[כ] [וגביא פ"ק יג] **בראיתא** סוף פרק מ"ז דשבת. דכיום טוב שחל בערב שבת היו גם כן תוקעים להודיע שגם מלאכת אוכל נפש נאסר. ומקשה [הגמרא] ביום הכיפורים שחל ערב שבת נמי לתקע להודיע שיום הכיפורים קיל משנת לענין קנינת ירק ממנחה ולמעלה, ומשי כיון דכיום הכיפורים זה... אסור בקנינת ירק דהא למחר שבת ולא יוכל לבשל בלילה, וכשבת פשיטא דאסור, ולא נזכר כי אם להודיענו על יום הכיפורים אחר שלא יהיה בערב שבת, על זה משני שנות קרובה המירו, שנות רחוקה לא המירו: [גא] [ושם] וזה **למעם שני אבל למעם ראשון**, כל"ז: [כג] [ושם] **לכתחלה אין לערב אלא בערב יום טוב**. וזו

אוצר מפרשים

ט (שם פ"ק יג) **לפ"ך בשעת עירוב** וזה **למעם השני אבל למעם הראשון**, כצ"ל: (מתם סופר)
י (שם) **על ידי עירוב** וכו', נ"ב, ועוד להתוספות ריש ביצה שהביא (המ"א) לעיל סעיף א' (ריש הסימן) דסביירא להו' כמאן דאמר (פסחים טו, ב) לא אמרינן הואיל,

(מתם סופר)

ו. מימרח דלבי שם
נולדו מרחל בפקקתם של
הר"ש שם סימן י' והר"ן שם
י. א ד"ה אחר אצ"ן:
ו. הראב"ד בהשגות
בפרק ו' מהלכות יום טוב
[הלכה ה'] וכתב הרב
המגיד שסברא נכונה
היא:

ה. כ"י [עמוד קמה ד"ה מ];
עמוד קמה ד"ה יגרא[ה]
מדברי הרמב"ם [שם ג, ה];
והר"ף שם ט, ב [בנוסח
לשון העירוב [מדברי שם
רמז תרע"ב שם ירושלמי [טו];
הר"ף שם [סימן טו];
והר"ן שם [יג, א ד"ה
ומדלמרי] בפרק ב' דבילה
[והדקדק בן הירושלמי שם
פ"ג הלכה א'; תוספות שם כב,
א ד"ה ומדלמרי; ר"ן שם שם
נפול הלכות גדולות [י"ד];
ט. כרייתא שם יו, א;
ט. ט. טור ריש עמוד
קמו:

י. אצ"ה ונפשתא שם דף
י"א [סוף פ"ה];
י. טור עמוד קמו;
ב. מימרח דרב הונא דף
כ"א [סוף פ"ג] כפי פירוש
הר"ש שם [פ"ג סימן טו,
והר"ן שם יג, א ד"ה מפני
ג' דברים; ירושלמי שם;
תוספות שם פ"ג הלכה ב';
ש"ת מהר"ם מרוטנבורג
דפוס פראג סימן שי; רשב"א
בנדרות הקודש שם שער ד
פ"ג הלכה ב'];

ההפסד

צינונים לרמ"א

(י) אור דרוע [הלכות יום טוב
סוף סימן שמו];
(כ) מנהר"י ווייל [דעין
והלכות לוח טז];
(ל) דרכי משה אות ו;

טו התחיל צב"ש. נראה לי דאפילו לא הניח הקדירה עדיין אלל
האש רק שהתחיל בתקונו כגון שחקר הלכות וכוונה מותר לנשלו,
דהא צעיסה מיירי גם כן שהתחיל ללוש ומותר אחר כך לאפות:
יז להניחו צב"ש. אבל אסור להניחו לחול, עיין סימן תק"ו סעיף

י' [יח מותר להדליק. זה
מידש הרב צ"י [עמוד קמה ד"ה מ];
עמוד קמה ד"ה יגרא[ה] מדעתו, מדלל
הזכירו הר"ף [שם ט, ב] והרמב"ם
יו"ט טז, ג, ח [בנוסח העירוב
ולאדלוקי שרגא, שמע מינה דאף
בלא עירוב מותר להדליק. ולי
נראה דהם סוברים דאין צריך
להזכיר רק עיקר הסעודה, וכל
שאר מילי גירי אצטריהו [עיין
סמ"ק סימן קצ' עמוד קעד], ובאמת
אם לא עירב אסור להדליק וכדעת
הר"ש [שם פ"ג סימן טו], [כ"י וכן
משמע בגמרא [שם סוף כה, ב], לכן
אין להדליק רק נר אחד כמו
שכתוב סעיף כ', וכן פסקו רוב
הפוסקים וכן פסק יס של שלמה
[שם סימן טו]. והב"ח [עמוד קמה ד"ה
מין כתב דלוי הר"ף והרמב"ם
לסמוך עליהם להדליק נר של שבת
שהוא מצוה. וליתא, חדא דהא
כתבתי דהר"ף והרמב"ם לא
פליגי בזה, ועוד דלכתחלה די בנר
אחד כמו שכתוב סימן רס"ג
[סעיף א]; י"ב [שיתן קמח] י"ד,
שיקנה קמחו במשיכה ולא בקנין
קודר, [י"ז עיין מה שכתבתי סימן
ט"ו [ס"ק טו]; כ ואם אין שם

ב"י. משמע אם יש אחרים ואין רוצה להקנות להם אסור לאפות
אפילו בזמנא וכן פסק הדרכי משה [אות ז ד"ה ואם אין], [י"ב אבל
צ"י [עמוד קמה ד"ה וכדבר] כתב [בד"מ] [טו] דמכל מקום שרי לאפות
בזמנא, וכן פסק ב"ס של שלמה [שם]; בא המלאכות בהדיא.
כתב רש"ל בתשובה סימן ע"ח שאסור לשחוט מיום טוב לשבת כיון
שלא פירש בהדיא בעירוב ולשחוט. וכתב הב"ח [עמוד קמד דבור
ראשון] ושרי ליה מריה, דכל המלאכות שקודם הישול הם בכלל
ולנצל כגון הפשט ומליחה, ונראה לי דחזר בו מדלל כתב בן
בחיבורו [יס של שלמה], עכ"ל. [כ"י ובתשובה הרא"ש כלל כ"ג דין ח'
משמע בהדיא דשרי ומצינו צ"י [שם ד"ה ואע"פ]. ועיין מה שכתוב
סימן תק"ג [סעיף א] [כ"י ותל"ח סעיף ח' [ס"ק טו] ותקכ"ח [ס"ק
ג]. ומכל מקום נראה לי שטוב לומר [כ"י] בהדיא ולשחוט:
בב אסור צב"ש אחרים. כיון שאינו יכול לנצל לעצמו, ואין
להחיר מטעם הואיל [כ"י] ויכול לשאול על נדור, דלא אשכחן
דמותר לנצל מטעם הואיל אלא היכא דמותר לנצל לעצמו בלא
הואיל [כ"י] כגון לאפות חלה [פסחים מו, ב] [כ"י] וכן האופה מיום

הרואה, על כן אסרו לגמרי, כן נראה לי נכון: (יח) הוי כמי שצ"א עירב ב"ש. תימה לי דהא אם הניח עירוב תבשילין ולא בירך
כלל מהני דברכות אינן מעכבות בכל התורה, וכמו שכתב רש"ל שזכרתי בסעיף ו' [ס"ק ז], ואמאי לא מהני כאן אם אמר כל זכנא מי
גרע מלא בירך כלל, דנהי דתקנת חז"ל דלא סגי בלמעבד כל זכנא לחוד היינו כדי לעשות הברכה על זד היותר טוב ומטעם שזכרנו
לעיל, אבל מכל מקום לא גרע זה מלא בירך. וכן כתב רמ"א עצמו סימן שצ"ה דאין הברכה מעכבת. וכמחזיקה לי שאין לסמוך על פסק
זה לחזור ולבדוק שנית, כן נראה לענ"ד:

ערך אהם אמהריק"ש

סוף סעיף ב' י"ש אומרים דמי שמתענה ביום טוב אסור לנצל לאחרים אפילו לזכור יום טוב [טו];

צב"ש שרד

(א) שם פסח"י ובמזו שכתוב בסוף סעיף ב', כל"ל: (ב) מצינו פסח"א בב"ב כתב דמכ"ל מקום שרי, כל"ל: (ג) שריע פ"ב לאפות בצמצום. עיין
נפסח יחזקאל סימן קי"ד:

(טו) אפה וצ"א ביש"א. זה לשון הראב"ד [השגות יום טוב ו, ה]
צ"י [עמוד קמה ד"ה ומ"ש שם]. ונראה לי דעתו, דאמר אצ"י [שם
י, ב] נקטינן התחיל צעיסתו גומר, וכתב הרא"ש [שם סימן יב] שיש
להסתפק אי גומר עיסה זו שהתחיל בה ושוב לא יבשל ולא יטמין,
או שמה כיון שהתחיל להתעסק
באחד מצרכי שבת בהיתר גומר כל
צרכי שבת, והדבר שקול עד יבא
מורה דק. אבל הראב"ד סבירא
ליה גומר היינו אפילו מידי אחריתא
מאותו מין כגון שאפה בהיתר יכול
לאפות גם אחר שנאבד, אבל לא
מהני ליה לנצל אחר כך בשום זד
שיהיה לצורך שבת גם כן, וכן אם
בישל בהיתר מהני לבישול דוקא.
אלא דקשה על זה אם אפה תחלה
לצורך שבת פשיטא דיכול אחר כך
לאפות וגם לנצל ליום טוב, על כן
פירש דהאפיייה הראשונה היתה
לצורך יום טוב ולשבת לא הכין
עדיין כלום ואחר כך נאכל העירוב,
נוטל מה שאפה ליום טוב ומניחו
לשבת ואופה פעם אחרת ליום טוב,
דהוה אמינא דאסור דהוה כאופה
לשבת, קא משמע לן דשרי כיון
דמכל מקום האפיייה היתה בהיתר,
וכן לענין בישול אם בישל תחלה
בהיתר ליום טוב מהני אחר כך
לבישול לשבת אבל לא לאפיייה לצורך
שבת כלל. ובנב"ש [סעיף י"ד] כתב
בזה, גומר אותה עיסה שהתחיל
לנצל יותר והוא הדין אם התחיל
לנצל גומר, ואם אפה או בישל ליום

טוב ונאכל העירוב הרי האפיייה או בישול נעשה בהיתר, יכול להניחם
לצורך שבת ויכול לאפות ולנצל אחר כך ליום טוב. דבריו סותרים
זה את זה [כ"י] דברישא לא התיר אלא לאותה עיסה ובסיפא התיר
לאפות מחדש על יום טוב ואם כן כל שכן דמותר לאפות ליום טוב
מחדש ברישא כיון שהתחיל לשבת בהיתר, והוא ערעב דעת הראב"ד
עם דעת הרא"ש: (טז) ויש אוסרין. הוא דעת המוספות
והרא"ש וטור שזכרנו בסעיף (ב') [יב] [ס"ק יא], ומכל מקום אין
אסור אלא בתוספת נר, אבל נר אחד מדליק, כדאיתא בגמרא [שם
כב, א] [כ"י] ומדליקין לו נר אחד [כ"י] וכמו שכתוב בסוף (הסעיף)
[סעיף ב]: (יז) ואפ"י בביתם. צטור [עמוד קמו] הטעם,
שהעולם אינם יודעים שהוא לאחרים. והקשה צ"י [שם ד"ה ומ"ש
רבינו] דמה העולם יודעים אם זה עירב או לא, ועוד שאפילו יודעים
כיון שאינו מבשל בביתו אלא בבית אחרים הא מוכח מילתא דלאחרים
הוא מבשל. ונראה לי דחדא קושיא מיתרצא בתרצה, דהכי קאמר
רבינו הטור, כיון דמוכתא מילתא שזה לא עירב יסבירו לומר שלעצמו
הוא מבשל אלא שאינו רשאי לנצל בביתו לעצמו כיון שלא עירב,
אבל בבית אחר יכול לנצל אפילו לעצמו שכן הוא הדין לפי דעת

- [טז] תיפח אלל מה שמחה הרב ז"ל על הלכות, שהרי דבריו הן סך דברי מרן ז"ל בש"ע [ספיק דייט]:
- [מאמר פרדבי פ"ק יז]
- [ט] ראה ביאורו בערך הפלגן ספיק מ:
- [טא] לפנינו בירושלמי ליתא:
- [טב] שם חתם רק שמדליקין לו נר, אולם מה שמכח הט"ז נר "אחד" מקורו בתוספות וברא"ש ובטור דלעיל:
- [גז] בב"א הדפוסים ט"ז אות י' לגלגל הנולה בריש הספיק, ואלו הפערכהו לנלחן ע"פ המטאור צנ"י:
- [טז] נוסח ממעדות אמ"ד מ"ם, אלא דשם השמיטו תיבות "שיקנה קמחו":
- [טח] ש"ן צ"י עמוד קמו דה"פ ופירש:
- [יז] הושבם ממעדות אמ"ד תק"ד (פרופס), וכן הגיה לנטי שרד:
- [יז] בבתי הטוסס "אפילו לנזרך זו ציוס":

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] זה לפי הנהגתו לעיל [ס"ק ג] צנח"א שם:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] זה לפי הנהגתו לעיל [ס"ק ג] צנח"א שם:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

- [טח] תירקן ממעדות אמ"ד תנ"י, וכן הוא בדברי משה [אות ה] וביאור וזע [הלכות יוס עוב סוף סימן שמו]:

הניח עירוב תבשילין ורוצה להקל לעצמו בבית אחרים לכן אסור, אבל אלו היינו יודעין בפירוש [שהוא] של אחרים שרי, אלא דיטעו העולם: **(יח)** הוי. עיין ט"ז. ובמ"א אי"ה יבואר אי יש לחלק בין לא הזכיר המלאכות כלל או הזכיר אחת והשניה לא הזכיר:

(טז) אפה. עיין ט"ז. ועיין אליה רבה אות כ"ג מה שכתב ליישב דברי הלבוש ז"ל, יע"ש: **(טז) ויש אוסרין**. עיין ט"ז. ועיין מ"א אות י"ח. ועיין אליה רבה אות (כ"ה) [כדן לענין הרצאה כהאי גזונא: **(יז) ואפילו**. עיין ט"ז. פירש הטעם דהאיש זה אין דרכו לבשל לאחרים, אם כן יאמרו וודאי שלא

באר היטב

(טז) לבש"י. אפילו לא הגיע הקדירה עדיין אלא האש רק שהתחיל בחיכונו כגון שמתק הלפפות וכדומה מותר לבשלו, מ"א [ס"ק טז]: **(טז) גר**. היינו שנים, ונהגו עלמא דאפילו לא עירב מדליק, שירי כנסת הגדולה [הגב"י אות ין. וט"ז [ס"ק טז] אוסר אלא אחד. האחרונים העלו דאם לא עירב אסור להדליק, לכן אין להדליק רק נר אחד, כמו שכתוב ספיק כ', ומ"א ס"ק יח]: **(יז) אחרים**. והוא הדין אם יש שם אחרים והוא אינו רוצה להקנות

ביאור הגר"א

[כח] [פנינו יין אותה עיפה בו. הרא"ש [שם פ"ב סימן יב] נסתפק אם אותה עיפה או כל שרוצה, ופסק בשו"ע לחומרא: [כט] [פנינו יין אפה ולא בו. כן משמע במתניתין [שם טז. בן דקאמר לא יבשל בתחלה, דבתחלה לכאורה מותר: [ל] [פנינו יין פי שלא בו. כן דקדק ב"י [עמוד קמח ד"ה מי; עמוד קמח ד"ה תראה] מלשון הרמב"ם [שם ה. חן שלא הזכיר בנוסח העירוב אדלוקי שרגא. ועיין מ"א [ס"ק יח]: [לא] ויש אוסרין. כמו שכתוב שם [כב. א] ומדליקין כו, ועיין תוספות שם ד"ה ומדליקין כו: [לב] [פנינו בן ואפילו בביתם. כיון שלא עירב הוה ליה לגביה כמו מיום טוב לחול, ב"י [עמוד קמח ד"ה ומ"ש ריבון], ובבבבא [שם יז. א] שחמא קאמר: [לג] ואפילו בביתו. מדקאמר [שם] למאי נפקא מינה לאקנוי כו, משמע דאין צריך אלא לאקנוי ואין צריך דבר אחר, דאם לא כן [א"כ] [איכא] עוד נפקא מינה: [לד] ואם אין בו. שם [כא. ב] מילתא דרב

מחצית השקל

(פ"ק יז) להניחו לשבת. אבל אסור להניחו לחול. דדוקא להניחו לשבת שרי, דהא בשלו בהיתר כשהיה ערוב תבשילין קיים והיה מותר לבשל לצורך שבת, אף על גב דנתכיוון בשעת בישול לצורך יום טוב אין כוונה זו אוסרה, דהא אפילו מעררים ומבשיל ואומר לצורך יום טוב ואחר כך מניחו לשבת היה מותר מצד הדין אלא דנזרו שכל אחד יערים ויתבטל תקנת חכמים שתקנו לערב ערוב תבשילין, ובנזרו דהכא דליכא הערמה מותר להניחו לשבת ולבשל עכשיו לצורך יום טוב, אבל להניחו לחול ודאי אסור דהא לצורך חול לא מהני ערובי תבשילין. וכן אם עשאו לצורך יום טוב ורוצה עכשיו להניח לחול הוי ודאי הערמה ואסור: **(פ"ק יח) מותר** כו. ויבדעת הרא"ש וכן משמע בבבבא כו. דאמרין דף [כא. ב] כ"ב ע"א אמר רב הונא מי שלא הניח עירובי תבשילין אופין לו פת אחת ומבשלים לו קדרה אחת ומדליקין לו את הנר. וכתב הרא"ש ז"ל, ומדליקין לו את הנר דקאמר היינו נר אחד כמו פת אחת וקיתון אחד אף על פי שלא פירש כן, לכן נהגו כשמונחים עירובי תבשילין לומר ולאדלוקי כו. אף על פי שפירשתי לעיל שלא תיקנו עירובי תבשילין אלא לעיקר סעודה, היינו שאין צריך לעשות העירוב אלא מפת ותבשיל שהוא עיקר סעודה, אבל צריך להזכיר כל דבר שאסור לעשות בלא עירוב, עכ"ל הרא"ש. ואם כן ניהו דהה"ר"י ורמב"ם חולקין בזה על הרא"ש וסבירא להו דאפילו להזכיר אין צריך כ"י אם דברים שהן עיקר סעודה דהיינו לאפויי ולבשולי, מכל מקום מודים להרא"ש אם לא עירב כלל אפילו להדליק נר אסור כי אם נר אחד, וכדרייק הרא"ש דמסתמא הדלקת נר דומיא דפת אחת וקיתון אחד: ועוד דבתבשיל כו. ר"ל, אפילו תימא כהב"ח דלהה"ר והרמב"ם דמותר להדליק, מכל מקום גם הב"ח מודה דלא קיימא לן כותיהו אלא שכתב לסמוך עליהם במקום מצוה דהיינו נר שבת, לכן כתב מ"א דהא נר אחד מותר לכולי עלמא, ויותר מנר אחד אין חיוב בשבת. ואף על גב דכל מה שמוסיף נרות הוי שמחה יתירה ושלום בבית יותר כמו שכתוב בסימן רס"ג ספיק ד' [מ"א ס"ק טז]. מכל מקום אין זה כדאי לעבור על דברי הפוסקים האוסרים: **(פ"ק יח) שיתן** כו. במשיכה ולא בקנין סודר עיין מה שכתבתי סימן ש"ו. ס"ק ט"ז. והטעם, דמשיכה אינו נראה כל כך כמקח וממכר כמו קנין סודר, וניהו דאפילו על ידי משיכה אסור מכל מקום לצורך מצוה התורה, מה שאין כן קנין סודר וכמו שכתב המרדכי [ביצה רמז תרעז] ^[10]: **(פ"ק כא) המלאכות**

גליון מהרש"א

[כח] [שם פ"ק יח] **ובן משמע בבבבא**. סוף דף כ"א, אמר רב הונא מי שלא הניח עירובי תבשילין אופין לו פת אחת ומדליקין לו נר. וכתב הר"ש דהיינו נר אחד דומיא דפת, ולפי זה צריך לומר גם נטמא העירוב ולאדלוקי שרגא. ודע דלישנא דאופין לו משמע דוקא על ידי אחרים, אפס הר"ן סוף דף ק"ל [שם יא. א ד"ה מהי [השגח] על מתניתין שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר, שהיא בנמרא דף כ"א [פ"ג], הויס מירושלמי [שם פ"ג הלכה א] דאף הוא עשאו שרי: [טז] [שו"ש בפי' בן אלא שיתן קמחו. דאם אינו מקנה קמחו אסור משום דשלומו של אדם כמותו, הר"ן [שם טז. ג ד"ה אישנא [הראשון]. ואף דקיימא לן [י"ד] סימן קס ספיק טז [נהגה] אין שלום לנזר עבירה, צריך לומר דמכל מקום איסור יא, וכמו שכתוב בט"ז [י"ד] סימן ק"ס ס"ק י"א]: [טז] [מביא פ"ק י"ט] עיין מה שכתבתי, סימן ש"ו. ס"ק ט"ז, בדין קנין בשבת, דאף במשיכה אסור אם לא לנזרך מזה: [כח] [שם פ"ק כאן ובתשובת הרא"ש ב"א. הביאו הט"ז ס"ק י"א, דאסור לשמוע ביום טוב ראשון שחל ביום חמישי לנזרך שבת, אלאה דכיום ששי שרי אף שנטמאת עירוב של הרא"ש אינו מוכיר שמיטה: [כט] [שם] ותצ"ח

ל. מרדכי בפרק ב' דביאה
[רמז מרדכי; שם"ק סימן קנז
עמוד קנז];
ל. ברייתא שם י, א:
י. [ב"י עמוד קנז ד"ה
ירבעה, בדעת] רבינו ירוחם
[נחמד ד ח"ג ל, ב];
ג. שם דף ו' [פ"ה]
בענין דרבינא ודף י"ז
[פ"ה];
נ. ב"י סימן תקכח
עמוד קנ"ה כתב, בשם
הראב"ד בהשגות יום
טוב ו, טו, והר"ן שם ט,
ב דבור ראשון, והרשב"א
בשם"ס ח"ד סימן קמא
ורסג; ב"י שם ד"ה
ומ"ש, בדעת הראב"ש שם
ק"ב סימן ט ודעת
הר"ף שם; ב"י שם ד"ה
כחוב, בשם תרומת הדשן
ח"ב סימן קנ"ה;
נ. ט. טור עמוד קמח;
פ. טור [שם] בשם רבינו
אפרים [ר"ן שם ט, ב דבור
ראשון, בדעת ירושלמי שם פ"ג
הלכה א];
ע. אכע"א שם י, א, ולא
נפשוטא ופסקו הפוסקים
[רמב"ם שם ג, י, רא"ש שם
סימן י, ר"ן שם ג, א דבור
ראשון] לקולא;
פ. שם [ע"ב] בגמרא:

ציונים לרמ"א

(ח) טור [עמוד קמח בשם
מהר"ם מרומנוב] [ח];
(י) הגהות אשרי שם פ"ב
סימן י ד"ה אבל; מרדכי
שם רמז תרעה; ב"י סימן
תקנ עמוד נא ד"ה
ובתשוב"י, בשם מהר"ם
מרומנוב;

מקור:

טוב לחול [שם]. ועוד אומר, מי שמענה בראש השנה צריך ללמוד
כל היום כיון דאינו מקיים מצוה לכל צריך לקיים כולו לה', דבזה
(לד) מודה רבי יהושע לרבי אליעזר [שם פה, ב; ב"ה טו, ב], עכ"ל דיני
מהר"י ווייל (סי"ד) [סימן נה] [ו] [ויסמן טו]. ולפי מה שכתוב סוף

סימן תקי"ב [ב"י עמוד פג ד"ה והא] לא
שרינן לכתחלה משום הואיל, ועיין בתוספות פרק ג' דפסחים

[שם מו, ב ד"ה הואיל (הראשון)]. ומשמע מזה (לד) דאפילו משרתת
אסורה לבשל, דלא כמו שכתב הלבוש סימן (תקצ"ו) [תקנז] [ח]

[פס"ק ב], עיין מה שכתבתי שם [פ"ק א]. וביום טוב שחל להיות
ערב שבת אסור לבשל מיום טוב

לשבת, ואפילו על ידי עירוב לא מהני אלא מטעם הואיל ואי מקלעי
אורחים כמו שכתבתי סעיף א' [ר"ש

הסימן], והכא כיון שהוא אסור לבשל לאחריים לא שייך האי טעמא. ומכל
מקום (לד) אחרים אופין ומבשלין לו:

בג אב נזכר וכו'. כתב ביס של שלמה [ב"ה פ"ב סימן ח וסימן י] אס
עשה מבשלין מיוחד לעירוב מבשלין

או שהפרישו לשם כך, אפילו היה דעתו לכרך עליו ושכת שרי לבשל
דברכות אין מעכבות, ואפילו

הפרישה אשתו שלא מדעתו שרי, עכ"ל. וז"ע, דמי עדיף זה מאלו
אמר ולא פירש המלאכות בהדיא

דאסור כמו שכתב סעיף ב' [בהגה], ומה שכתב דברכות אין מעכבות היינו אס אמר דצין יהא כו' ולא
אמר בהכרח. אף על גב דבעירובי תכרות שרי בדעבד בלא אמירה

כלל [סימן שס"ק כא], התם עיקר הפעולה שישתתפו יחד, אבל הכא אמירה הוא עיקר שיכרוך מנה יפה לשבת, לכן נראה לי דאין
לסמוך על זה. עוד כתב [שם סימן י], האידנא אס שכת אחד ולא עירב

שרי, דהא איתא בנוסח העירוב לנא ולכל ישראל ואס כן כל אחד מערב על כל ישראל. וכן כתב הב"ח [עמוד קמא ד"ה וכשמערב]. ולא
דקדקו יפה במעשי בני האדם, דהא קיימא לן [ל"ה] צריך לזכות " כמו

שכתוב סעיף י', ואין לך אדם שעושה זה אלא הבקי בכך. לכך אין לסמוך על זה, עיין סעיף ט'. בד ויש אומרים דאפי"ו כו'.
עיין סימן תק"ג [פס"ק א בהגה] דאפילו ביום טוב דעלמא שרי:

בה בעירוב זה כו'. [ומבדק בתחלה] (ש"ג) [תחת ישרים] דך
תמים י, א בדפי הספר [ח]. בו ויש אומרים דאי לית ליה כו'.
ויס של שלמה [שם סימן יד] וב"ח [עמוד קמח] פסקו כסגרא ראשונה,

וכן כתוב בפסקי מהר"א [תרומת הדשן ח"ב סימן קנ"ה] [ח]. בו או בשוגג. קשה מאי קא משמע לן רמ"א, כיון דבמזיד שרי כל שכן
בשוגג. וביס של שלמה [שם סימן י] כתב ומכל מקום בשוגג דאיכא

למיחש שיש הערמה בדבר שאומר שוגג הייתי ועבר ואפה במזיד יש לקונסו דמי להערמה ואיכא למיחש שיעבור תדיר, ומשום הכי כתב
האור זרוע [הלכות יום טוב סוף סימן שמג] הכל לפי ראות עיני החכם,
עכ"ל. ואפשר דבא רמ"א לאשמעינן דבשוגג שרי בכל ענין, דלא

כא (לח) אם נזכר שלא עירב קודם סעודת

שחרית י"ב יבשל הרבה בקדרה אחת

(יב) ויותר לשבת: הגה [ל"ט] (ח) והוא הדין שיוכל לילך
מבעוד יום לחדר נזר דלוק לחפש איזה דבר ויניחנו דולק

עד הלילה: " בד [ח] ויש אומרים דאפילו לבשל במה קדירות מותר בין שקודם אכילה הוא (ב) והוא
שיאכל מכל אחד (ב) ואחד:

כב [ח] אם נזכר ביום טוב ראשון שלא עירב
אם הוא (כא) ביום טוב של ראש השנה אינו

יכול לערב על תנאי י"ב אבל אם הוא ביום טוב של גלויות
יכול לערב בתנאי י"ב אם היום קודש איני צריך לערב ואם היום חול

בה (כא) בעירוב זה יהא שרי לן לאפויי ולבשולי וכו' ולמחר אין צריך
לומר בלום כו [ח] ויש אומרים דאי (אית) [לית] [ח]

ליה מידי דבשיל מאתמול (כב) לא מהני תנאה: בג
[ח] אם עבר במזיד [הגה] בז [ח] או בשוגג: ובישל במה קדירות שלא לצורך יום טוב
מותר לאכלן בשבת או בחול:

כד [ח] אם הערים לבשל שתי קדירות לצורך היום כח (כב) והותר אחת לצורך מחר
אסור לאכלה:

ממנו והוא עצמו משיס אל לבו ושב הלכך לא מיעקרא תקנת עירוב, אבל מערים סבור לעשות בהיתר ואחרים לומדים ממנו ומיעקרא
תקנת עירוב, הלכך קנסוהו רבנן, עכ"ל. וקשה במה שכתב כאן

השו"ע דהערמה בשתי קדירות אפילו לצורך היום אסור, והיינו על כרחך
קודם האכילה, ולעיל סעיף כ"א הביא יש אומרים דמותר קודם האכילה
מטעם שיאכל מכל אחד. ואף על גב דגם הטור כתב

כאן [עמוד קמח] כן, לא קשה מידי, דהטור לא סבירא ליה הך תקנתא דאכל
ממנו מעט וכמו שכתב בסימן תק"ג [עמוד ג] דאין לך הערמה גדולה
מזה, אבל השו"ע שפסק דמהני, למה אסר כאן. ואין ראוי

לומר דכאן חזר מדעת יש אומרים שהביא בסמוך, גם אין לומר דכאן
אסר אס לא אכל מעט ממנו דאס כן לא היה לו לומר אסור, אלא יאכל
ממנו מעט, ותו דלעיל היה לו לומר ואס לא (אכל) [אכל] [ח] אסור. ותו דצין זה ודאי שקר שיהיה אסור מחמת שלא

אכל, כיון שעל כל פנים הבישול (י) היה בה בהיתר וכמו שכתבתי בסעיף
(י"ט) [כא] [ח] [פ"ק ב]. על כן נראה לי דכאן מייירי במבשל מין אחד
בשתי קדירות, דבזה לא מהני מה שרואה לאכול ממנו מעט דהא טעם אחד
לשניהם, אבל באמת אס יש שינוי ביניהם בטעם מהני אפילו בשתי קדירות
קודם אכילה הערמה זו לאכול מעט ממנה כמו שכתבתי. וחילוק זה כתבתי גם בסימן תק"ג
[פ"ק ה] בסיעתא דשמיא והוא נכון:

ערך לחם למהריק"ש
סוף פ"ה כא [ויותר לשבת]. ויכול לחפש בחדר איזה חפץ נזר מבעוד יום ויניחנו דלוק
סוף: סוף כב במזיד וכו'. או בשוגג: סוף: סוף כד בעירובי [ח] עירובי מבשלין ספק חששה:

גליון מהרש"א
אסורה. דלא שייך לומר טעם שני דהא רשות אחר עליה, מכל מקום אסור מטעם
ראשון: [ח] [שם] אחרים אופין ובש"ל יז. להמתנה. ומשמעת המג"א
שאין צריך להקנות קמחו כמו בסעיף כ', כיון דלא פשע במה שלא הניח [ח]
[ח] [שם פ"ק ב] עיין סימן תק"ג. עיין ט"ז [כאן] סוף הסימן:

(יב) ויותר לשבת. ב"ש"י [שם י, ב ד"ה שלא] כתוב אפילו לחול
שרי, דלעיל [שם פ"ה] ממלאה אשה קדירה בשר כו': (ב) והוא
שיאכל מכל אחד. נראה לי דודאי לכתחלה קאמר כן דצריך
שיראה לכל שאוכל ממנו ביום טוב, אבל אם אירע שלא אכל כלל

ממנו אחד אינו אסור לשבת, כיון שעל כל פנים בשעת הבישול נכתבין
לאכלו היום הרי היה מעשה שלו בהיתר, ומה שלא אכל אחר כך אין

זה גורם אסור דאף בתבשילי יום טוב הרבה פעמים אדם מניח קדירה שלימה ואין טועמו מחמת
שביעתו. ובסימן תק"ג כתב ב"י [עמוד ג ד"ה כתב] בשם ריב"ש [סימן

רנד] דאפילו לאחר אכילה אס עבר ובישל בהערמת כזית אין לו דין
מערים לאסור, וכן פסק שם בשו"ע [פס"ק א], כל שכן כאן דהוא מבשל

בהיתר קודם האכילה. ועיין מה שכתבתי בסוף סימן זה: (כא) ביום טוב של ראש
השנה. לפי ששני הימים של ראש השנה כיומא אריכתא הם, ולא

משום ספיקא דיומא כשאר ימים טובים: (כב) אם הערים כו'. פירש רש"י [שם י, ב ד"ה ואס וד"ה

שאין] דמשום הכי האמירו בהערמה טפי מעבר במזיד, דאחמור בזה מילתא שלא לעקור תורת עירוב,
דאלו מזיד רשע הוא לעבור על דברי חכמים ואין אחרים לומדים

ממנו והוא עצמו משיס אל לבו ושב הלכך לא מיעקרא תקנת עירוב, אבל מערים סבור לעשות בהיתר ואחרים לומדים ממנו ומיעקרא
תקנת עירוב, הלכך קנסוהו רבנן, עכ"ל. וקשה במה שכתב כאן

השו"ע דהערמה בשתי קדירות אפילו לצורך היום אסור, והיינו על כרחך קודם האכילה,
ולעיל סעיף כ"א הביא יש אומרים דמותר קודם האכילה מטעם שיאכל מכל אחד. ואף על גב דגם הטור כתב

כאן [עמוד קמח] כן, לא קשה מידי, דהטור לא סבירא ליה הך תקנתא דאכל ממנו מעט
וכמו שכתב בסימן תק"ג [עמוד ג] דאין לך הערמה גדולה מזה, אבל השו"ע שפסק דמהני, למה אסר כאן. ואין ראוי

לומר דכאן חזר מדעת יש אומרים שהביא בסמוך, גם אין לומר דכאן אסר אס לא אכל מעט ממנו דאס כן לא היה לו לומר אסור, אלא יאכל ממנו מעט, ותו דלעיל היה לו לומר ואס לא (אכל) [אכל] [ח] אסור. ותו דצין זה ודאי שקר שיהיה אסור מחמת שלא

אכל, כיון שעל כל פנים הבישול (י) היה בה בהיתר וכמו שכתבתי בסעיף (י"ט) [כא] [ח] [פ"ק ב]. על כן נראה לי דכאן מייירי במבשל מין אחד בשתי קדירות, דבזה לא מהני מה שרואה לאכול ממנו מעט דהא טעם אחד לשניהם, אבל באמת אס יש שינוי ביניהם בטעם מהני אפילו בשתי קדירות קודם אכילה הערמה זו לאכול מעט ממנה כמו שכתבתי. וחילוק זה כתבתי גם בסימן תק"ג [פ"ק ה] בסיעתא דשמיא והוא נכון:

ערך לחם למהריק"ש
סוף פ"ה כא [ויותר לשבת]. ויכול לחפש בחדר איזה חפץ נזר מבעוד יום ויניחנו דלוק סוף: סוף כב במזיד וכו'. או בשוגג: סוף: סוף כד בעירובי [ח] עירובי מבשלין ספק חששה:

גליון מהרש"א
אסורה. דלא שייך לומר טעם שני דהא רשות אחר עליה, מכל מקום אסור מטעם ראשון: [ח] [שם] אחרים אופין ובש"ל יז. להמתנה. ומשמעת המג"א שאין צריך להקנות קמחו כמו בסעיף כ', כיון דלא פשע במה שלא הניח [ח] [ח] [שם פ"ק ב] עיין סימן תק"ג. עיין ט"ז [כאן] סוף הסימן:

גליון מהרש"א
אסורה. דלא שייך לומר טעם שני דהא רשות אחר עליה, מכל מקום אסור מטעם ראשון: [ח] [שם] אחרים אופין ובש"ל יז. להמתנה. ומשמעת המג"א שאין צריך להקנות קמחו כמו בסעיף כ', כיון דלא פשע במה שלא הניח [ח] [ח] [שם פ"ק ב] עיין סימן תק"ג. עיין ט"ז [כאן] סוף הסימן:

גליון מהרש"א
אסורה. דלא שייך לומר טעם שני דהא רשות אחר עליה, מכל מקום אסור מטעם ראשון: [ח] [שם] אחרים אופין ובש"ל יז. להמתנה. ומשמעת המג"א שאין צריך להקנות קמחו כמו בסעיף כ', כיון דלא פשע במה שלא הניח [ח] [ח] [שם פ"ק ב] עיין סימן תק"ג. עיין ט"ז [כאן] סוף הסימן:

יד אפרים

שלחן ערוך השלם <מהדורת פריעדמאן> - ח א"ח ח (תצה - תקפ) קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס: 237 הור

פרי מגדים

משבצות זהב

תקבה (**א**) **אבץ** **עירובי**. עין ט"ו. למיקנא ביתא במקום העירוב כאלו דר שם, לא:

הגהות רעק"א

תקבה (א) (פניא ס"ק ב) **דעירוב תבשילין אין מתיר אלץ צרכי סעודה**. לנאורה היה נראה ליתן טעם אחר, דעירוב תבשילין איט מתיר רק מה דמותר ביום טוב לעשות לעורך עלמנו מותר לעשות לעורך שבת, וגם דאפשר שיהיה לעורך יום טוב אם יקלטו לו אורחים, אבל לענין עירוב דלא משכמת דבר זה לעשות לעורך יום טוב עלמנו דעירובי תנרות ^[1] להיתר יום טוב לרך להיות קודם יום טוב, וגם המעשה דעירוב נידחל איט לעורך היום, דלא יהיה הטלטול ביומו כיון דלא היה מערב קודם, כהנאי גונא דודחלי לעורך שבת הוא אין עירוב תבשילין מתיר, ודו"ק. ויש לי לעשות סמוכים לזה מדאמתן צביה דף כ"ב א' שאני הטמנה דמוכח מלמא דלדעת השבת קענד, הרי כמה דמוכח דלעורך השבת עביר לא מתי עירוב תבשילין, ואף דקיימא לן [סוּתן חקם שפ"י יז] דגם להטמנה מהני עירוב תבשילין, מכל מקום יש לומר דנשטמנה אין מוכח כל כך דלעורך שבת עביר, אבל הכא לענין עירוב תנרות ^[1] דודחלי לא שייך לוימא, קיימא הסברה כיון דעכר להדיא דלעורך שבת לא מהני עירוב תבשילין. ונסיקא דכ"ה [שם] תמוה לי כמה דמטי דעירב לוח ולא עירב לוח, הא הטמנה עצמותה ליכא מלאכה, אלא מה דאסור בשבת להטמין בליתו מוסיקי הכל היינו משום דשמא ימצא קדירות לזנות וירמיסנה, ואם כן הכא ביום טוב אמאי לא יטמין, הא אף אם ירמיסנה הא לגבי מלאכה הרמיסה דהיא בשל מותר מלך עירוב תבשילין, דנישל מנעוד יום, וע"ש:

[סימן ב עמוד צד] דאף רבי יוסי [שם] מודה בקביעות סעודה דאסור ממנחה ולמעלה, שבת, וקאמר שם להפסקה, שמע מינה דבתחלה מודה רבי יוסי דאסור, והא דקאמר אוכל הולך דש תשתקין היינו בלא קביעות סעודה. ושם משנה שבת ויום טוב, כמו שכתוב שם בברייתא, ע"ש: [ה] שזוהי בו, לשון הרמב"ם בפרק ל' מהלכות שבת [הלכה א-ד] ארבעה דברים נאמרו בשבת, שנים מן התורה ושנים מדברי סופרים והן מפורשים על ידי הגבאים, שבתורה זכור [שמות ב, ח] ושומר [דברים ה, יב], ושנתפסרו על ידי הנביאים ככור ועונג, שנאמר [ישעיה נח, יג] וקראת לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד, איהו כבוד כו' שימנע אדם מן המנחה ולמעלה מלקבוע סעודה כו'. וד"ל, עונג הוא בשבת עצמו, וכבוד הוא בערב שבת, וכן כסות נקיה, ע"ש. והוה שנאמר בשבת ענג, וביום הכיפורים כבוד לבד, וכנזכר לעיל [ס"ק ג]: [ו] מיהו אם בו, דאפילו אם הוא חול אין אסור אלא לקבוע סעודה. ועיין מ"א [ס"ק ב] שכתב דמהר"ל אדיל לשיטתו כו'. ודבריו צ"ע, דהא אמרינן בהרי"א בנמרא משמע שעול ולמעלה כו' [שם צט, ב], לא קשיא כאן קודם תשע חי [שם ק, ב], ודוקא בערב פסח סבירא ליה להר"ן [שם ק, א ואיכניא] דסמך למנחה גדולה, דפסק הבעיא [שם קז, א] לחומרא, ע"ש, אבל הרב [מהר"ל] מירי במי ששכח עד מנחה קטנה, וכן הוא במהר"ל [הלכות יום טוב עמוד קסדקסח] וד"ל בקיצור, נשאל ממהר"ל על סעודה שלישית בשבת ערב יום טוב ושכחה עד אחר מנחה קטנה אם מותר או מצוה לעשותה בפת, או במיני תרגימא. והדעת נוטה לעשותה בפת, אף על גב דהא דאמרין [שם ק, א] הלכה כרבי יוסי [בערב שבת], דוקא לאפסוקי אבל לאתחולי אסור, מכל מקום בחל בשבת עשה דשלש סעודות דוחא לתיאבון שהוא מדרבנן, דאי הוה דאורייתא [הל"ל] [נהו ליה] להפסיק אפילו בערב פסח ^[2]. והשיב, דע דשלש סעודות גם כן דרבנן, ומה שכתוב [שם קז, ב] שלש היום [שמות טז, כח] אסמכתא היא, וראיה מדפסק ר"ת דנייהן חייבות בשלש סעודות שאף הן היו באותו הנס, כמו שכתבו הר"ן [שם מד, א ר"ה וכתב] והמרדכי בפרק כל כתבי [שם רמו צעז] משמו, וזה לא שייך כי אם בדרבנן, ועיין תוספות דפסחים ק"ח ב' ד"ה [היו] [שאף] כו'. ומה שכתבת דלא שריא לאתחולי, ליתא אלא להלכות גדולות [סימן ב עמוד צד], אבל שאר פוסקים חולקים, אלא שהמרדכי [שם דף לו, ד] מיישב דברי הלכות גדולות ומסיק דיש להחמיר שלא להתחיל, והוכיח דאשתלי ולא עבר שלש סעודות כדאי הם הני ברואתא לסמוך עליהו בשעת הדחק ובפת מלעשות במיני תרגימא, וד"ל, דלדעת התוספות וינאם ע"כ, ב ד"ה מתי: סוכה כו, א ד"ה כתיין] אנו יוצא בהן, כמו שכתוב בסימן רצ"א סעיף (ר') [ה] [וסיף דייטן]: [ז] ומצוה ל"זש בו, ירושלמי פרק קמא דשבת [הלכה ג] רבי חיאי מקיד לרב, אין אתה יכול למילך כולי שאת בטערה אכול, ואי לא, אכול שב יומא בשאת. וכתב רא"ש בסוף ראש השנה בשם ראב"יה [סוף חקטן] שכלתי שאולי ימים בין ראש השנה ליום הכיפורים, כתב המרדכי ריש ראש השנה ^[3] ואמר שבעה, לפי שבראש השנה לא היה צריך להזהיר, שהכל לשון בביתיה לכבוד יום טוב: [ח] [ישעיה] וחייב לצבוע בו, שגם ביום טוב לא היה יורד מן כמו בשבת, כמו שכתבו תוספות ריש יו"ט [מצה] ב' ב' ד"ה והיה, בשם מכילתא [פרשת בשלח ספסא דוייע פ"ד] לא יהיה בו [שמות טז, כז], לרבות יום טוב, וכן משמע שם בנמרא, ועיין תוספות שם: [ט] ודקבוע, כמו שכתוב בפרק ו' דברכות [מב, ב] לא שנו אלא בשבתות וימים טובים שאדם קובע סעודתו על היין: [י] ובגדי יום טוב בו, ירושלמי פרק קמא דקדושין הלכה (ה') [ד] האחין שחלקו חולקין מה שעליהן ואין חולקין לא מה שעל בניהן ושעל בנותיהן כו', בראיה להשתמש בחול, אבל בראיה להשתמש בגרל מביאין לאמצע וחולקין, רבי מנא אמר כלי גרל חולקין, כלי שבת צוביכה:

מחצית השקל

תקבם (ריש סימן) **ברמב"ם** כו'. **בשבדא דרבי אליעזר**, הוא ריש פרק ב' דביצה: וגם רב לא בו, ביצה דף ד': ולי נראה דהאינא בו, דוקא בימי השי"ס שהיו דורשים דינים תוך הדרשה, וכמו שכתבו ר"ל, דוקא בימי השי"ס שהיו דורשים דינים תוך הדרשה, וכמו שכתבו במסכת כריתות דף י"ג ע"ב אהא דרב לא מוקי אמורא מיומא טבא לחבריה משום שכרות ושכור אסור להורות, ופרין וניקו אמורא ולא לזרי, ומשני כל היכי דתיוב רב אי אפשר בלא הוראה. אבל עכשיו דאין דורשין דינים מוטב לדרוש אחר כו': (פ"ק ב) מיהו כו'. ואולי לשיטתיה בו, ר"ל, למנחה אין ברייה כי אם להתיר לאכול אחר זמן איסורו דהיינו אחר זמן מנחה, ולכן לא הותר לו אי אם מעט פת, דהיינו מעט יותר מכביצה דהוא שיעור סעודה שלישית כמו שכתוב ריש סימן רצ"א: אבץ אנן בו עד מנחה קטנה כמו שכתוב סימן רמ"ט. ואף על גב דבערב סוכות כתב בסימן [ת"ל"ט] סעיף ג' בהג"ה דלא יאכל מחצות היום ואילך, ע"ש הטעם, מכל מקום הכא ודאי לא איירי בערב סוכות, דהא השו"ע מירי בערב יום טוב ראשון, ואי אפשר שיתול שבת בערב סוכות דאם כן יום א' דסוכות ביום ראשון והא קיימא לן [סימן תכח ס"ק א] לא אד"ו ראש. וגם בערב פסח (ועיין בחק יעקב סימן תע"א ס"ק א) על כרחך לא מיירי, דאז אי אפשר לקיים סעודה שלישית בפת כמו שכתבו סימן תמ"ד [סעיף א], אלא על כרחך מיירי בערב שבועות דוקא, ועל זה כתב רמ"א ואסור לאכול בו כמו בערב שבת, ולכן הקשה מ"א דבערב שבת מבורא סימן רמ"ט דמותר עד זמן מנחה קטנה, ואם כן יוכל לאכול סעודה שלישית בזמן היתר דהיינו אחר זמן מנחה גדולה וקודם זמן

השבת שלמה

תקבם שריע שפ"א א פחות יום טוב לחלקו וכו'. י"ב, הנה נדון אם חייבין לטיר את עלמנו כרגל בזמן הזה, האריך בשו"ת שאלת אליהו [סימן טז] שאני טוב בזמן הזה. ולפענ"ד ה"א ש"ס מפורש בנדרות פרק ג' דף כ"ב ע"כ דרב תמא הוה טעיל כל מטלי וימא דספסא ולית הלכות סומייה, וקשה, מידי דהלכה כרבי יהודה בן מנחיה [שם ג"א] אכתי נלאי כפי לרך טעילה סמוך לרגל מנח הנה, ועיין חק יעקב [סימן חט"ק ב] מה שכתב ^[4] דמיט אדם לטיר

יד אפרים

תיקנות

תקבה (פניא ס"ק א) וסימן שפ"ו שפ"ח י"ד, כצ"ל. וד"ל כמנ"א שם ס"ק ב':

עשרת זקנים

תקבה [א] יום טוב אין צריך שירובי הצירות בו אבץ עירובי תחומין בו, ואם עירב אז מותר לטלטל כל דבר שהוא לצרכו קצת עד מקום שיכול לילך שם:

[ב] יבול אצרב שירובי הצרות בתנאי בו, דווקא בזמן שבת דין מקרישין על פי הראיה, אבל האיראן שבני ארץ ישראל סומכין על פי החשבון ואין אנו עושין שני ימים מספס אלא משום מנהג אבותינו בידינו, לסיכך אין מערבין בתנאי בזמן הזה, לא עירובי הצירות ולא עירובי תחומין ולא עירובי תבשילין ולא תחופי מבוואת [כן כתב הרמב"ם יום טוב ו, דייטן]. וכתב על זה הטור, ואודניו אבי הרא"ש דיל לא כתב כן, מרובך [פ"ה פ"ד סימן ט] סתם בלשון התלמוד [טז, א] ^[1234567] דבשני ימים טובים של גליות ומערב ביום טוב ראשון ומתנה, ולא כתב תחת דהרמב"ם, אלמא תומס העיקר כדעת החולקים עליו, כיון דרשלו מתם הדרתו במנהג אבותיהם כו' [שם ג, ז], לית לן לאחמורי שפי מנייהו, וכיון דאיתנו מצי מתנו אנון נמי מתנין:

תקבם [א] וחצי לאבייה ושתיה. אומרים שצריך לעשות ביום טוב שלש סעודות [כן כתב הרמב"ם שם ג, ט], והטור [עמוד קמ] כתב בשם אביו הרא"ש שלא נהג כן. ומצוה לאכול בשר ולשתות יין [רמב"ם יום טוב ג, יט]. אף על גב דאיתא בערכי פסחים [קט, ב] בזמן שבת המקריש קיים אין שמחה אלא בבשר ועכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה אלא ביין, משמע דמיין ביין בלא בשר, מכל מקום סבירא ליה שאוכלין בשר ממתינין פרק אחת ואת בנו [פולין פ, ב] בארבעה פריקים המוכר בהמה לחבירו צריך להודיע כו', וגם בארבעה פריקים אלו משחיטין את הטבח בעל כרחו, ושום לעשות סעודות כדפשיש רש"י [שם ד"ה כ"ט מנ], אלמא דאיכא נמי שמחה בכשר אף על פי שאינו שלמים [ב"ח עמוד קמ ד"ה סכא]:

הגהות והערות

- ↑ תיקן ע"פ דמשק אליעזר:
- ↑ תיקן ממנהדרות מלפא מקמ"ה:
- ↑ תיקן ע"פ לשון ים של שלמה שם, ויש לזיין דמנהדרות אמ"ד מ"פ הנושא "חלוצי":
- ↑ בשם הנ"מ שם ריש הקומין:
- ↑ תיקן ממנהדרות אמ"ד מ"פ:

[ה] בן הוא במהר"ל. אולם דמשק אליעזר הגיה דל"ל "בערב שבת": [ו] ב"ה במדבר דפוס קושטא. אולם לפעמי הוא גרין סוף ראש השנה ד"ה נרמקין ביוזמותי: [ז] בן הגיה ערך לחם, וכן הוא גבי' [עמוד קנב ד"ה כתנו] בשם הגהות מיימוניות [יום טוב ו א' ח' כ], וכן הונה במנהדרות ויעליאם שני' ובמקמל דפוסים. ממנהדרות קרלאף ש"ל הנושא "יחיי יומר טובים משל שבת", וכן הוא בנרוב המנהדרות:

ו. טור [פמ"ד קנ"א] בשם הרמ"ש וכן כתב הטל בו [סימן נ"ח, ד]:
 ת. לשון הרמב"ם בפרק ו' [שם הלכה י"ח] מנבייתא דפסחים דף ק"ט [ג"פ]:
 ח. רמב"ם שם הלכה י' [שם הלכה כ"א]:
 ט. הרמב"ם שם [הלכה כ]:
 י. שם [הלכה כ"א]:
 (י) דין מלאכה בערב יום טוב מן המנחה ולמעלה כמו בערב שבת ולינתו לעיל בסיומן רנ"א:
 תקל"ח. הכ"י [ד"ה ולינתו] [דף הכריע מהא דחגיגה דף י"ח ג"פ] כהן רבואתא [טור סימן תקל"ח פמ"ד קט, דעת הר"ף: מרדכי מופד קטן רמז תפ"ה, בשם הר"א ממין ידלים השלם ט"ף סימן דס] דאסור מלאכה בחול המועד הוא מדאורייתא והמורה מקרה לחכמים, כמו שכתב רמ"א כהנ"ה:
 ציונים לרמ"א
 (ה) גמרא פרק הקורא עומד [מגילה כג, א ונרש"י] שם ד"ה כ"ט [ט]:
 (י) דרכי משה סימן רפח אות ב בשם מרדכי ביצה רמז תרסט:
 תקל"ח (י) ב"י ד"ה ולע"ד:

הנהגות והערות

הנהגות והערות

(ז) בפרק היום פדר הנהגת האדם נראה שנהג כתב כן לענין סעודה שלישית בשבת שהוא ערב יום טוב, אך בסוף פדר חג הסוכות כתב דביום טוב לרין לשבת ולקטוע סעודה שלישית, ועיין כף החיים [סי' כד] שכתב דהמג"א לא ראה דברי פדר היום כשרשם, אלא ממה שכתב המנחת הגדולה בקיצור:
 (ח) ביום של שלמה לא הביא את היר"ו, ובאמת נרדט ירושם [נתיב ד ס"ג לג, ב] הביא בשם ספר המלכות דלרין לאסול ביום טוב שלם סעודות, ועיין פתחי עולם ומועדי השלחן [סי' ו] מה שהגיה בדברי המג"א דל"ל, "אלא בסדר היום כתב דראוי לכל שבת ויום טוב לסעוד כהם שלם סעודות, וכן כתב רד"ט ירושם בשם ספר המלכות, על כן טוב שאלא פירות בסעודה שלישית, והכל כן כ"י בנכנסת המזון (יש של שלמה) ומכל מקום וכו'":
 (ט) כ"ה בירושלמי דסור, ולפינו הוא הלכה ה:
 (י) אור"ח שם כתב כן לגבי ראש השנה, ולאפוקי משאר ימים טובים, אלא בסוף דבריו ל"ן לתם שכתב סימן תרמד:

[א] ייין דרכי משה סוף הסימן ומג"א סימן תקס"ט כ"ב: [ב] נוסף ע"פ תוספות יום טוב [מהדורת חכמת שלמה] כאן: [א] "באורה צ"ל סוף סימן תקל"ב:

ה וי"א נהגו לעשות. (י) וכן משמע בסוכה פרק ב' [ס, א] דל"ן חייב לאכול אלא שתי סעודות, וכן כתב התוספות יום טוב פרק ה' דמעשר שני משנה י' [ד"ה במנחה], אבל בסדר היום " כתוב טוב שאלא פירות בסעודה שלישית, והכל כן [סימן נח י, ד] כתב שמה נחשט המנהג לאכול ביום טוב תבשיל אחד יותר, שיחשב כמקום סעודה שלישית, ואף על פי שאין מפקסין בנכנסת המזון, רי"ו [י] (יש של שלמה שם). ומכל מקום כשחל יום טוב בשבת אין לסמוך על זה: ו מאהרין לבוא. חוץ מראש השנה שמשימין לבית הכנסת, וצ"ח סימן תקפ"ד [ד"ה שסרית] ו בסיומן תרמ"ד כתב דהאידנא שמאריכין בפיוטים משמין ככל יום טוב, עכ"ל. כלומר, דרש"י [מגילה כג, א ד"ה ביו"ט] פירש הטעם דמאחרין כדי לטרוח בסעודת יום

שאין השחוק וקלות ראש שמחה אלא הוללות וסבלות ולא נצטוינו על ההוללות והסבלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר:

י. [טו] (ז) חייבים בית דין להעמיד שומרים ברגלים שיהיו משומרים ומחפשים בננות ובפרדסים ועל הנהרות שלא יתקבצו שם לאכול ולשתות אנשים ונשים ויבואו לירי עבירה וכן יזהירו בדבר זה לכל העם שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם בשמחה ולא ימשכו בין שמא יבואו לירי עבירה אלא יהיו בולם קדושים (*):

הלכות חול המועד

סימן תקל

א. חול המועד (א) [א] חול המועד (א) אסור בקצת מלאכות (ב) ומותר במקצתן: הגה א (א) [א] לפי זורח הענין שהיה נראה לחכמים להמיר:

שערי תשובה

(ה) חייב אדם. עיין בשאנת אריה מסימן ס"ה עד סימן ס"ט העלה דמצוה של שמחת יום טוב הוא מצות עשה מן התורה אפילו בזמן הזה ונהוגת גם בנשים, ואף שאין לנו קרבנות אפשר לקיים בשאר שמחות, ומכל מקום בליל ראשון של יום טוב שאין שמחה לפניו אין מצות שמחה נוהג בו מן התורה רק מדרבנן. ומדברי המג"א סימן תקמ"ו ס"ק ד' נראה שגם לילה ראשונה חייב שמחה מדאורייתא, ע"ש. ועיין שם [סימן טו] שכתב דהא דאמרין [ראש השנה טו, ב] חייב אדם לטוהר עצמו ברגל, אינו נוהג בזמן הזה, ע"ש. ועיין בשו"ת יד אליהו סימן ס"ח שבספר בית הלל הקשה ביו"ד סימן (שע"ב) [שע"ג] [סי' א] שכל הפוסקים השמיטו דין דש"ס יבמות [כט, ב] ורש"י ד"ה ולא מיטמאת דארוסה לא תטמא לו ברגל, וגם דנשים מחוייבים גם כן לטוהר ברגל, וגם גוף הדין שחייב לטוהר כ"י. ובדי אליהו כתב גם כן שאינו נוהג בזמן הזה, וכתב שכן מוכח ברמב"ם פרק (י"ד) [טז] מהלכות טומאת אוכלין [הלכה י], ע"ש. ועיין בשו"ת נודע ביהודה מהדורא תניא [א"ח] סימן צ"ד בענין הקבלת פני רבי ברגל, כשאינו הולך בלאו הכי ללמוד ממנו רק להקביל פניו אין חייב בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין אנו יכולים לעלות ולראות להקביל פני הרב והשו"ע, ע"ש: (ז) חייבים בית דין כ"י. עיין בזכרון יוסף [סימן יו] שחייב כל מורה בעירו לבטל הרקודין ומחולות ביום טוב, כדאיתא בסימן (שצ"ט) [שלט] [סעיף ג] ותקב"ד [סעיף א], אף בלא כלי שיר, ובחורים ובתולות אפילו בחול המועד צריך למחות בכל כחו, אפילו על חתונות יש לאסור, וכן תקנו בכמה מקומות והטילו קנס גדול על העובר על זה, ע"ש. ועיין בשו"ת חכם צבי סימן ק' דאפילו אבל לא לילמד דברים הרעים, ומכל שכן שאר כל אדם, והבאתי דבריו לקמן סימן תקמ"ח ס"ק ה', עיין שם:

לבושי שרד

תקל (א) מציא משמע דבבירא ליה שמלאכת חול המועד דאורייתא וכו'. מדכתב שהיה נראה לחכמים להמיר, ואילו להאומרים דמן התורה מותרין כל המלאכות היה ליה לכחוב שהיה נראה לחכמים לאסור: (ב) שם ש"ב

גליון מהרש"א

[ה] [שם סי' ה] וכן משמע בסוכה פרק ב', דף כ"ז א' רבי אליעזר אומר י"ד סעודות חייב לאכול בסוכה, ואלי היה חייב ט"ו הוי. וקשה, ועדיין הא"ק נח"א הא אי אפשר דליכא שבת בתוך ימי החג, שער המלך הלכות סוכה פרק (י') [ו] הלכה ו' עלה ע"ה דף א' ע"א [פמ"ד רסט דטור ראשון]:

טוב קודם שילכו לבית הכנסת, והאידנא יכולים להכין בעוד שמאריכין בניגונים ופיוטים: ז ומאחרין לעצמם. יש לגעור בחזנים המאריכים יותר מחצות, דהיינו י"ח שעות מחצות הלילה, כמו בשבת (יש של שלמה כ"ה שם סימן ד). ולפי מה שכתבתי סימן קצ"ו [פ"ק א] משמע דחשיבין שעות זמניות, דהיינו חצי היום, וכן עיקר: ח וחייב להאכיל וכו'. ועיין צוהר ויחזי פ"ה, ב' שהפליג בעונש מי שאינו נותן לעני מסעודתו ביום טוב, רחמנא ליגלן:

תקל א. דפי צורך הענין וכו'. (ב) משמע דסבירא ליה שמלאכת חול המועד דאורייתא אלא שמקנן לחכמים. והצ"ח [ד"ה חול] הכריע כהרמב"ן [מועד קטן ד"ה ט"ז א"ר] (ג) שכל שאינה צורך המועד ואינה דבר האסור אסור מדאורייתא, ע"ש.

שאין השחוק וקלות ראש שמחה אלא הוללות וסבלות ולא נצטוינו על ההוללות והסבלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר:

ועל הנהרות שלא יתקבצו שם לאכול ולשתות אנשים ונשים ויבואו לירי עבירה וכן יזהירו בדבר זה לכל העם שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם בשמחה ולא ימשכו בין שמא יבואו לירי עבירה אלא יהיו בולם קדושים (*):

באר היטב

(ה) מאחרין. חוץ מראש השנה, [מ"א ס"ק ו], עיין סימן תקפ"ד סוף סעיף א' [נהגה]: (ז) הענינים. עיין זוהר פרשת (פנחס) [יתרו] שהפליג בעונש מי שאינו נותן לעני מסעודתו ביום טוב, רחמנא ליגלן, [מ"א ס"ק ח]. ומי שמתענה ביום טוב לרין ללמוד כל היום, או לומר תמיות, [אליהו וט"א ס"ק ג] בשם מהר"י וי"ל דיעין והלכות אות טו [א]: (ז) ושותה. אפילו אם הוא נעל משונה ומסנף עצמו בכל ימות השנה שלא לאכול בשר ושלא לשחות יין, בשבתות וימים טובים ומנוחה ופורים חייב לאכול ולשחות, בית יעקב סימן ע"ג. ועיין במהרימ"ט [שו"ת מהרי"ט] חלק ב' חלק א"ח סימן ח':

תקל (א) אסור. ומציא לכבד חול המועד כמאכל ומשחה ובכסות כשאר יום טוב. ומהר"ל לנכס בגדי שבת. ועונש המנוה את המועדות, פירש רש"י חול המועד. ומנוה לאכול פ"ה, מ"א. כתב הכנסת הגדולה בשם הרשד"ם אם הוא מקום שנהגו להקל אפילו בדבר שאינו אכ"ל ונא חכם ואסור להם אפילו דבר אכ"ל, אין לחכם אחר להמיר להם, [מ"א], ע"ש:

ומכל מקום נכון הוא לעשות כן אבל אין חייב בזמן הזה, לכן השמיטו בעירו לבטל הרקודין ומחולות ביום טוב, כדאיתא בסימן (שצ"ט) [שלט] [סעיף ג] ותקב"ד [סעיף א], אף בלא כלי שיר, ובחורים ובתולות אפילו בחול המועד צריך למחות בכל כחו, אפילו על חתונות יש לאסור, וכן תקנו בכמה מקומות והטילו קנס גדול על העובר על זה, ע"ש. ועיין בשו"ת חכם צבי סימן ק' דאפילו אבל לא לילמד דברים הרעים, ומכל שכן שאר כל אדם, והבאתי דבריו לקמן סימן תקמ"ח ס"ק ה', עיין שם:

שאינה צורך המועד. וזה שט"ה שלישית דמן המורה כל צורך המועד אפילו אין אכ"ל, או אכ"ל אפילו אין צורך המועד, שרי בכל אופן, וינהג ים קלה שאסרו רבנן:

תקל (א) [שו"ת חול המועד אסור בקצת מלאכות. כהנאות שער אפרים סימן ל"ו אסור לנגן ולהכות על כלי זמר משום שמא יתקן כלי שיר. ועיין גליון לעיל סימן ש"ט סעיף ג' בהגה"ה [ש"ק ג]: